

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
Office of the National Economic and Social Development Council

5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

 ภาวพัฒน

สารบัญ

CONTENTS

สารบัญตาราง	4
สารบัญรูปภาพ	5
สรุปผู้บริหาร :	9
ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใน ระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	
บทที่ 1	13
ประเทศไทย ในปีที่ 5 ของแผนฯ 12	
บทที่ 2	29
ประเด็นท้าทาย 5 ปีสู่การบรรลุแผนฯ 12 และการก้าวต่อไปสู่แผนฯ 13	
ภาคผนวก	95

ตารางผลการพัฒนาตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
(พ.ศ. 2560 - 2564)

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	มูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีนปี 2560 – 2564	18
ตารางที่ 1.2	มูลค่าการค้าระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกา ปี 2560 – 2564	18
ตารางที่ 1.3	จำนวนและสัดส่วนประชากรตามกลุ่มอายุ	20
ตารางที่ 2.1	สินค้าส่งออกของไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในช่วงปี 2562 – 2564	33
ตารางที่ 2.2	ตลาดส่งออกสำคัญของไทยในช่วงปี 2562 – 2564	34
ตารางที่ 2.3	ผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ปี 2558 – 2564	36
ตารางที่ 2.4	หนี้สาธารณะคงค้างของไทย ณ สิ้นเดือนธันวาคม ปี 2562 – 2564	43
ตารางที่ 2.5	ผลการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ปี 2560 – 2564	46
ตารางที่ 2.6	กลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (บาท/คน/เดือน)	51
ตารางที่ 2.7	จำนวนนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประเภทนักเรียนและระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2563	54
ตารางที่ 2.8	ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สำคัญต่อจำนวนประชากร ในปี 2563 (คนต่อเครื่อง)	59
ตารางที่ 2.9	การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ GDP ปี 2558 – 2563	63
ตารางที่ 2.10	การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอย	81
ตารางที่ 2.11	ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) (คะแนน)	85
ตารางที่ 2.12	พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย	88

สารบัญรูปรภาพ

แผนภาพที่ 1.1	ภาวะเศรษฐกิจรายไตรมาส ปี 2562 – 2564	16
แผนภาพที่ 1.2	จำนวนคนเกิดและคนตายของประชากรไทย ปี 2480 – 2563	19
แผนภาพที่ 1.3	การคาดการณ์มูลค่าใช้จ่ายไอทีของธุรกิจธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ทั่วโลก	22
แผนภาพที่ 1.4	ความหนาแน่นของหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลก	23
แผนภาพที่ 1.5	ภาพรวมของการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก	24
แผนภาพที่ 1.6	การถูกโจมตีทางไซเบอร์ที่กระทำสำเร็จ (ร้อยละ)	25
แผนภาพที่ 2.1	อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย จากการจัดอันดับของ IMD ในภาพรวมและระดับปัจจัยหลัก ปี 2556 – 2565	29
แผนภาพที่ 2.2	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศไทย (%YOY)	32
แผนภาพที่ 2.3	อัตราการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ปี 2558 – 2564	36
แผนภาพที่ 2.4	จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยและนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2564	40
แผนภาพที่ 2.5	จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้จากนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ปี 2564	41
แผนภาพที่ 2.6	อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยปี 2564 (%YoY)	42
แผนภาพที่ 2.7	โครงสร้างวิสาหกิจของประเทศไทย ปี 2564 (ตามนิยามใหม่)	45
แผนภาพที่ 2.8	ปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของคนไทย ปี 2558 – 2564	48

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.9 รายได้ต่อหัวของประชากรไทย ปี 2560 – 2564	49
แผนภาพที่ 2.10 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน	50
แผนภาพที่ 2.11 สัดส่วนคนจนจำแนกเป็น คนเกือบจน คนจนน้อย และคนจนมาก	50
แผนภาพที่ 2.12 สัดส่วนรายได้ของประชากร 10 กลุ่มรายได้ (decile by income) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายได้	52
แผนภาพที่ 2.13 สัดส่วนรายได้ของประชากร 10 กลุ่มรายจ่าย (decile by expenditure) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายจ่าย	53
แผนภาพที่ 2.14 อัตราการคงอยู่ของนักเรียนตั้งแต่เริ่มจาก ป.1 ปีการศึกษา 2551 ถึงระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563	55
แผนภาพที่ 2.15 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ (ทั่วประเทศ)	57
แผนภาพที่ 2.16 จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน	57
แผนภาพที่ 2.17 จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน	58
แผนภาพที่ 2.18 จำนวนครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สำคัญ (ทั่วประเทศ)	59
แผนภาพที่ 2.19 จำนวนเตียงผู้ป่วย	60
แผนภาพที่ 2.20 ประชากรต่อเตียง 1 เตียง	60
แผนภาพที่ 2.21 สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคม (ผู้ประกันตนตามมาตรา 40) และที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติ ต่อกำลังแรงงาน (%)	61
แผนภาพที่ 2.22 สัดส่วนงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมต่องบประมาณภาครัฐ ปี 2563 - 2564	64

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.23 งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำแนกตามแพลตฟอร์ม ปี 2563-2564	65
แผนภาพที่ 2.24 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ปี 2559-2563	66
แผนภาพที่ 2.25 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำและค่าธรรมเนียมใบอนุญาต จำแนกตามประเภทของรายรับและรายจ่าย ปี 2554 – 2563	67
แผนภาพที่ 2.26 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีค่าธรรมเนียมความรู้เทคนิค จำแนกตามประเภทของรายรับและรายจ่าย ปี 2554 – 2563	68
แผนภาพที่ 2.27 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ ต่อ GDP ณ ราคาประจำปี	69
แผนภาพที่ 2.28 การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP	70
แผนภาพที่ 2.29 การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ	71
แผนภาพที่ 2.30 อัตราการเติบโตของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ	72
แผนภาพที่ 2.31 การใช้ การผลิต การนำเข้าสุทธิ พลังงานเชิงพาณิชย์	73
แผนภาพที่ 2.32 ปริมาณการใช้พลังงานทดแทนเทียบกับการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด	74
แผนภาพที่ 2.33 คริวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	76
แผนภาพที่ 2.34 ร้อยละของเด็กและเยาวชนอายุ 6 – 24 ปีที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามเขตการปกครอง ปี 2560 - 2564	76

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 2.35 สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสาร จำแนกตามสถานที่และสถานะทางเศรษฐกิจ	77
แผนภาพที่ 2.36 การจัดอันดับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์วาเซเด ปี 2564	82
แผนภาพที่ 2.37 ระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานระดับกรม ปี 2561 – 2564	83
แผนภาพที่ 2.38 เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2547 – 2564	87
แผนภาพที่ 2.39 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี (ล้านตัน)	89
แผนภาพที่ 2.40 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นและได้รับการกำจัด (ตัน) ในปี 2559 – 2564	90
แผนภาพที่ 2.41 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญทั่วประเทศ	91
แผนภาพที่ 2.42 จำนวนวันที่ PM_{10} และ $PM_{2.5}$ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ในปี 2564	93

สรุปผู้บริหาร

ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ได้เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2562 ที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก สถานการณ์สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ของประเทศไทย รวมทั้ง กระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีแบบพลิกโฉมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา มีการดำเนินการในหลายด้านที่มีความก้าวหน้าสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรเร่งรัดการดำเนินการในระยะที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป

1. ผลการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

1.1 ด้านเศรษฐกิจ

1) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทยในภาพรวมปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 1.5 สอดคล้องกับภาวะการณ์ฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ผ่อนคลายลง ส่งผลให้มีการปรับตัวดีขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับการดำเนินมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การผ่อนคลายมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 7,254.3 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2564 เทียบกับ 7,188.4 ดอลลาร์ สหรัฐ. ในปี 2563 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี แม้ในปี 2564 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 และสัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่กรอบเป้าหมาย ขณะที่ เศรษฐกิจรายสาขา ปรับตัวดีขึ้นจากการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ และสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP MSME) ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.2 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 34.6 ในปี 2564 จากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 14.1 เป็นผลมาจาก GDP มีอัตราการเติบโตที่ลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเป็นการลดลงในอัตราที่มากกว่าการลดลงของต้นทุนโลจิสติกส์ ขณะที่ การใช้พลังงานของประเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 7.87 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2560 เป็น 6.92 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ในปี 2564 บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ลดลงเป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท อย่างไรก็ตาม การใช้พลังงานทดแทนมีแนวโน้มลดลง นับตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นต้นมา เป็นไปตามการลดลงของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด

3) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (วทน.) ในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า ประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้าน วทน. ในระดับดี และสามารถพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาตามเป้าหมาย โดยสัดส่วนการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 1.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2562 เป็นร้อยละ 1.33 ในปี 2563 โดยสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน : ภาครัฐ อยู่ที่ร้อยละ 68 : 32 (เป้าหมายกำหนดที่ 70 : 30) ในปี 2563 ซึ่งมีความสอดคล้องกับบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทำงานเทียบเท่าเต็มเวลา (Full-time Equivalent: FTE) ต่อประชากร 10,000 คนเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเพิ่มจากจำนวน 24 คนต่อประชากร 10,000 คน/ปี ในปี 2561 เป็นจำนวน 25 คนต่อประชากร 10,000 คน/ปี ในปี 2562 และ 2563 คิดเป็นสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบ FTE ของภาคเอกชนต่อภาครัฐ อยู่ที่ร้อยละ 71:29 อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในระยะต่อไปคือ ภายหลังจากผ่านพ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการหรือกลไกช่วยกระตุ้นและส่งเสริมภาคเอกชนให้ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น และภาครัฐต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการลงทุนวิจัยและพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อก้าวไปสู่การเป็นกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยอาศัยองค์ความรู้ด้าน วทน. เป็นกลไกขับเคลื่อนหลักของการพัฒนาประเทศ

4) การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ช่องว่างรายได้ระหว่างภาค และการกระจายรายได้ภายในภาคมีแนวโน้มดีขึ้น โดยผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (GRP per capita) ระหว่างภาค ตะวันออก (เฉลี่ยสูงสุด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เฉลี่ยต่ำสุด) มีความแตกต่างลดลงจาก 5.38 เท่าในปี 2562 มาอยู่ที่ 5.0 เท่าในปี 2564 และสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคปรับตัวลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2564 นอกจากนี้ พื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนมีมูลค่าการลงทุนและจำนวนผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โดยมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 16,980.32 ล้านบาท ในปี 2560 เป็น 39,024.47 ล้านบาท ในปี 2563 จะเห็นได้ว่าการลงทุนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ต่อปี โดยสถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวม 3,258 ราย ในปี 2560 -2563 ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความน่าสนใจในการลงทุนของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของไทย อย่างไรก็ตาม พื้นที่อุตสาหกรรมหลักยังต้องแก้ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม โดยพบว่า ตั้งแต่ปี 2555-2563 มีค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่ จ.ระยอง อยู่ระหว่าง 1.8-2.6 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ยังสูงกว่าค่ามาตรฐานที่ไม่เกิน 1.7 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

5) **ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา** *การพัฒนาโครงสร้างช่วยความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ของไทยยังต่ำกว่าเป้าหมาย* ความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index: GCI) ของ WEF ซึ่งพบว่าในปี 2561 ไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในอันดับที่ 71 (จาก 140 ประเทศ) ปรับตัวลดลงจากอันดับที่ 67 (จาก 137 ประเทศ) ในปี 2560 ขณะที่ *การเป็นห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนปรับตัวลดลง* ความสามารถในการบริหารจัดการ ณ จุดข้ามพรมแดนมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากดัชนีการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Border) ในปี 2562 ปรับตัวลดลงมาอยู่อันดับที่ 62 จากอันดับที่ 56 ในปี 2560 แต่ดีขึ้นจากอันดับ 94 ในปี 2558 *การค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค* สำหรับการค้าระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศภูมิภาคอาเซียน (อาเซียน 9 ประเทศ) มีมูลค่าลดลงเป็น 2,948 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2560 ที่เท่ากับ 3,428 ล้านบาท และการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) อยู่ในอันดับที่ 43 (จาก 156 ประเทศ) หรือมีคะแนนเท่ากับ 74.19 คะแนนในปี 2563 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 69.5 ในปี 2560

1.2 ด้านสังคม

1) **การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์** ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อคนไทยในวงกว้าง ส่งผลให้ *การออมของคนไทยลดลง* โดยการออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยมีแนวโน้ม ลดลงจากร้อยละ 11.16 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 10.02 ในปี 2563 *สุขภาพจิตของคนไทยได้รับผลกระทบจากด้านเศรษฐกิจ การเรียน การดำรงชีวิตในแบบวิถีใหม่ ฯลฯ* ซึ่งความเครียดเหล่านี้ทำให้คนไทยเกิดความเครียดสูงและนำไปสู่การฆ่าตัวตาย โดยอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จปรับตัวเพิ่มอย่างต่อเนื่องจาก 6.03 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2560 เป็น 7.03 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคนในปี 2564 อย่างไรก็ตาม *คนไทยส่วนใหญ่มีจิตใจดี มีวิถีชีวิตในกรอบคุณงามความดี* พิจารณาจากสัดส่วนคดีอาญามีแนวโน้มลดลง และจำนวนธุรกิจที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่องจาก 116 วิสาหกิจในปี 2562 เพิ่มขึ้นเป็น 220 วิสาหกิจ ในปี 2564

2) **การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม** *ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนยังคงต้องเร่งแก้ไข* จากสัดส่วนประชากรใต้เส้นความยากจนที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.24 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 6.84 ในปี 2563 ซึ่งยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 6.5 ขณะที่การพัฒนาระบบสาธารณสุขในภาพรวมของประเทศมีความเข้มแข็ง จากสัดส่วนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน ลดลงจาก 1,843 คนในปี 2560 เหลือ 1,794 คนในปี 2563 อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีปัญหาการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ในภาคต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น จึงควรเร่งขยายโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐและสวัสดิการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างทั่วถึง

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วง 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด 19 ทั้งทางบวกและลบ โดยพบว่า พื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเข้าใกล้เป้าหมายของแผนฯ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนลดลง ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ในภาคพลังงานลดลง คุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น

แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกิดปัญหาขยะติดเชื้อเพิ่มขึ้น จากการใช้น้ำกากอนามัย และชุดตรวจ ATK ที่ใช้แล้ว ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นสูงยังส่งผลให้ความสามารถในการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อได้น้อยกว่าปริมาณที่เกิดขึ้น หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ได้แก่ พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน พัฒนาและขับเคลื่อนมาตรฐานการจัดการมูลฝอยติดเชื้อและระบบควบคุมกำกับการณ์ขนมูลฝอยติดเชื้อ (Manifest system) พัฒนางานวิชาการ มาตรฐาน และงานวิจัยด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการทิ้งน้ำกากอนามัยที่ใช้แล้ว และชุดทดสอบแอนติเจน (ATK) ที่ใช้แล้ว โดยให้มีการคัดแยกออกจากขยะทั่วไป และให้มีถังขยะแยกสำหรับทิ้งขยะติดเชื้อโดยเฉพาะ

1.4 ด้านความมั่นคงและการบริหารจัดการในภาครัฐ

1) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ประเทศไทยกำลังฟื้นตัวจากวิกฤตโรคโควิด 19 และคนไทยกำลังปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อพิจารณาในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนใน 23 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้น โดยประชาชนมีจำนวนการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ การเมืองไทยยังไม่มั่นคง คะแนนเสถียรภาพทางการเมืองไทยที่พิจารณาจากดัชนีสันติภาพโลก (GPI) มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 3.1 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนนในปี 2560 ลดลงเป็น 2.38 คะแนนในปี 2564

2) การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐปรับตัวดีขึ้น โดยในปี 2564 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ (จากการจัดอันดับโดย IMD) เพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 20 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ขณะที่ ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) มีอันดับลดลงจากอันดับที่ 96 ในปี 2560 เป็นอันดับที่ 110 ในปี 2564 จากทั้งหมด 180 ประเทศทั่วโลก ดังนั้น ปัญหาหลักที่ภาครัฐต้องเร่งแก้ไขคือปัญหาการทุจริต การปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้ยืดหยุ่น ทันสมัย และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

บทที่

1

**สถานการณ์ในระยะ
5 ปี ของแผนฯ 12
(บริบทภายในและภายนอกประเทศ)**

01 วิฤติการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ยืดเยื้อยาวนาน ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย

การแพร่ระบาดได้เริ่มต้นขึ้นนับตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี 2562 ทำให้องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้เป็นการแพร่ระบาดครั้งใหญ่ (Pandemic) และเป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความไม่แน่นอนสูง ทำให้หลายประเทศต้องประกาศใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดและป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดอย่างรุนแรงอีก โดยในหลายประเทศได้มีมาตรการล็อกดาวน์ (Lockdown) การจำกัดการเดินทาง และมาตรการห้ามประชาชนออกนอกเคสสถาน ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดการหยุดชะงัก ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อห่วงโซ่อุปทานและการค้าระหว่างประเทศทั่วโลก รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศต้องหยุดชะงัก ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีเงินทุนน้อยได้รับผลกระทบอย่างหนัก จนทำให้หลายรายต้องปิดตัวลง

ประเทศไทยก็หลีกเลี่ยงผลกระทบจากการแพร่ระบาดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้เช่นกัน เนื่องจากไทยพึ่งพาภาคการส่งออกและการท่องเที่ยวสูง โดยไทยพบผู้ติดเชื้อคนแรกในประเทศเมื่อเดือนมกราคม ปี 2563 และหลังจากนั้นได้เริ่มมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นจำนวนมาก จนทำให้รัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในเดือนมีนาคม 2563 เป็นครั้งแรก แต่สถานการณ์ยังไม่ดีขึ้นจึงได้มีมาตรการห้ามประชาชนออกนอกเคสสถานทั่วประเทศในเดือนเมษายน เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไม่ให้ทวีความรุนแรงขึ้น อย่างไรก็ตาม มีการกลับมาระบาดของระลอกใหม่ของโควิดสายพันธุ์อัลฟา ที่พบครั้งแรก ณ ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นการแพร่ระบาดที่รวดเร็วกว่าสายพันธุ์เดิมก่อนจะเข้ามาระบาดในประเทศไทยในช่วงเดือนธันวาคม ปี 2563 ทำให้มียอดผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ภาพรวมเศรษฐกิจของไทยในปี 2563 ปรับตัวลดลงเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

ในปี 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ต่อมาได้มีการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัสโควิด 19 อีกครั้ง เป็นสายพันธุ์เดลตา โดยพบครั้งแรกที่ประเทศอินเดียและได้แพร่ระบาดไปยังหลายประเทศอย่างรวดเร็ว และในประเทศไทยเริ่มมีการระบาดของระลอกใหม่เมื่อเดือนเมษายน ปี 2564 ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์ทำให้มีการเดินทางข้ามจังหวัดเป็นจำนวนมากและส่งผลทำให้เกิดการระบาดไปทั่วประเทศ โดยการแพร่ระบาดมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อนและผู้ป่วยมีอาการรุนแรงกว่าสายพันธุ์เดิม และมีอัตราการเสียชีวิตสูง นับเป็นการระบาดของระลอก 3 ของไทย แม้ต่อมาสถานการณ์จะเริ่มดีขึ้น แต่ในช่วงสิ้นปีได้มีการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกครั้ง กลายเป็นสายพันธุ์โอมิครอน และได้เริ่มแพร่ระบาดในไทยในช่วงเดือนธันวาคม ปี 2564 ทำให้ปี 2564 มีจำนวนผู้ติดเชื้อในประเทศ 2,216,551 คน เสียชีวิต 21,637 คน ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2563 ที่เคยมีจำนวนผู้ติดเชื้อ 6,884 คน หรือคิดเป็น 322 เท่า ขณะที่ผู้เสียชีวิต 61 คน หรือคิดเป็น 355 เท่า ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นสูงมาก

การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม โดยอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.69 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 1.93 ในปี 2564 ส่งผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือนและทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง หนี้สินครัวเรือนอยู่ในระดับสูง โดยสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 85.2 ในปี 2563 เป็น 90.1 ในปี 2564 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.75 โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนเปราะบางทางสังคม นอกจากนี้ ในปี 2564 พบว่า ครัวเรือนยากจนที่มีแต่ผู้หญิงและเด็กขาดแคลนอาหาร กว่าร้อยละ 60 และเกือบร้อยละ 40 ของกลุ่มดังกล่าวประสบปัญหาการไม่มีอาหารรับประทาน รวมถึงปัญหาด้านการศึกษาของเด็กไทยจากการปิดสถานศึกษาเพื่อควบคุมการแพร่ระบาด ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณื ตลอดจนส่งเสริมทักษะการเข้าสังคมและการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และเนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาด ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะสถานการณ์ด้านสุขภาพจิตที่ก่อให้เกิดความเครียดและนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า โดยในเดือนธันวาคม 2564 คนไทยอยู่ในภาวะที่มีความเครียดสูง ร้อยละ 5.56 และเสี่ยงซึมเศร้า ร้อยละ 7.12 รวมถึงภาวะเสี่ยงหมดไฟ ร้อยละ 7.38 ภาครัฐจึงต้องเฝ้าระวังปัญหาด้านสุขภาพจิตของประชาชนและให้ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและลดความรุนแรงของภาวะความเครียดลง

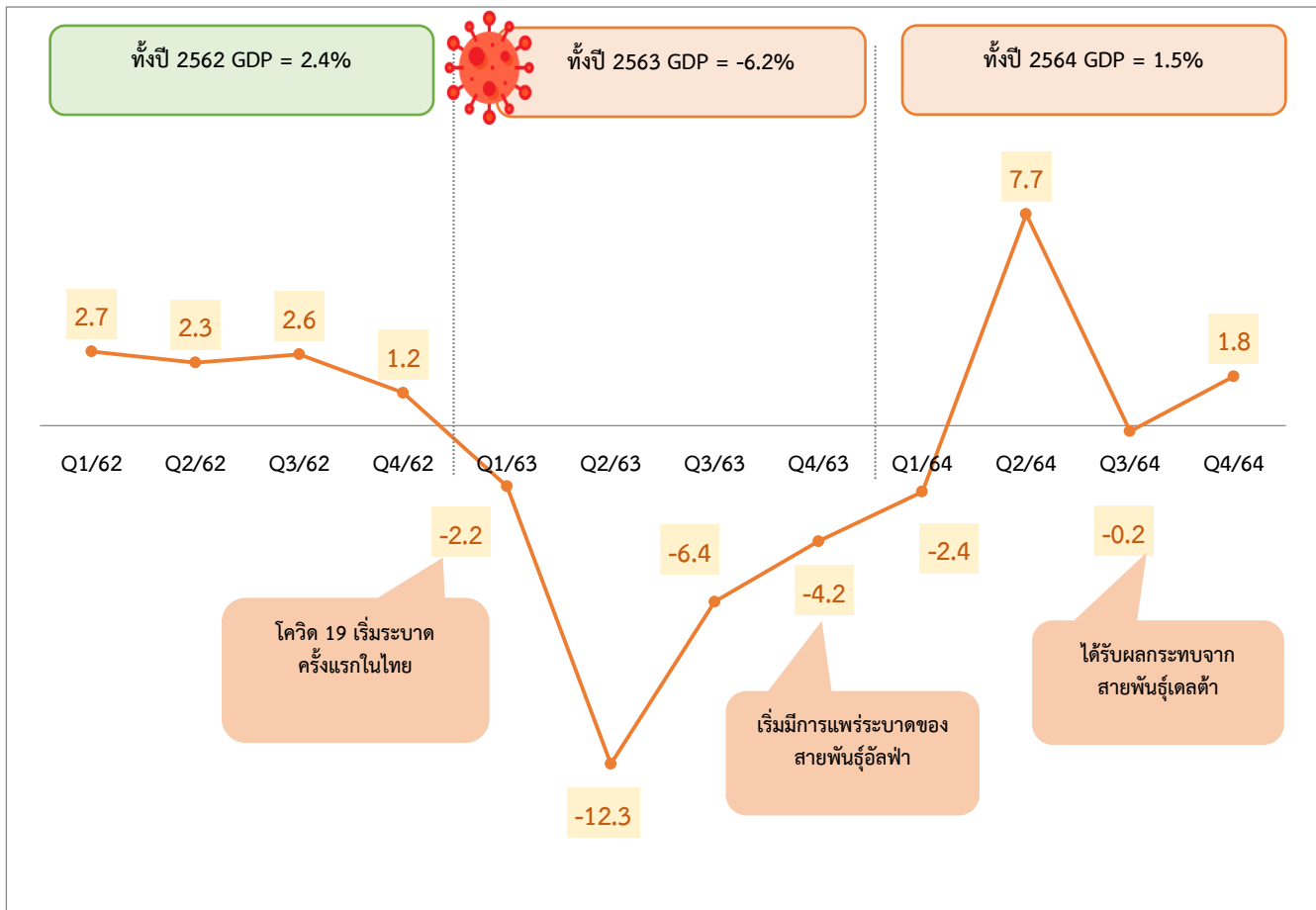
จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีความพยายามในการดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดมาโดยตลอด ทั้งมาตรการด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข ยารักษา รวมถึงวัคซีนป้องกัน จนทำให้จำนวนผู้ที่ได้รับวัคซีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย ณ สิ้นปี 2564 มีจำนวนผู้ได้รับวัคซีนสะสม 104,278,364 โดส และเริ่มมีผู้ได้รับวัคซีนเข็มที่ 3 แล้ว ร้อยละ 9.6 ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นเพื่อลดอัตราการป่วยหนักและช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ อีกทั้งช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวต่อไปได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังดำเนิน

มาตรการการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะในกลุ่มผู้เปราะบาง ผู้ประกอบการ และเกษตรกร รวมทั้งมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ทำให้ในปี 2564 เศรษฐกิจไทยในภาพรวมขยายตัวร้อยละ 1.5 ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 6.2 ในปี 2563 โดยมูลค่าการส่งออกสินค้า การอุปโภคบริโภคภาคเอกชน การอุปโภคบริโภคภาครัฐ และการลงทุนรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.8 ร้อยละ 0.3 ร้อยละ 3.2 และร้อยละ 3.4 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก

แผนภาพที่ 1.1 ภาวะเศรษฐกิจรายไตรมาส ปี 2562 – 2564

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

02 สถานการณ์สงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง

นับตั้งแต่ปี 2561 ที่อดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ออกนโยบายการกีดกันทางการค้าโดยใช้มาตรการทางภาษีในสินค้าสำคัญ จากจีนเพิ่มขึ้น และจีนก็ได้ตอบโต้ด้วยการเพิ่มอัตราภาษีศุลกากรในสินค้าบางประเภทจากสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนแล้วยังส่งผลกระทบต่อระบบการค้าในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย และแม้สหรัฐอเมริกา จะมีประธานาธิบดีคนใหม่ในปี 2564 คือ ประธานาธิบดีโจ ไบเดน แต่ก็ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายกีดกันทางการค้านี้ ทำให้ในปี 2564 สหรัฐอเมริกาขาดดุลการค้ารวม 859,100 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งเป็นการขาดดุลเพิ่มขึ้นร้อยละ 27 จากปี 2563 เนื่องจากการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการส่งออกเป็นอย่างมาก โดยสหรัฐอเมริกาขาดดุลกับจีน 355,300 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. หรือคิดเป็นร้อยละ 41 ของการขาดดุลทั้งหมดของสหรัฐอเมริกา เห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกายังมีการนำเข้าสินค้าที่ผลิตจากจีนอยู่มาก แม้จะมีนโยบายการกีดกันทางการค้าโดยการเพิ่มอัตราภาษีศุลกากรในสินค้าบางประเภทจากประเทศจีนก็ตาม นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาได้มีการดำเนินนโยบายสนับสนุนสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมากกว่าการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ (Buy American Rules) โดยเฉพาะประเทศที่สหรัฐอเมริกาขาดดุลทางการค้าด้วย ซึ่งรวมถึงประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากสถานการณ์สงครามการค้านี้ โดยนักลงทุนได้ย้ายฐานการผลิตมายังประเทศไทยในบางอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์/เครื่องจักร เนื่องจากไทยมีศักยภาพมากที่สุดในอาเซียน อีกทั้ง ไทยยังได้รับประโยชน์จากการเป็นแหล่งส่งออกสินค้าบางประเภทไปยังสหรัฐอเมริกาด้วย อาทิ ปลาแช่แข็งและแปรรูป อุปกรณ์ไฟฟ้า¹

เมื่อพิจารณาการค้าระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา และจีน พบว่า ประเทศไทยยังขาดดุลการค้ากับจีนอย่างต่อเนื่อง ทั้งช่วงก่อนหน้าและระหว่างสถานการณ์สงครามการค้า โดยในปี 2564 มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับจีนเท่ากับ 103,813 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.40 จากปี 2563 โดยเป็นการส่งออกมูลค่า 37,266 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และการนำเข้ามูลค่า 66,553 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งเป็นการขาดดุลการค้ามูลค่า 29,288 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. สำหรับสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังจีนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง มูลค่า 5,073.57 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งเป็นสินค้าที่มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกมากที่สุดถึงร้อยละ 74.42 เทียบกับปีก่อนหน้า ถัดมาคือเม็ดพลาสติก มูลค่า 3,367.80 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่า 2,854.65 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ตามลำดับ สำหรับมูลค่าการค้าของ**ไทยและสหรัฐอเมริกา**ในปี 2564 มีมูลค่ารวม 56,253 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. แบ่งเป็นการส่งออกมูลค่า 41,912 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และการนำเข้ามูลค่า 14,341 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งเป็นการเกินดุลการค้ามูลค่า 27,571 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยไทยเกินดุลสหรัฐอเมริกามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งช่วงก่อนหน้าและระหว่างสถานการณ์สงครามการค้า สำหรับสินค้าที่ไทยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่า 7,254.82 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ผลิตภัณฑ์ยาง มูลค่า 4,908.67 และอัญมณีและเครื่องประดับ มูลค่า 1,575.26 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. ตามลำดับ โดยสินค้าที่มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคือ

¹ ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 77.57 เทียบกับปีก่อนหน้า นอกจากศักยภาพการส่งออกเครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบของไทยที่สามารถครองตลาดเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากจีนแล้ว การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกประกอบกับภาวะโลกร้อนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ความต้องการสินค้าเครื่องปรับอากาศเพิ่มสูงขึ้น ในขณะเดียวกัน ความขัดแย้งทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาช่วยเพิ่มโอกาสให้ไทยสามารถส่งออกเครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบไปสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญของไทยได้มากขึ้น จากมูลค่าการค้า จะเห็นได้ว่า ทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนต่างเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 – 2561 มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปยังจีนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่นับตั้งแต่ปี 2562 – 2564 มูลค่าการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกาปรับเพิ่มสูงขึ้นมาก จนทำให้เป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 และจีนกลายเป็นอันดับที่ 2

ตารางที่ 1.1 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและจีน ปี 2560 – 2564

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ. (อัตราการขยายตัว)

	มูลค่าการค้า	การส่งออก	การนำเข้า	ดุลการค้า
2560	73,745 (12.02%)	29,506 (23.98%)	44,239 (5.26%)	-14,733 (-19.18%)
2561	80,220 (8.78%)	30,317 (2.75%)	49,903 (12.80%)	-19,586 (32.94%)
2562	79,440 (-0.97%)	29,169 (-3.78%)	50,271 (0.74%)	-21,101 (7.73%)
2563	79,614 (0.22%)	29,813 (2.21%)	49,801 (-0.93%)	-19,988 (-5.28%)
2564	103,819 (30.40%)	37,266 (25.00%)	66,553 (33.64%)	-29,288 (46.53%)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2565

ตารางที่ 1.2 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกา ปี 2560 – 2564

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ. (อัตราการขยายตัว)

	มูลค่าการค้า	การส่งออก	การนำเข้า	ดุลการค้า
2560	41,369 (13.21%)	26,570 (8.45%)	14,798 (22.90%)	11,772 (-5.51%)
2561	43,010 (3.97%)	28,041 (5.53%)	14,969 (1.15%)	13,072 (11.04%)
2562	48,631 (13.07%)	31,348 (11.80%)	17,282 (15.45%)	14,066 (7.60%)
2563	49,189 (1.15%)	34,381 (9.67%)	14,808 (-14.32%)	19,574 (39.15%)
2564	56,253 (14.36%)	41,912 (21.90%)	14,341 (-3.15%)	27,571 (40.86%)

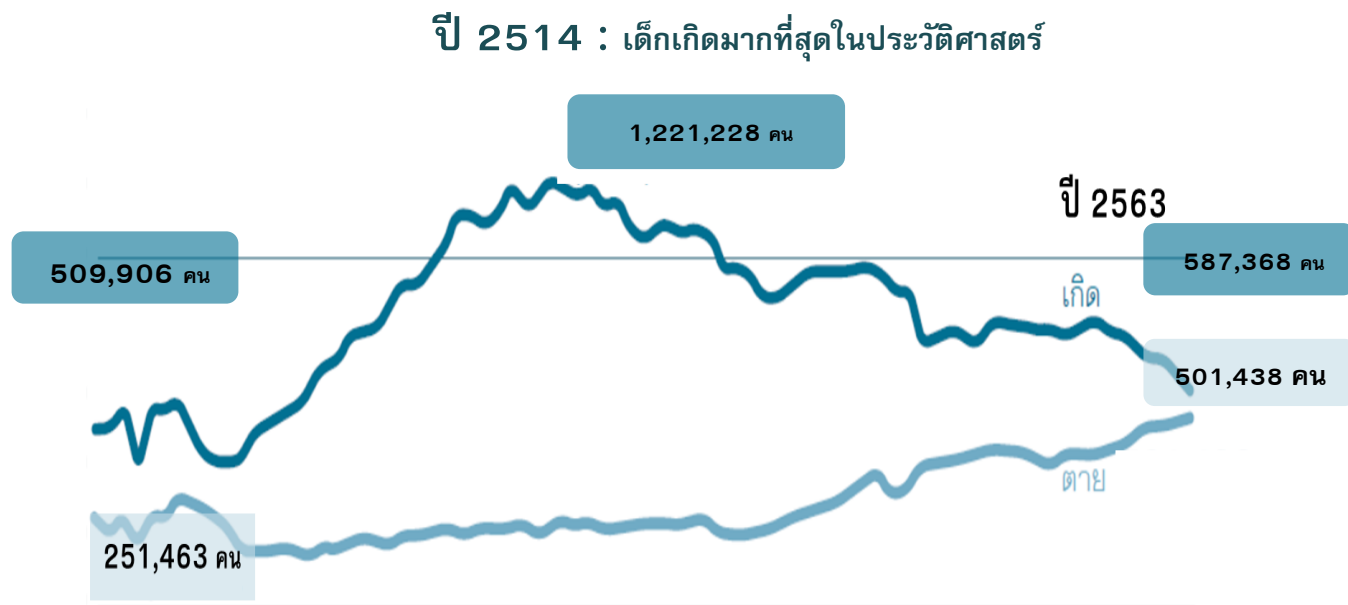
ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2565

03 ไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ ส่งผลต่อภาระขาดแคลนแรงงาน

ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) ตั้งแต่ปี 2548 ตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nation : UN) ซึ่งสังคมสูงวัยจะต้องมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 หรืออายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปประมาณ 9 ล้านคน หรือร้อยละ 12.8 เป็นอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ ซึ่งในปี 2565 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ (Aged Society) ที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าภายในปี 2574 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยแบบสุดยอด (Hyper-Aged Society) ที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 28 หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หากประเทศไทยยังมีอัตราการเกิดที่ต่ำอย่างเช่นในปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่รวดเร็วกว่าประเทศญี่ปุ่นที่ใช้ระยะเวลา 11 ปี ทั้งนี้ อัตราการเกิดของคนไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2564 มีอัตราการเกิดต่ำกว่า 10 คนต่อประชากร 1,000 คน หรือมีการเกิดเพียงประมาณ 6 แสนคนต่อปี อาจเนื่องมาจากการแต่งงานที่ช้าและคนรุ่นใหม่ที่ไม่ต้องการมีบุตรมีจำนวนเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 1.2 จำนวนคนเกิดและคนตายของประชากรไทย ปี 2480 – 2563

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 1.3 จำนวนและสัดส่วนประชากรตามกลุ่มอายุ

อายุ	ปี 2563		ปี 2564	
	ล้านคน	%	ล้านคน	%
0-14	11.2	16.9	8.4	12.8
15-59	43.3	65.0	36.5	55.8
60 ปีขึ้นไป	12.0	18.1	20.5	31.4
รวม	66.5	100.0	65.4	100.0

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า นับจากนี้ โครงสร้างเศรษฐกิจของไทยจะเปลี่ยนแปลงอย่างมากตามปัจจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น เช่น มูลค่าการบริโภคที่ลดลงจากการที่ผู้สูงวัยระมัดระวังเรื่องค่าใช้จ่าย ธุรกิจที่ผลิตสินค้าในรูปแบบเดิมอาจไม่สามารถเพิ่มหรือขยายการเติบโตได้ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสของสินค้าสำหรับตลาดเฉพาะกลุ่มหรือ Niche Market สำหรับผู้สูงอายุ ที่จะเป็นที่ต้องการมากขึ้น นอกจากนี้ การมีประชากรในวัยแรงงานลดลง เป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวของ GDP และผลิตภาพการผลิต และอาจส่งผลกระทบต่อภาคการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ กลุ่มผู้สูงอายุจะได้รับผลกระทบจากการที่ประเทศไทยและสังคมโลกเข้าสู่สังคมดิจิทัลและเทคโนโลยี โดยจะต้องปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น

การปรับตัวเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยสำหรับภาครัฐและเอกชน จึงไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหารองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของประชากรทุกช่วงวัย โดยเฉพาะวัยแรงงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศในภาพรวม ประเด็นสำคัญที่ต้องเตรียมการจัดการ คือ ภาระทางการคลังของรัฐบาลในส่วนรายจ่ายสวัสดิการบำนาญในอนาคที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมาก

04

กระแสเทคโนโลยีแบบพลิกโฉมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้ นวัตกรรมที่เข้มข้นขึ้น

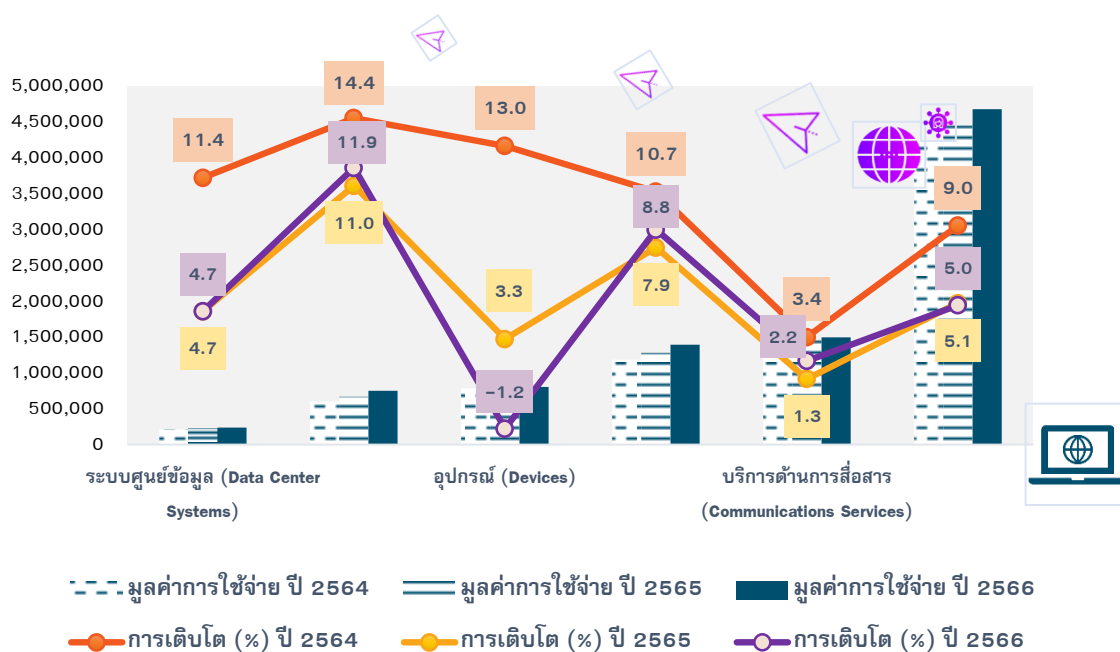
เทคโนโลยีพลิกโฉม (Disruptive Technology) ที่เกิดขึ้นสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับทั่วโลกส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมครั้งใหญ่ โดยเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญ อาทิ เทคโนโลยี 5G เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยีโลกเสมือนจริง (AR/VR) อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things : IoT) เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain Technology) และยิ่งเมื่อเกิดวิกฤตโรคอุบัติใหม่จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ก็ยิ่งเป็นตัวเร่งการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่รวดเร็วและขยายวงกว้างมากขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงทวีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก ซึ่งสถานการณ์ที่ได้รับผลกระทบจากเทคโนโลยีพลิกโฉมที่สำคัญ มีดังนี้

4.1 การลงทุนด้านเทคโนโลยีมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากบริษัท การ์ทเนอร์ (Gartner, Inc.) ซึ่งเป็นบริษัทวิจัยและให้คำปรึกษาชั้นนำของโลก ระบุว่าค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) ของทั่วโลกในปี 2564 มีมูลค่า 4.2 ล้านล้านดอลลาร์ สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 9 จากปี 2563 ซึ่งเกิดจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในภาพรวม ที่มุ่งเน้นการลงทุนมากขึ้น โดยคาดการณ์ว่าค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะเติบโตต่อเนื่องไปจนถึงปี 2565 ในขณะที่ด้านซอฟต์แวร์ระดับองค์กรมีการเติบโตร้อยละ 14.4 ด้านอุปกรณ์เติบโตร้อยละ 13 สาเหตุหลักเนื่องมาจากองค์กรต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานระยะไกล เพื่อเพิ่มความสะดวกและความคล่องตัว นอกจากนี้ ปัญหาการขาดบุคลากรด้านไอทีในปัจจุบันส่งผลให้มีการแข่งขันสูงขึ้น ช่วยเพิ่มการเติบโตของการใช้จ่ายในกลุ่มนี้จนถึงปี 2565 และ 2566 การใช้จ่ายด้านซอฟต์แวร์คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 672 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ ในปี 2565 และการบริการด้านไอทีคาดว่าจะเติบโตประมาณ 1.3 ล้านล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

แผนภาพที่ 1.3 การคาดการณ์มูลค่าใช้จ่ายไอทีของธุรกิจธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ทั่วโลก

(หน่วย : ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.)

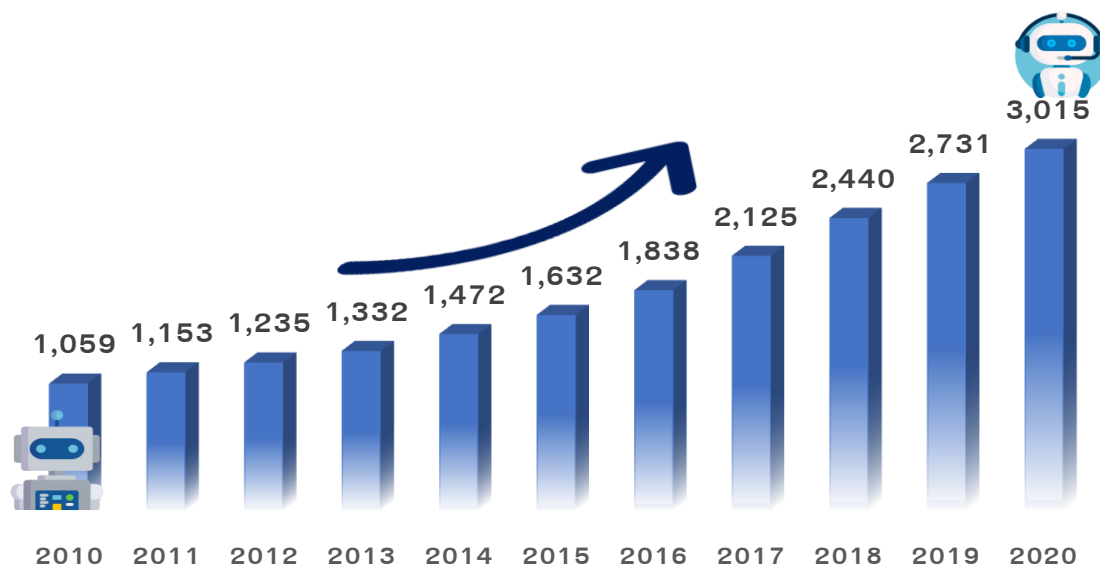
ที่มา : บริษัทการ์ทเนอร์ (Gartner, January 2022)

4.2 แรงงานมีแนวโน้มถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์มากขึ้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี AI

(Artificial Intelligence) หรือ “ปัญญาประดิษฐ์” ทำให้หุ่นยนต์สามารถทำงานได้คล้ายมนุษย์หรือเลียนแบบพฤติกรรมมนุษย์ โดยการสร้างปัญญาประดิษฐ์หรือเครื่องจักรกลอัตโนมัติทุกชนิดที่ออกแบบให้สามารถทำงานแทนมนุษย์ในงานบางประเภท ทั้งนี้ พบว่า อุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลกได้นำหุ่นยนต์มาใช้ในกระบวนการผลิตและการทำงานมากขึ้น โดย International Federation of Robotics (IFR) รายงาน “World Robotics 2021 Industrial Robots report” ว่า ในปี 2565 ทั่วโลกมีการใช้งานหุ่นยนต์อุตสาหกรรมรวม 3,014,879 เครื่อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปีก่อนหน้า และมีการติดตั้งหุ่นยนต์ใหม่รวม 383,545 เครื่อง โดยความหนาแน่นของหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลก คือ 126 เครื่องต่อพนักงาน 10,000 คน ในเอเชียเพิ่มขึ้นเป็น 134 เครื่องต่อพนักงาน 10,000 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 18) ยุโรป มีจำนวน 134 เครื่องต่อพนักงาน 10,000 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6) และอเมริกา 111 เครื่องต่อพนักงาน 10,000 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 9)

แผนภาพที่ 1.4 ความหนาแน่นของหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมการผลิตทั่วโลก

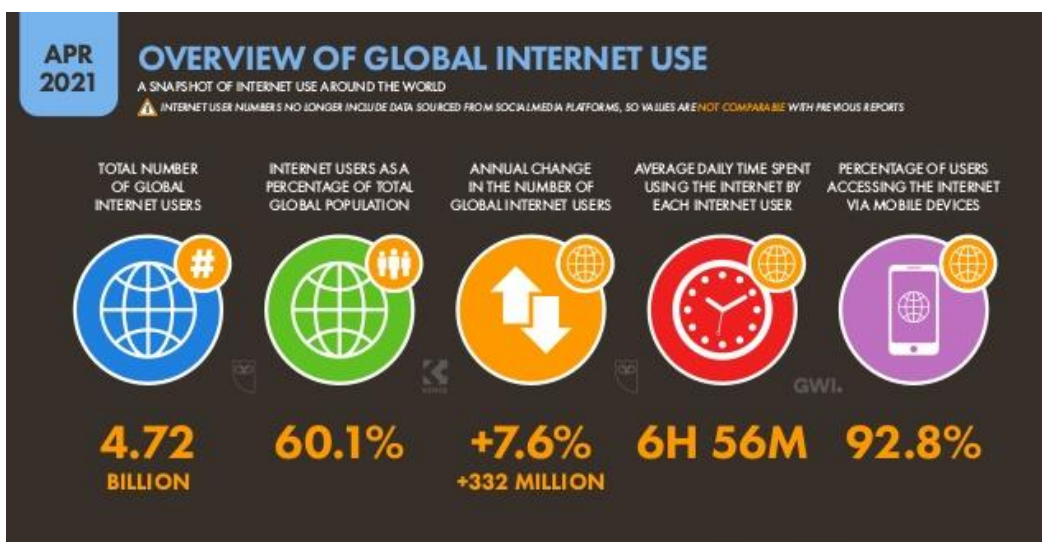
ที่มา : World Robotic 2021

ในอนาคตหุ่นยนต์ที่มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์เหล่านี้ จะได้รับการพัฒนาให้สามารถ ทำงานในรูปแบบที่มีความซับซ้อนและยืดหยุ่นได้มากขึ้น และสามารถถูกปรับเปลี่ยนโปรแกรมให้ทำงานได้หลากหลายกว่าปัจจุบัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมด้านทักษะแรงงานให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในภาคการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน โดยเร่งพัฒนาทักษะที่ปัญญาประดิษฐ์ยังไม่สามารถพัฒนาได้ เช่น การออกแบบความคิดสร้างสรรค์ หรือ งานในสาขาบริการบางประเภท จึงเป็นประเด็นพัฒนาสำคัญของประเทศที่ต้องเร่งจัดการ เพื่อลดผลกระทบจากการที่แรงงานถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี

4.3 เทคโนโลยีพลิกโฉมทำให้ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ที่เกิดจากความสามารถในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตขยายกว้างมากขึ้น แม้ว่าเทคโนโลยีพลิกโฉมจะสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายๆ ด้าน แต่เนื่องจากคนในสังคมมีความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมและการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกันหรือที่เรียกว่า “ช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide)” ทั้งที่เกิดจากรู้ความเข้าใจและทักษะการใช้งาน ความสามารถในการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐานทางโทรคมนาคมและการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึง จึงทำให้ช่องว่างทางดิจิทัลขยายกว้างมากขึ้น ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาเกิดขึ้นในหลายประเทศในโลก แม้กระทั่งในประเทศชั้นนำด้านเทคโนโลยีเช่นสหรัฐอเมริกาและจีน จากรายงาน Digital 2022 Global Overview ระบุว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตจากทั่วโลกทั้งหมด 4.72 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 60.1 ของประชากรโลก โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 หรือประมาณ 332 ล้านคนจากปีก่อนหน้า ซึ่งค่าเฉลี่ยเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตของคนบนโลกประมาณ 6 ชั่วโมง 56 นาที โดยใช้งานผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 92.8 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลยังแสดงว่าประชากรบนโลกเกือบร้อยละ 50 ไม่สามารถเข้าถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ จากรายงานของบริษัทไมโครซอฟท์ที่เผยแพร่เมื่อปี 2562 ประมาณการว่า ประชากรอเมริกันราว 162.8 ล้านคนหรือราวครึ่งหนึ่งของประชากรอเมริกันทั้งหมดไม่ได้

ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ตยังไม่ถึงที่อยู่อาศัย ไม่สามารถจ่ายค่าบริการอินเทอร์เน็ตได้ ไม่มีกำลังทรัพย์พอที่จะติดตั้งอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ผลสำรวจของบริษัทไมโครซอฟท์ และ National H-4 Council พบว่า ร้อยละ 20 ของเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตบ้าน ความเร็วสูงได้ สำหรับประเทศจีนพบว่า ประชากรจำนวน 56 – 80 ล้านคนอยู่ในภาวะไม่มีอินเทอร์เน็ต หรือไม่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ เพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี

ภาพที่ 1.5 ภาพรวมของการใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก

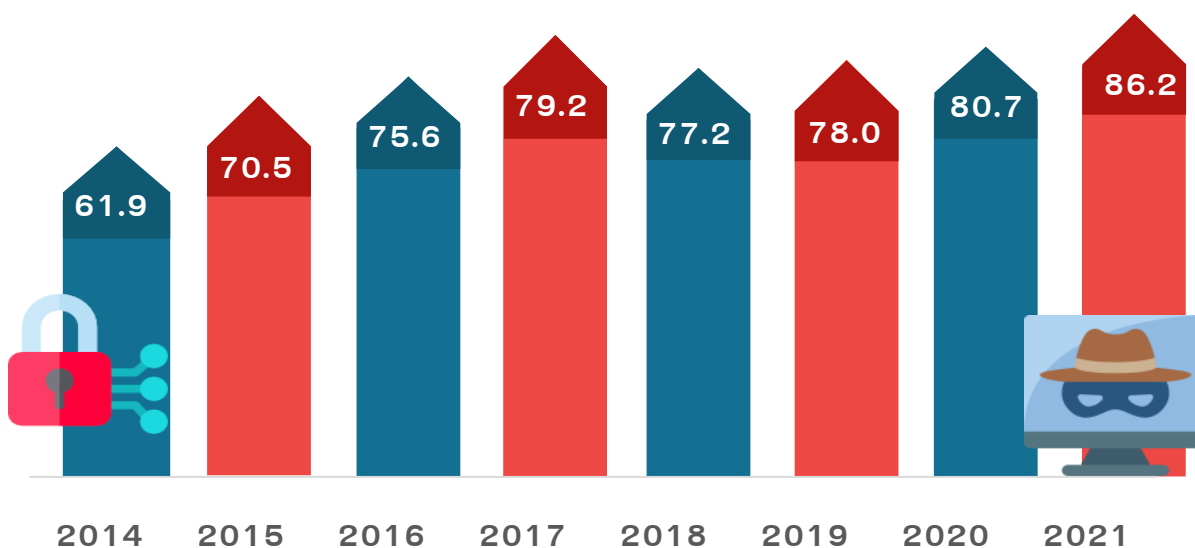
ที่มา : รายงาน Digital 2022 Global Overview ของ We are social²

สำหรับประเทศไทย จากข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ปัญหาด้านช่องว่างทางดิจิทัลของครัวเรือนในประเทศไทยที่เป็นปัญหามากกว่าปัญหาการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน ก็คือ ปัญหาการไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 21 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่อยู่ร้อยละ 49 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 38 ขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ 68 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่อยู่ร้อยละ 55 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่ร้อยละ 44 ในปี 2561 และยิ่งหากเป็นครัวเรือนที่มีฐานะยากจนก็จะยิ่งประสบความยากลำบากในการมีคอมพิวเตอร์ไว้ในครัวเรือนมากขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2560 ในประเทศไทย ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 2 แสนบาท มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพียงร้อยละ 3 ของครัวเรือนทั้งหมด ขณะที่ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 2 แสนบาทขึ้นไปมีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตร้อยละ 19 ของครัวเรือนทั้งหมด และหากจำแนกตามภูมิภาค พบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์สูงถึงร้อยละ 42 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าในภาคอื่นๆ มากกว่าเท่าตัว โดยในภาคกลางครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์มีสัดส่วนร้อยละ 21 ครัวเรือนในภาคเหนือ มีร้อยละ 19 ส่วนครัวเรือนในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีร้อยละ 17 และร้อยละ 14 ตามลำดับ

² We are social เอเจนซีด้านโซเชี่ยลมีเดีย รายงานการผ่าน Social Media Management Tool ที่เรียกว่า Hootsuite

4.4 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพัฒนาไปมาก ในขณะที่ภัยทางไซเบอร์ก็เพิ่มขึ้นมากขึ้น จากรายงาน Cyberthreat Defense 2021 ซึ่งเป็นรายงานการตรวจสอบอย่างครอบคลุมของผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยไอทีจำนวน 1,200 คน จาก 17 ประเทศและ 19 อุตสาหกรรมของ Cyberedge Group รายงานว่าแนวโน้มการถูกโจมตีทางไซเบอร์ที่กระทำสำเร็จสูงถึงร้อยละ 86.2 โดยในช่วงปี 2561 – 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 1.6 การถูกโจมตีทางไซเบอร์ที่กระทำสำเร็จ (ร้อยละ)

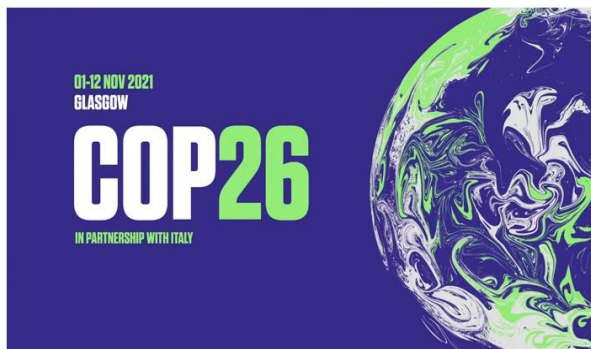
ที่มา: รายงาน Cyberthreat Defense 2021 Cyberedge Group

จากการจัดอันดับความมั่นคงและปลอดภัยทางไซเบอร์ (The Global Cybersecurity Index: GCI)³ ซึ่งเป็นการวัดระดับการพัฒนาการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของแต่ละประเทศ ในปี 2563 พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 182 ประเทศ คิดเป็นคะแนน 86.5/100 ลดลงจากอันดับที่ 35 จาก 175 ประเทศ คิดเป็นคะแนน 79.6/100 ในปี 2561 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าคะแนนจะเห็นได้ว่า ประเทศมีคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ได้อันดับลดลงเนื่องจากมีประเทศเข้าร่วมในปี 2563 ถึง 182 ประเทศเพิ่มขึ้นจาก 175 ประเทศ ในปี 2561 และเมื่อพิจารณาประเทศในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า เกาหลีใต้และสิงคโปร์ ได้อันดับที่ 1 ด้วยคะแนน 98.52 รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ตามลำดับ ขณะที่ประเทศไทยได้อันดับที่ 7 ของภูมิภาค นอกจากนี้เมื่อพิจารณากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน พบว่า ประเทศไทยได้อันดับที่ 5 รองจาก สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม โดยไทยมีจุดแข็งในด้านกฎหมายด้านอาชญากรรมไซเบอร์ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนมีหน่วยงานรองรับการทำงาน และมีความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและระหว่างประเทศ ขณะที่การผลักดันนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบสู่แนวทางปฏิบัติและการพัฒนาศักยภาพทางไซเบอร์ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

³ The Global Cybersecurity Index: GCI ดัชนีตัวชี้วัดระดับการพัฒนาการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของแต่ละประเทศ จัดทำขึ้นโดย International Telecommunication Union: ITU

05 การประชุม COP26 กับบทบาทของประเทศไทยในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

COP หรือ "Conference of the Parties" เป็นการประชุมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้นำของประเทศต่างๆ เข้าร่วมเพื่อแสดงเจตจำนงหรือความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งในปี 2564 เป็นการจัดประชุมครั้งที่ 26 ที่เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์

ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม – 12 พฤศจิกายน 2564 การประชุมนี้มีความเชื่อมโยงกับความตกลงปารีส หรือ Paris Agreement ในปี 2558 ที่มีเป้าหมายสำคัญคือ การควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้สูงเกินกว่า 2 องศาเซลเซียส และมุ่งเป้าไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับก่อนยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งในการประชุม COP แต่ละครั้งที่ผ่านมา ตั้งแต่ความตกลงปารีสมีผลบังคับใช้ พบว่า ประเทศภาคีสมาชิก 197 ประเทศยังดำเนินการไม่เพียงพอที่จะควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้เป็นไปตามเป้าหมาย

ดังนั้น การประชุม COP26 ในครั้งนี้ จึงได้กำหนดเป้าหมายในการประชุมไว้ 3 เรื่อง ได้แก่ (1) ให้ทุกประเทศสมาชิกยกระดับเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อให้อุณหภูมิของโลกต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และเข้าใกล้หรือถึง 1.5 องศาเซลเซียส (2) กำหนดแนวทางการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ยังทวีความรุนแรงขึ้น และ (3) สร้างกลไกการสนับสนุนทางการเงิน เทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่างๆ ที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา

ในการประชุมครั้งนี้ยังมีข้อตัดสินใจของการประชุมที่ถูกกำหนดขึ้น เรียกว่า Glasgow Climate Pact โดยมีเรื่องที่น่าทึ่งคือ อาทิจ การยกระดับเป้าหมายเพื่อปรับปรุง Nationally Determined Contributions (NDCs) หรือการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด โดยแต่ละประเทศต้องเพิ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้มีความท้าทายขึ้น ในการประชุมได้พูดถึงทิศทางการลดก๊าซเรือนกระจก การสนับสนุนทางการเงิน (Long-term Climate Finance) รวมถึงการเร่งรัดให้ส่งแผนการปรับตัวแห่งชาติ (Adaptation Communication) เพื่อสื่อสารเรื่องการปรับตัว พร้อมทั้งความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนต่างๆ เพื่อรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

การประชุมครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่าทุกประเทศต้องมีการตั้งเป้าหมายให้ตรงกัน โดยกำหนดเป็นเป้าหมายทุกๆ 5 ปี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ภาพรวมในระดับโลกได้ นอกจากนี้ หลังจากแต่ละประเทศนำแนวทางไปปฏิบัติแล้ว ยังต้องมีการรายงานข้อมูลกลับไปในรูปแบบ Biennial Transparency Report หรือรายงานความโปร่งใส ราย 2 ปี ที่จะต้องมีรายงานผลต่างๆ อาทิจ การลดก๊าซเรือนกระจก การปล่อยก๊าซเรือนกระจก กลไกการเงินที่ได้รับการสนับสนุน เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยต้องส่งรายงานดังกล่าวครั้งแรกในปี 2567 (ค.ศ. 2024)

สำหรับบทบาทของประเทศไทยในเวที COP26 นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้าผู้แทนไทย ภายหลังจากเข้าร่วมการประชุม COP26 ได้ประกาศเป้าหมายสำคัญคือ ประเทศไทยจะเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในปี 2593 (ค.ศ. 2050) และปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net zero) ภายในปี 2608 (ค.ศ. 2065)

การไปสู่เป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนของประเทศไทย จะพิจารณาจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในประเทศที่มาจากหลายส่วน ทั้งการใช้พลังงาน การขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร เมื่อมีการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ออกมาแล้วจะต้องมีการดูดกลับ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยดูดกลับคาร์บอนไดออกไซด์ ทั้งป่าไม้ และป่าชายเลน ปัจจุบันประเทศไทยมีความสามารถในการดูดกลับอยู่ที่ 90 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งในอนาคตต้องเพิ่มปริมาณขึ้นให้ได้ 120 ล้านตันฯ เป็นอย่างน้อย ซึ่งหากเพิ่มการดูดกลับได้เป็น 120 ล้านตันฯ ก็จะสามารถปล่อยก๊าซได้ 120 ล้านตันฯ ในปริมาณที่เท่ากัน เพื่อให้สามารถหักลบกันเป็นศูนย์ และเกิดความเป็นกลางทางคาร์บอนได้ภายในปี 2593 (ค.ศ. 2050) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ หลายภาคส่วนจะต้องร่วมกันดำเนินการอย่างเข้มข้นมากขึ้น สำหรับการยกระดับ Nationally Determined Contributions (NDCs) หรือการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนดให้ลดก๊าซเรือนกระจกจากร้อยละ 20-25 เป็นร้อยละ 40 โดยใช้แนวทางการสนับสนุนทางการเงิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และองค์ความรู้เข้ามาช่วยในอนาคต

บทที่

2

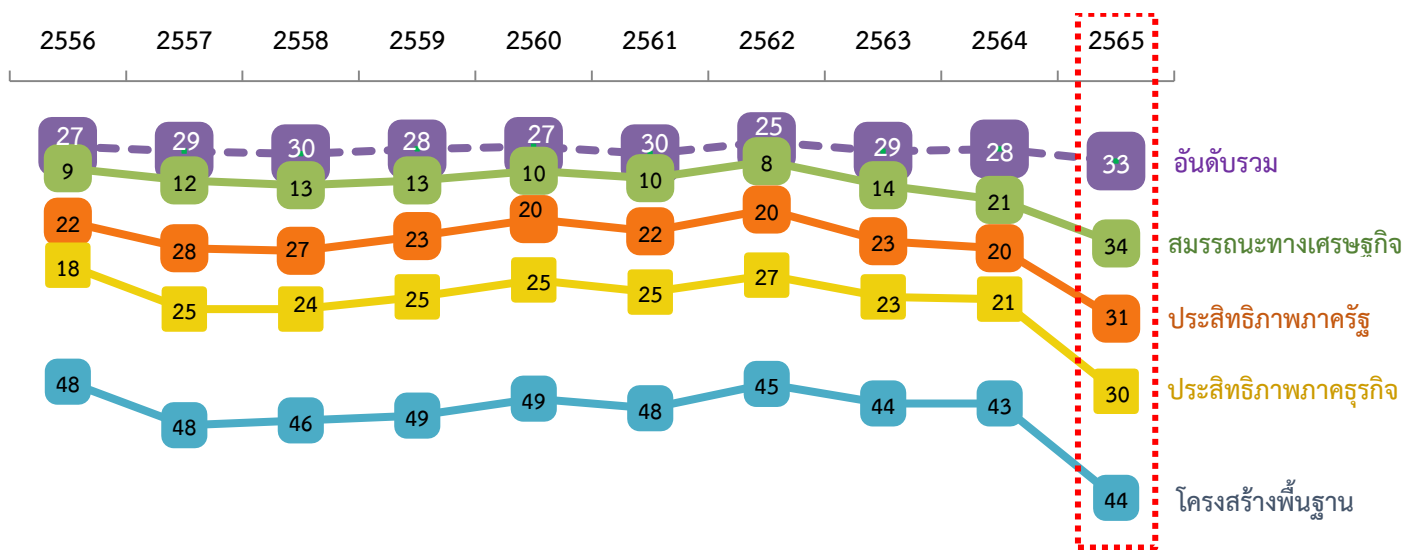
**ผลการพัฒนา
ในระยะ 5 ปี ของ
แผนฯ 12**

01

ความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศไทย ปรับตัวลดลง ทั้ง 4 ปัจจัยหลัก เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

จากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institution Management Development หรือ IMD) พบว่า อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในปี 2565 ปรับลดลงมา 5 อันดับจากปี 2564 โดยมาอยู่ในอันดับที่ 33 (จากทั้งหมด 63 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก) ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อันดับของประเทศไทยเลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด ทั้งนี้ อันดับที่ลดลงเป็นผลเนื่องมาจากผลกระทบจากวิกฤตการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) ที่ทำให้คะแนนรวมสุทธิของประเทศไทยในปี 2565 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 68.67 คะแนน ลดลงจาก 72.52 คะแนนในปี 2564 และยังต่ำกว่าคะแนนสุทธิเฉลี่ยของทั้ง 63 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลกคือ 70.03 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน สำหรับการจัดอันดับในภาพรวม ประเทศที่มีผลการจัดอันดับสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ เดนมาร์ก สวิตเซอร์แลนด์ สิงคโปร์ สวีเดน ฮังการี เนเธอร์แลนด์ ไต้หวัน ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2.1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย จากการจัดอันดับของ IMD ในภาพรวม
และระดับปัจจัยหลัก ปี 2556 – 2565

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประมวลจากข้อมูลของ IMD

เมื่อพิจารณาในรายปัจจัยหลักของการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย พบว่า มีอันดับลดลงทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยหลักด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) อยู่ในอันดับที่ 34 ในปี 2565 ปรับลดลง 13 อันดับ จากอันดับที่ 21 ในปี 2564 ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ในอันดับที่ 10 และ 8 ในปี 2561 และปี 2562 แต่เมื่อปี 2563 อันดับของประเทศไทยได้มีการปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยย่อยที่มีคะแนนลดลงอย่างมาก ได้แก่ ด้านการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ที่มีอันดับลดลงมาอยู่อันดับที่ 37 ในปี 2565 จากอันดับที่ 21 ในปี 2564 สาเหตุหลักมาจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ทำให้ตัวชี้วัดดุลบัญชีเดินสะพัดปรับลดลงอย่างมาก วิกฤตการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลต่อการส่งออกและการนำเข้าสินค้าและบริการ ทำให้ไทยมีอันดับดุลการค้าและอัตราการขยายตัวของส่งออกลดลง และยังส่งผลให้ปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic Economy) มีอันดับลดลงมาอยู่อันดับที่ 51 ในปี 2565 จากอันดับที่ 41 ในปี 2564

1.2 ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) อยู่ในอันดับที่ 31 ในปี 2565 ปรับลดลง 11 อันดับ จากอันดับที่ 20 ในปี 2564 อันเป็นผลสำคัญมาจากการปรับลดลงของปัจจัยย่อยด้านการคลังภาครัฐ (Public Finance) ที่ปรับลดลงมาอยู่อันดับที่ 29 ในปี 2565 จากอันดับที่ 14 ในปี 2564 เนื่องจากตัวชี้วัดด้านดุลงบประมาณของภาครัฐและการขยายตัวของหนี้สาธารณะของไทย มีอันดับลดลง จากการดำเนินนโยบายเพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างไรก็ตาม การกระจายรายได้ของไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวชี้วัดด้านการกระจายรายได้ของกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 40 มีการปรับตัวดีขึ้น เป็นผลสำคัญมาจากการดำเนินนโยบายของภาครัฐในการลดค่าครองชีพและมาตรการช่วยเหลือต่างๆ อาทิ โครงการคนละครึ่ง สะท้อนว่าแม้ว่าจะมีการขาดดุลทางด้านงบประมาณ แต่เป็นการขาดดุลเพื่อการเยียวยาประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

1.3 ปัจจัยหลักด้านประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ (Business Efficiency) อยู่ในอันดับที่ 30 ในปี 2565 ปรับลดลง 9 อันดับ จากอันดับที่ 21 ในปี 2564 อันเป็นผลสำคัญมาจากปัจจัยย่อยด้านผลิตภาพและประสิทธิภาพ (Productivity and Efficiency) ที่ปรับลดลงมาอยู่อันดับที่ 47 ในปี 2565 จากอันดับที่ 40 ในปี 2564 ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยสาเหตุสำคัญมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่กระทบต่อทั้งภาคการผลิตและบริการของประเทศ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวและการส่งออก ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่สร้างรายได้หลักของประเทศ สำหรับปัจจัยย่อยด้านตลาดแรงงาน (Labour Market) มีการปรับตัวลดลงเช่นเดียวกัน โดยลดลงจากอันดับที่ 10 ในปี 2564 มาอยู่อันดับที่ 13 ในปี 2565 เนื่องจากการลดลงของอันดับตัวชี้วัดด้านการขยายตัวของอัตรากำลังแรงงานและด้านการรักษากำลังแรงงานทักษะสูงให้คงอยู่ในประเทศ อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดด้านแรงงานมีทักษะและด้านอัตรากำลังแรงงานในระยะยาวมีอันดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยด้านการเงินปรับตัวลดลง 3 อันดับมาอยู่อันดับที่ 27 ในปี 2565 จากอันดับที่ 24 ในปี 2564 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลสำคัญมาจากข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบที่ค่อนข้างยาก เนื่องจาก

กฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนจนทำให้ประชาชนหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบมากขึ้น ส่งผลให้อันดับตัวชี้วัดด้านการเงินและการธนาคารเพื่อการประกอบธุรกิจปรับตัวลดลง

1.4 ปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อยู่อันดับที่ 44 ในปี 2565 ปรับลดลง 1 อันดับจากอันดับที่ 43 ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม ปัจจัยย่อยส่วนใหญ่มีอันดับที่ดีขึ้น อาทิ ปัจจัยย่อยด้านสาธารณูปโภคที่ปรับตัวดีขึ้นเป็นอันดับที่ 22 ในปี 2565 จากอันดับที่ 24 ในปี 2564 เนื่องจากนโยบายของภาครัฐด้านการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง เช่น ถนน โครงข่ายรถไฟทางคู่ เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยด้านการศึกษาก็ปรับตัวดีขึ้น มาอยู่อันดับที่ 53 ในปี 2565 จากอันดับที่ 56 ในปี 2564 เนื่องจากตัวชี้วัดการใช้จ่ายด้านการศึกษาของภาครัฐโดยรวมปรับตัวดีขึ้น จากการที่ภาครัฐได้มีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ แม้ว่าปัจจัยย่อยด้านการศึกษาก็ปรับตัวดีขึ้น แต่ยังคงอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากอัตราส่วนของครูต่อนักเรียนยังคงค่อนข้างไม่ตึง และอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สำหรับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างด้านเทคโนโลยีมีอันดับดีขึ้น 3 อันดับ จากอันดับที่ 37 ในปี 2564 เป็นอันดับที่ 34 ในปี 2565 ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กระตุ้นให้คนไทยต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานและวิถีชีวิตที่ใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น จึงเป็นโอกาสให้ธุรกิจที่ใช้ช่องทางตลาดออนไลน์ขยายตัวมาก ขณะที่โครงสร้างด้านวิทยาศาสตร์มีอันดับคงที่ คือ อันดับที่ 38 ทั้งนี้ อันดับของโครงสร้างด้านเทคโนโลยีและด้านวิทยาศาสตร์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ใน 30 ของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด

02 เศรษฐกิจไทยในปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 1.5 ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนหน้า เป็นไปตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ในปี 2564 ซึ่งเป็นปีที่ 5 ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ 1.5 หรือมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) อยู่ที่ 16,178.7 พันล้านบาท (505.5 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ) ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ 6.2 ในปี 2563 แม้ว่าจะยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ที่เริ่มมีการแพร่ระบาดในประเทศไทยช่วงต้นปี 2563 แต่ในปี 2564 ภาพรวมเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มดีขึ้น ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจไทยให้กลับมาขยายตัว จากการปรับตัวดีขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการ ทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ ประกอบกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ ของภาครัฐ การผ่อนคลายมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 และการกระจายการฉีดวัคซีนที่กว้างขวางและครอบคลุมประชาชนได้มากขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนและนักท่องเที่ยว ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวดีขึ้น

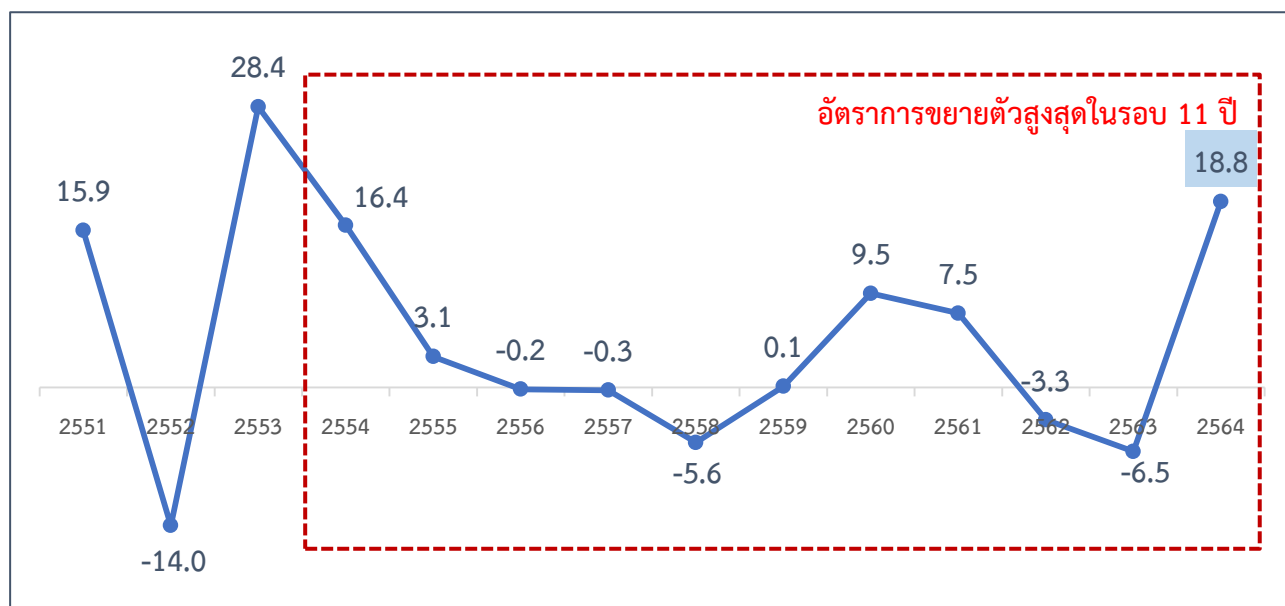
2.1 ด้านการใช้จ่าย : การส่งออกและการลงทุนรวมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แม้จะยังคงได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

2.1.1 การส่งออกสินค้าปรับตัวดีขึ้นและมีอัตราการขยายตัวสูงสุดในรอบ 11 ปี และกลับมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย

ในปี 2564 การส่งออกสินค้าของไทยมีมูลค่า 269.6 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ หรือขยายตัวร้อยละ 18.8 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 3.3 และ 6.5 ในปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ เป็นผลสำคัญมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกที่มีการฟื้นฟูและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเดือนธันวาคมของปี 2564 ที่มีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกถึงร้อยละ 24.2 เนื่องจากความต้องการซื้อสินค้าในช่วงเทศกาลปีใหม่ โดยตลาดส่งออกหลักของไทยที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา มีมูลค่าการส่งออก 41,912.05 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 21.90) จีน 37,265.62 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 25.00) และญี่ปุ่น 24,994.79 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 9.59) สำหรับสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด 2 อันดับแรกในปี 2564 ยังคงเป็นยานยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 36.98 จากที่ลดลงร้อยละ 21.83 ในปี 2563 และเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 18.02 จากที่ขยายตัวร้อยละ 2.34 ในปี 2563 เนื่องจากมาตรการการทำงานที่บ้าน (Work from Home) และระบบการศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ส่งผลให้มีความต้องการสินค้าประเภทนี้มากขึ้น ทั้งนี้พบว่า การส่งออกของน้ำมันสำเร็จรูปมีการขยายตัวถึงร้อยละ 65.55 ในปี 2564 จากที่ลดลงร้อยละ 27.01 ในปี 2563 โดยเป็นการขยายตัวมากที่สุดในทุกประเภทสินค้า เป็นไปตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่ทำให้มีความต้องการใช้น้ำมันเพิ่มมากขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ

แผนภาพที่ 2.2 อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศไทย (%YOY)

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2565

ตารางที่ 2.1 สินค้าส่งออกของไทยที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในช่วงปี 2562 – 2564

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.

รายการ	2562	2563	2564
ยานยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	27,321.04	21,356.37	29,249.47
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-5.58	-21.83	36.98
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	18,244.05	18,670.72	22,035.84
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-7.63	2.34	18.02
อัญมณีและเครื่องประดับ	15,691.00	18,208.94	10,051.99
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	30.91	16.05	-44.80
ผลิตภัณฑ์ยาง	11,233.93	12,115.27	14,471.96
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	1.92	7.85	19.45
เม็ดพลาสติก	9,172.28	7,971.12	11,250.36
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-10.97	-13.10	41.14
น้ำมันสำเร็จรูป	7,323.61	5,345.21	8,848.92
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-21.35	-27.01	65.55
เคมีภัณฑ์	7,587.28	6,732.19	9,874.65
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-17.33	-11.27	46.68
แผงวงจรไฟฟ้า	7,589.16	7,154.53	8,516.96
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-8.93	-5.73	19.04
เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักร	7,333.35	6,561.01	8,156.62
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-10.59	-10.53	24.32
เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	5,496.33	5,252.69	6,486.19
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	2.44	-4.43	23.48
เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	5,555.36	4,852.00	6,904.41
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-11.44	-12.66	42.30
สินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ	6,332.49	4,776.59	5,821.94
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-0.11	-24.57	21.89
ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	3,647.74	4,087.97	6,083.60
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	37.32	12.07	48.82
ยางพารา	4,142.44	3,524.79	5,590.98
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-9.99	-14.91	58.62
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	2,607.52	2,678.79	3,968.21
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-16.31	2.73	48.13

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2565

ตารางที่ 2.2 ตลาดส่งออกสำคัญของไทยในช่วงปี 2562 – 2564

หน่วย : ล้านดอลลาร์ สรอ.

รายการ	2562		2563		2564	
	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า	ลำดับ	มูลค่า
สหรัฐอเมริกา	1	31,348.43	1	34,381.24	1	41,912.05
จีน	2	29,169.46	2	29,813.01	2	37,265.62
ญี่ปุ่น	3	24,523.65	3	22,808.28	3	24,994.79
เวียดนาม	4	12,114.92	5	11,167.11	4	12,539.76
มาเลเซีย	6	10,359.57	8	8,734.44	5	12,076.06
ฮ่องกง	5	11,715.92	4	11,291.90	6	11,591.20
ออสเตรเลีย	7	10,229.36	6	9,830.88	7	10,960.14
สิงคโปร์	9	8,872.69	7	9,512.30	8	9,059.05
อินโดนีเซีย	8	8,872.69	9	7,628.12	9	8,918.21
อินเดีย	10	7,340.31	12	5,504.06	10	8,588.73
กัมพูชา	11	7,146.03	11	6,084.02	11	7,077.24
ฟิลิปปินส์	12	6,916.59	13	5,056.00	12	7,075.47
เกาหลีใต้	15	4,727.83	15	4,247.97	13	5,894.46
เนเธอร์แลนด์	14	4,734.34	14	4,322.01	14	5,332.61
เยอรมนี	16	4,535.23	16	4,073.41	15	4,943.07
ไต้หวัน	18	4,014.30	18	3,796.08	16	4,672.51
รวม		246,268.80		231,634.11		272,006.08

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2565

เมื่อพิจารณาในช่วงปี 2564 ซึ่งทั่วโลกและประเทศไทยยังคงเผชิญวิกฤตการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก แต่จากการดำเนินนโยบายเพื่อป้องกันการกลับมาระบาดของโรคโควิด 19 รวมทั้งความก้าวหน้าในการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคโควิด 19 ที่เพิ่มขึ้น ทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มคลี่คลาย ช่วยกระตุ้นอุปสงค์และความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกปรับตัวดีขึ้น และภาคการส่งออกของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยฟื้นตัว สำหรับภาคการส่งออกของไทย พบว่า (1) การส่งออกสินค้าเกษตรกรรมขยายตัวร้อยละ 17.43 ในปี 2564 ดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 3.12 ในปี 2563 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวดี อาทิ ถั่ว ขยายตัวร้อยละ 62.14 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ขยายตัวร้อยละ 48.13 ผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ขยายตัวร้อยละ 48.82 สำหรับสินค้าที่มีการส่งออกลดลง อาทิ ข้าว ลดลงร้อยละ 7.18 (2) การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรขยายตัวร้อยละ 7.02 ในปี 2564 ดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 3.84 ในปี 2563 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวดี อาทิ ผลไม้กระป๋องและแปรรูป ขยายตัวร้อยละ 12.56 อาหารสัตว์เลี้ยง ขยายตัวร้อยละ 23.17 ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 180.28 สำหรับสินค้าที่มีการส่งออกลดลง อาทิ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ลดลงร้อยละ 10.57 และ (3) การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ขยายตัวร้อยละ 16.31 ดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 16.87 ในปี 2563 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวดี อาทิ เครื่องใช้ไฟฟ้า ขยายตัวร้อยละ 20.28 เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ขยายตัว

ร้อยละ 17.59 ป่วย ขยายตัวร้อยละ 58.07 ยานพาหนะ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ขยายตัวร้อยละ 14.38 สำหรับสินค้าที่มีการส่งออกลดลง อาทิ อัญมณีและเครื่องประดับ ลดลงร้อยละ 44.80

2.1.2 การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเร่งขึ้นจากที่ปรับตัวลดลงในปีก่อนหน้า พร้อมกับการขยายตัวต่อเนื่องของการลงทุนภาครัฐ

ในปี 2564 การลงทุนรวมขยายตัวร้อยละ 3.4 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 4.8 ในปี 2563 โดย**การลงทุนภาครัฐ**ขยายตัวร้อยละ 3.8 ในปี 2564 เป็นผลจากการขยายตัวในเกณฑ์สูงของการลงทุนรัฐบาลและการลงทุนรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 1 ที่มีการลงทุนภาครัฐขยายตัวมากถึงร้อยละ 19.6 เป็นผลสำคัญจากการลงทุนรัฐบาลถึงร้อยละ 28.4 อย่างไรก็ตาม ในไตรมาสที่ 3 พบว่า การลงทุนภาครัฐลดลงร้อยละ 6.0 เป็นไปตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สายพันธุ์เดลตา (Delta) ที่ทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้ในภาพรวมการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐปี 2564 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

สำหรับ**การลงทุนภาคเอกชน**ในปี 2564 ขยายตัวร้อยละ 3.3 ปรับตัวเร่งขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 8.2 ในปี 2563 แม้ว่าการลงทุนในหมวดการก่อสร้างยังคงปรับตัวลดลงร้อยละ 0.6 ในปี 2564 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของแรงขับเคลื่อนจากการก่อสร้างโครงการโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในหมวดเครื่องจักรเครื่องมือมีการขยายตัวร้อยละ 4.2 ในปี 2564 เทียบกับการลดลงร้อยละ 8.2 ในปี 2563 ทั้งนี้ การปรับตัวดีขึ้นของการลงทุนภาคเอกชนในปี 2564 เป็นผลสำคัญจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงปลายไตรมาสที่ 3 ที่ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัว และทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและรายได้ของครัวเรือนดีขึ้น สอดคล้องกับภาวะอุปสงค์และความเชื่อมั่นของธุรกิจที่ปรับตัวดีขึ้น พิจารณาได้จากดัชนีความเชื่อมั่นภาคธุรกิจ (Business Sentiment Index) ที่สำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ปรับตัวดีขึ้นในช่วงปี 2564 โดยเฉพาะเดือนมีนาคม ที่ค่าดัชนีปรับตัวสูงขึ้นมายังระดับ 50 ได้เป็นครั้งแรกนับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ปี 2562 เป็นไปตามความเชื่อมั่นในภาคการผลิตที่ปรับตัวดีขึ้นในเกือบทุกธุรกิจ พร้อมทั้งความเชื่อมั่นด้านผลประกอบการของธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารเนื่องจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ ของรัฐบาล ทั้งนี้ ในภาพรวมการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนปี 2564 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ต่อปี

2.2 ด้านการผลิต : การผลิตทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีการขยายตัวดีขึ้นในปี 2564 เป็นไปตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ในปี 2564 ภาคการผลิตการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการของประเทศ กลับมาฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัดหลังจากที่ลดลงอย่างมากในช่วงปี 2563 ที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อย่างหนัก โดยภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการฟื้นตัวอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวร้อยละ 2.72 ในปี 2564 ฟื้นตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 5.09 ในปี 2563 และผลิตภาพการผลิตของภาคบริการดีขึ้นเช่นกัน โดยขยายตัวร้อยละ 0.73 ในปี 2564 จากที่ลดลงร้อยละ 6.38 ในปี 2563 สำหรับผลิตภาพการผลิตในภาคเกษตรกรรมที่แม้ว่าจะมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในปี 2564 ยังคงลดลง

ร้อยละ 0.47 ทั้งนี้ ในภาพรวมของปี 2564 พบว่า ผลผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity หรือ TFP) กลับมาขยายตัวร้อยละ 1.05 จากที่ลตร้อยละ 5.67 ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดไว้ร้อยละ 2.5 ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายสำคัญของเศรษฐกิจไทยต่อไป

ตารางที่ 2.3 ผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ปี 2558 – 2564

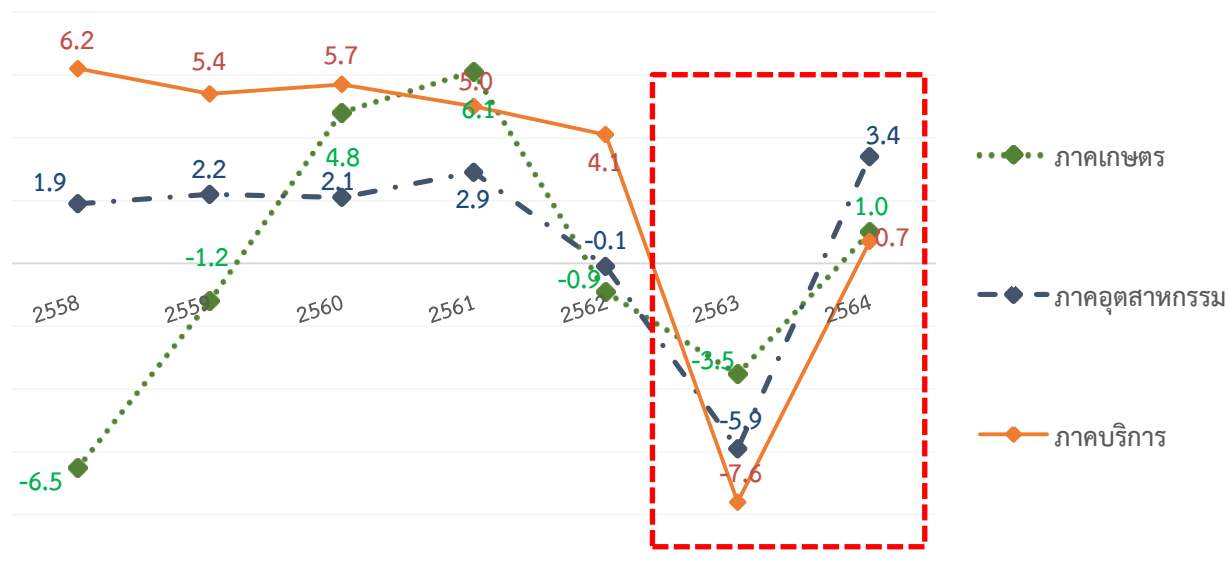
หน่วย : ร้อยละ

	แผนฯ 11		แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12				
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
ภาพรวม	2.11	2.04	2.95	1.83	1.53	-5.67	1.05
เกษตรกรรม	-6.10	-3.45	2.72	3.14	-1.21	-2.48	-0.47
อุตสาหกรรม	1.19	-0.39	0.73	-0.47	0.48	-5.09	2.72
บริการ	3.49	3.22	4.38	3.20	2.19	-6.38	0.73

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

แผนภาพที่ 2.3 อัตราการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ปี 2558 – 2564

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

2.2.1 การผลิตภาคเกษตรปรับตัวดีขึ้นจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยและการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

ในปี 2564 การผลิตภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 1.0 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 0.9 และลดลงร้อยละ 3.5 ในปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ เป็นผลสำคัญมาจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยมากขึ้น ทำให้มีปริมาณน้ำฝนที่เพิ่มขึ้น เพียงพอต่อการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำประมง แม้จะมีพายุติเปรสชัน “เตี้ยนหมู่” เข้ามาในช่วงเดือนกันยายน จนทำให้หลายพื้นที่เกิดน้ำท่วม และสร้างความเสียหายในพื้นที่เกษตรโดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในภาพรวมทั้งปี 2564 การผลิตในภาคการเกษตรเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยผลผลิตสำคัญที่เพิ่มขึ้น อาทิ ข้าวนาปรัง เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.35 อ้อยโรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.95 ลำไย เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.59 และสับปะรดโรงงาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.17 สำหรับผลผลิตที่ลดลง อาทิ สุกอร์ ลดลงร้อยละ 6.67 ไข่ไก่ ลดลงร้อยละ 1.77 ข้าวนาปี ลดลงร้อยละ 2.13 ทั้งนี้ เป็นผลให้ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรในปี 2564 มีค่าเท่ากับ 143.55 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.89 จากปี 2563 และดัชนีรายได้เกษตรกรมีค่าเท่ากับ 201.47 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.89 จากปี 2563 นอกจากนี้ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ยังช่วยส่งผลให้การผลิตภาคเกษตรมีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากมีการบริโภคสินค้ามากขึ้นและส่งผลให้ความต้องการสินค้าเกษตรและอาหารเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับหลายประเทศมีความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานในสินค้าเกษตรของไทย จึงทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์มีการขยายตัว โดยการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผลไม้และผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการส่งออก 252,247 ล้านบาท ยางธรรมชาติ 246,910 ล้านบาท และข้าวและผลิตภัณฑ์ 130,700 ล้านบาท⁴ ตามลำดับ สำหรับประเทศไทย ภาครัฐได้มีการดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมเกษตรกร อาทิ มาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตรได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ยังคงยืดเยื้อ พร้อมทั้งปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตในสินค้าเกษตรได้

2.2.2 การผลิตภาคอุตสาหกรรมปรับตัวดีขึ้นสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของการส่งออกและการปรับตัวดีขึ้นของอุปสงค์ภายในประเทศ

ในปี 2564 การผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ 3.4 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 0.1 และลดลงร้อยละ 5.9 ในปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ สอดคล้องกับดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่ขยายตัวร้อยละ 5.9 และอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ระดับร้อยละ 63.7 ปรับตัวดีขึ้นจากระดับร้อยละ 61.0 ในปี 2563 โดยอุตสาหกรรมสำคัญที่ขยายตัวดีขึ้นในปี 2564 อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์ มีดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 19.1 เนื่องจากประเทศคู่ค้าเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เริ่มคลี่คลายลง ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ส่งผลให้ความต้องการรถยนต์มีมากขึ้น และอุตสาหกรรม

⁴ แหล่งข้อมูล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ มีดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 15.4 เนื่องจากมีความต้องการซื้อในตลาดโลก เพื่อนำไปใช้ร่วมกับกลุ่มสินค้าต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการผลิตลดลง อาทิ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม มีดัชนีผลผลิตลดลงร้อยละ 2.3 เนื่องจากมาตรการการควบคุมการระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีการจำกัดการเดินทางและการขนส่ง ส่งผลให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมลดลงด้วย สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ ยานยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่าการส่งออก 29,249.47 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 36.98) เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่าการส่งออก 22,035.84 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 18.02) ผลิตภัณฑ์ยาง มูลค่าการส่งออก 14,471.96 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 19.45) เม็ดพลาสติก มูลค่าการส่งออก 11,250.35 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 41.14) และเคมีภัณฑ์ มูลค่าการส่งออก 9,874.65 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. (ขยายตัวร้อยละ 46.68)⁵ ทั้งนี้ การฟื้นตัวของภาคอุตสาหกรรม เป็นผลสำคัญมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในหลายประเทศ ทำให้ปริมาณการค้าโลกเริ่มฟื้นตัว ประกอบกับการปรับตัวดีขึ้นของอุปสงค์ภายในประเทศ และการกระจายการฉีดวัคซีนให้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น ทำให้การผลิตไม่หยุดชะงัก สามารถรองรับอุปสงค์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้

2.2.3 การผลิตภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ)⁶ ปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มคลี่คลายลง

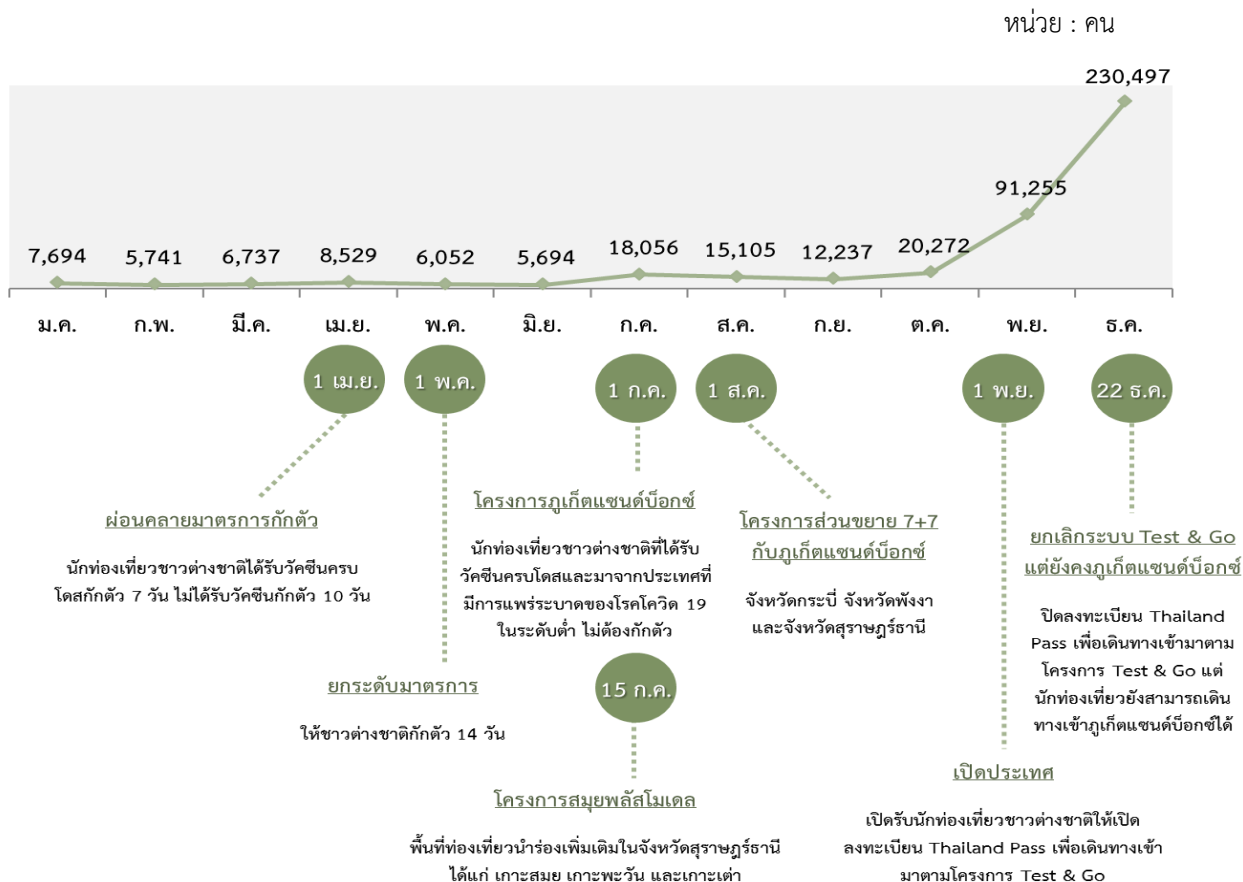
ในปี 2564 การผลิตภาคบริการ (ไม่รวมบริการภาครัฐ) ขยายตัวร้อยละ 0.7 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 7.6 ในปี 2563 โดยเป็นผลสำคัญมาจากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มลดความรุนแรงลง และรัฐบาลมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่างๆ ประกอบกับการผ่อนคลายมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด โดยเฉพาะการเริ่มฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ทำให้มีการปรับตัวดีขึ้นของอุปสงค์ภายในประเทศ โดยการผลิตในภาคบริการที่มีการปรับตัวดีขึ้น อาทิ สาขาการก่อสร้าง ขยายตัวร้อยละ 2.7 ในปี 2564 เติบโตขึ้นจากการขยายตัวร้อยละ 1.3 ในปี 2563 เนื่องจากการขยายตัวของการก่อสร้างภาครัฐ ตามการเบิกจ่ายที่เพิ่มขึ้นของงบลงทุนในหมวดที่ดินและสิ่งก่อสร้างของกระทรวงคมนาคม สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า ยังคงลดลงร้อยละ 2.9 ในปี 2564 แต่ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 22.9 ในปี 2563 ถึงแม้ว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการขนส่งผู้โดยสาร แต่การขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมปรับตัวดีขึ้นตามปริมาณการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น สาขาศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ กลับมาขยายตัวร้อยละ 4.8 ในปี 2564 จากที่ลดลงร้อยละ 13.0 ในปี 2563 สอดคล้องกับสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ที่แม้ว่าในปี 2564 ยังคงลดลงร้อยละ 14.4 แต่ก็ได้ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 37.5 ในปี 2563

⁵ แหล่งข้อมูล : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

⁶ ไม่รวมสาขาบริหารราชการแผ่นดิน แต่สาขาการศึกษาและสาธารณสุข ไม่สามารถแยกภาครัฐออกได้

แม้ว่าการท่องเที่ยวของไทยในปี 2564 ยังคงได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2563 โดยในปี 2564 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยรวม 427,869 คน หรือลดลงร้อยละ 96.6 จากปี 2563 หากจำแนกนักท่องเที่ยวตามภูมิภาค พบว่า เป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางมาเที่ยวไทยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวชาวเอเชียตะวันออกร้อยละ 17 นักท่องเที่ยวชาวเอเชียใต้ร้อยละ 11 และนักท่องเที่ยวชาวตะวันออกกลางร้อยละ 7 ตามลำดับ ทั้งนี้ ภาครัฐได้เร่งผลักดันการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคโควิด 19 ให้กระจายทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย นอกจากนี้รัฐบาลได้มีนโยบายและแนวทางการผ่อนคลายมาตรการการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในไทย เพื่อให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า รวมทั้งเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ซึ่งนโยบายที่สำคัญ ในปี 2564 อาทิ การเปิด “ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox)” เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 เพื่อให้เป็นจังหวัดนำร่องจังหวัดแรกที่มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีความเสี่ยงต่ำ-ปานกลาง และเป็นผู้ที่ได้รับวัคซีนครบโดสตามที่ได้รับรองโดยองค์การอนามัยโลกหรือตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ให้สามารถเดินทางเข้ามาแบบไม่ต้องกักตัว ทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าร่วมในโครงการจำนวน 14,055 คน และก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้น 829 ล้านบาท นอกจากนี้ เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ภายในประเทศเริ่มคลี่คลายลง รัฐบาลได้มีการประกาศให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ฉีดวัคซีนครบตามจำนวนที่กำหนด สามารถเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้แบบไม่ต้องกักตัว ภายใต้โครงการ Test & Go โดยต้องลงทะเบียนในระบบ Thailand Pass ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 เป็นต้นไป แต่มีเงื่อนไขให้นักท่องเที่ยวต้องพำนักที่โรงแรมก่อนอย่างน้อย 6 ชั่วโมง เพื่อรอผลการตรวจหาเชื้อโรคโควิด 19 ก่อนที่จะสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่อื่นๆ ได้ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าการดำเนินนโยบายการเปิดประเทศในช่วงปลายปี 2564 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามายังประเทศไทยในช่วงเดือนพฤศจิกายนมีจำนวน 91,255 คน และเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนธันวาคมอีกเป็น 230,497 คน ซึ่งเมื่อรวมทั้ง 2 เดือนพบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวม 321,752 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดที่เข้ามายังประเทศไทยทั้งปี 2564 นับเป็นสัญญาณที่ดีต่อการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะต่อไป

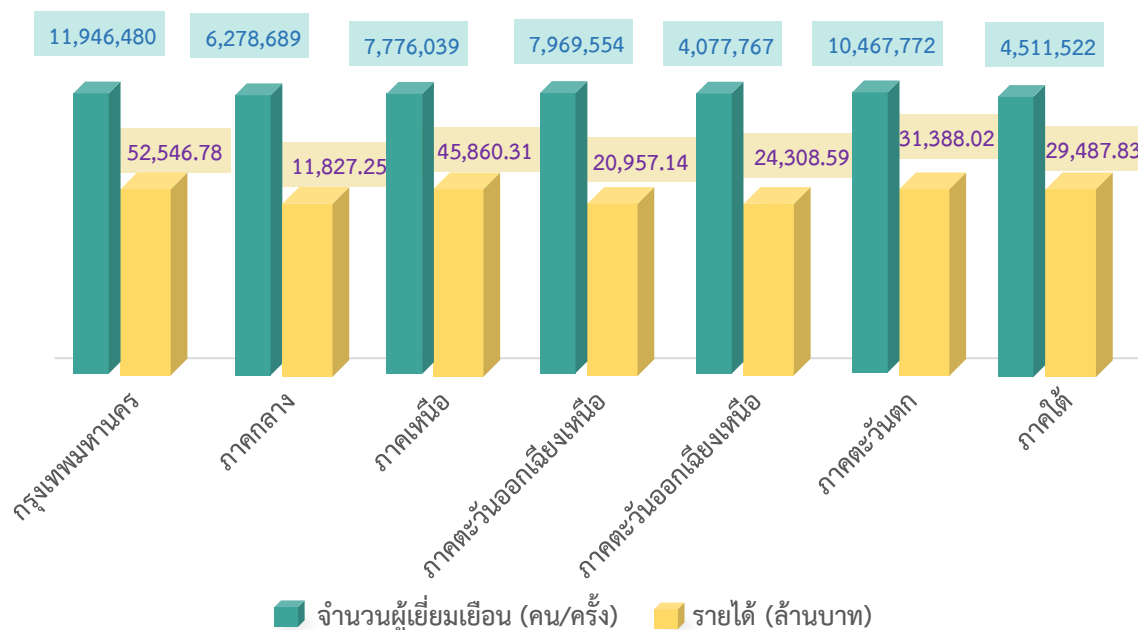
แผนภาพที่ 2.4 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในไทย
และนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2564

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในปี 2564 มีจำนวนรวม 53,027,823 คน/ครั้ง ลดลงร้อยละ 41.4 จากปี 2563 และมีมูลค่ารวม 216,375.92 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 55.2 จากปี 2563 โดยค่าใช้จ่ายต่อคนต่อครั้งเฉลี่ยอยู่ที่ 4,080.42 บาท ทั้งนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และจากผลกระทบของการระบาดที่ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลง ส่งผลให้สถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและกำลังซื้อของประชาชนยังเปราะบาง จึงทำให้ประชาชนชะลอการเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีนโยบายเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว อาทิ โครงการเราเที่ยวด้วยกัน เฟส 3 ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จนทำให้ผู้ติดเชื้อรายใหม่ลดลง ส่งผลให้สถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยปรับตัวดีขึ้น

แผนภาพที่ 2.5 จำนวนผู้เยี่ยมชมและรายได้จากนักท่องเที่ยวไทย
ที่เดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ปี 2564

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

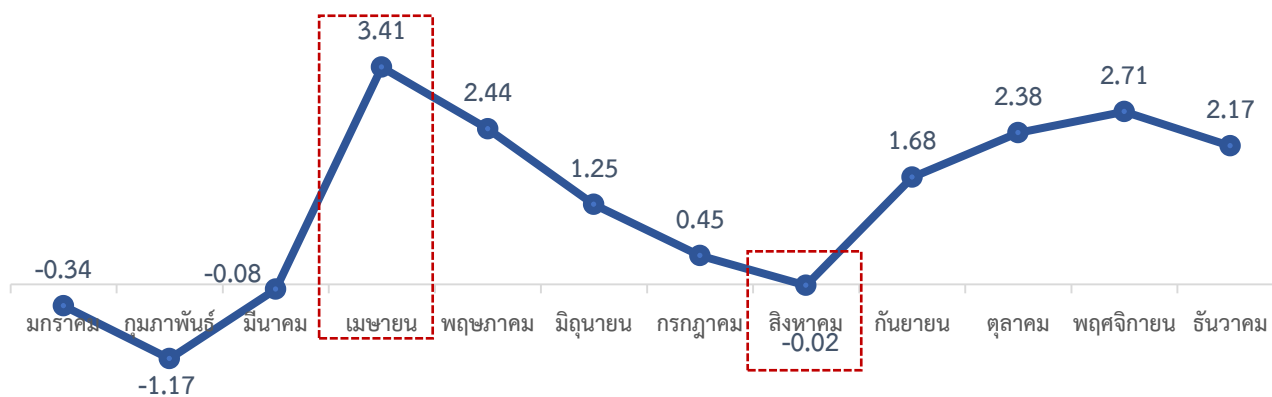
2.3 ด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ : ดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกจากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น และระดับหนี้สาธารณะเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพิ่มขึ้น

2.3.1 ดัชนีราคาผู้บริโภคสูงขึ้น ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อในปี 2564 ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 1.8 จากที่ลดลงร้อยละ 0.85 ในปี 2563 แต่ยังคงอยู่ในกรอบเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นไปตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกจากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น และราคาสินค้าอาหารสดที่เพิ่มขึ้น อาทิ ราคาของเนื้อสุกรที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากปัญหาโรคระบาดในสุกร และต้นทุนการเลี้ยงทำให้มีปริมาณสุกรในระบบลดลง นอกจากนี้ ราคาผักสดที่เพิ่มสูงขึ้นจากภาวะน้ำท่วมทำให้ปริมาณผลผลิตลดลง เมื่อพิจารณาอัตราเงินเฟ้อแบบรายเดือนในปี 2564 พบว่า เดือนเมษายน มีอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 3.41 (YoY) เป็นการขยายตัวครั้งแรก หลังจากที่ดีดลงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 13 เดือนนับตั้งแต่เดือนมีนาคม ปี 2562 เป็นต้นมา และมากที่สุดเมื่อเทียบกับเดือนอื่นๆ ในปีเดียวกัน ซึ่งเป็นผลมาจากราคาพลังงานและราคาอาหารสดที่ปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับการสิ้นสุดลงของมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐในการช่วยลดค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา และในเดือนสิงหาคมอัตราเงินเฟ้อกลับมามีค่าลดลงร้อยละ 0.02 (YoY) มีสาเหตุสำคัญมาจากราคาสินค้าในกลุ่มอาหารสดหลายชนิดลดลงค่อนข้างมาก โดยเฉพาะข้าวสารเหนียว ข้าวสารเจ้า เนื้อสุกร ไข่สด ผักและ

ผลไม้ และมาตรการลดภาระค่าครองชีพของภาครัฐในการลดค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่ากระแสไฟฟ้าและค่าน้ำประปา นอกจากนี้ ราคาสินค้าในกลุ่มพลังงาน แม้จะยังขยายตัวต่อเนื่อง แต่เป็นอัตราที่ชะลอลง ส่งผลให้เงินเฟ้อในเดือนสิงหาคมปรับลดลง

แผนภาพที่ 2.6 อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยปี 2564 (%YoY)

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ ข้อมูล ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2565

2.3.2 หนี้สาธารณะปรับตัวเพิ่มขึ้นเนื่องจากมาตรการการแก้ไขปัญหาและเยียวยา

ฟื้นฟูเศรษฐกิจจากวิกฤตโรคโควิด 19 ของภาครัฐ ในระยะที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจของไทยได้รับผลกระทบอย่างมากจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 อาทิ การสูญเสียรายได้ การจ้างงานในภาคผลิตลดลง ทำให้รัฐบาลต้องออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และพระราชกำหนดเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ยังไม่ยุติลง โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ภายใต้ 3 แผนงาน/โครงการ ดังนี้ (1) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (2) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ (3) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 59.61 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.03 ในปี 2563 แต่ยังคงอยู่ในกรอบการบริหารหนี้สาธารณะที่กำหนดให้ไม่เกินร้อยละ 70⁷ ทั้งนี้ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2564 มีจำนวน 9,655,256.62 ล้านบาท ซึ่งเป็นหนี้รัฐบาล 8,536,092.26 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของ

⁷ สัดส่วนตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ (ประกาศคณะกรรมการฯ) เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2561 และประกาศคณะกรรมการฯ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ลงวันที่ 22 กันยายน 2564

รัฐบาลจำนวน 71,373.94 ล้านบาท เงินกู้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้จำนวน 5,874,905.67 ล้านบาท เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 873,171.56 ล้านบาท และเงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 จำนวน 273,166.35 ล้านบาท

ตารางที่ 2.4 หนี้สาธารณะคงค้างของไทย ณ สิ้นเดือนธันวาคม ปี 2562 – 2564

หน่วย : ล้านบาท

	ธ.ค. 2562	ธ.ค. 2563	ธ.ค. 2564
1. หนี้รัฐบาล (1.1+1.2+1.3)	5,741,488.99	7,054,937.31	8,536,092.26
1.1 หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรง	4,886,912.78	6,314,299.10	7,839,537.76
หนี้ต่างประเทศ	85,597.83	87,598.22	133,225.77
เงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของรัฐบาล	31,927.10	27,831.30	71,373.94
เงินกู้ให้กู้ต่อ	53,670.73	59,766.92	61,851.83
หนี้ในประเทศ	4,801,314.95	6,226,700.88	7,706,311.99
เงินกู้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้	4,172,241.92	5,198,986.54	5,874,905.67
พันธบัตรโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุน	-	-	-
เงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศ	-	-	-
เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	355,472.00	355,472.00	355,386.00
เงินกู้ภายใต้ พรก. COVID-19 พ.ศ. 2563	-	370,726.05	873,171.56
เงินกู้ภายใต้ พรก. COVID-19 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564	-	-	273,166.35
เงินกู้เพื่อนำเข้ากองทุนส่งเสริมการประกันภัย	-	-	-
เงินกู้เพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำ	-	-	-
เงินกู้ให้กู้ต่อ	202,050.77	230,992.37	260,191.82
เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ต่างประเทศที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน	17,583.34	16,550.00	15,516.67
เงินกู้เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการเงินกู้ DPL	793.00	800.00	800.00
เงินกู้เพื่อการพัฒนากระบวนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน	53,173.92	53,173.92	53,173.92
1.2 หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	801,416.21	740,638.21	696,554.50
1.3 หนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อปรับโครงสร้างหนี้	53,160.00	0.00	-
2. หนี้รัฐวิสาหกิจ (2.1+2.2)	870,227.91	787,186.90	844,061.67
2.1 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน	399,131.17	399,249.07	404,328.76
2.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน	471,096.74	387,937.83	37,507.40
3. หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน ^{1/} (รัฐบาลค้ำประกัน) (3.1+3.2)	333,918.94	286,376.85	257,035.82
3.1 หนี้ต่างประเทศ	97.96	68.73	64.20
3.2 หนี้ในประเทศ	333,820.98	286,308.12	256,971.62
4. หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ	-	-	-
5. หนี้หน่วยงานของรัฐ (5.1+5.2)	8,701.07	7,613.49	7,066.87
5.1 หนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน	0.00	189.87	189.87
5.2 หนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน	8,701.07	7,423.62	6,877.00
รวม	6,954,336.91	8,136,114.55	9,644,256.62
Debt : GDP (ร้อยละ)	41.17	52.03	59.61

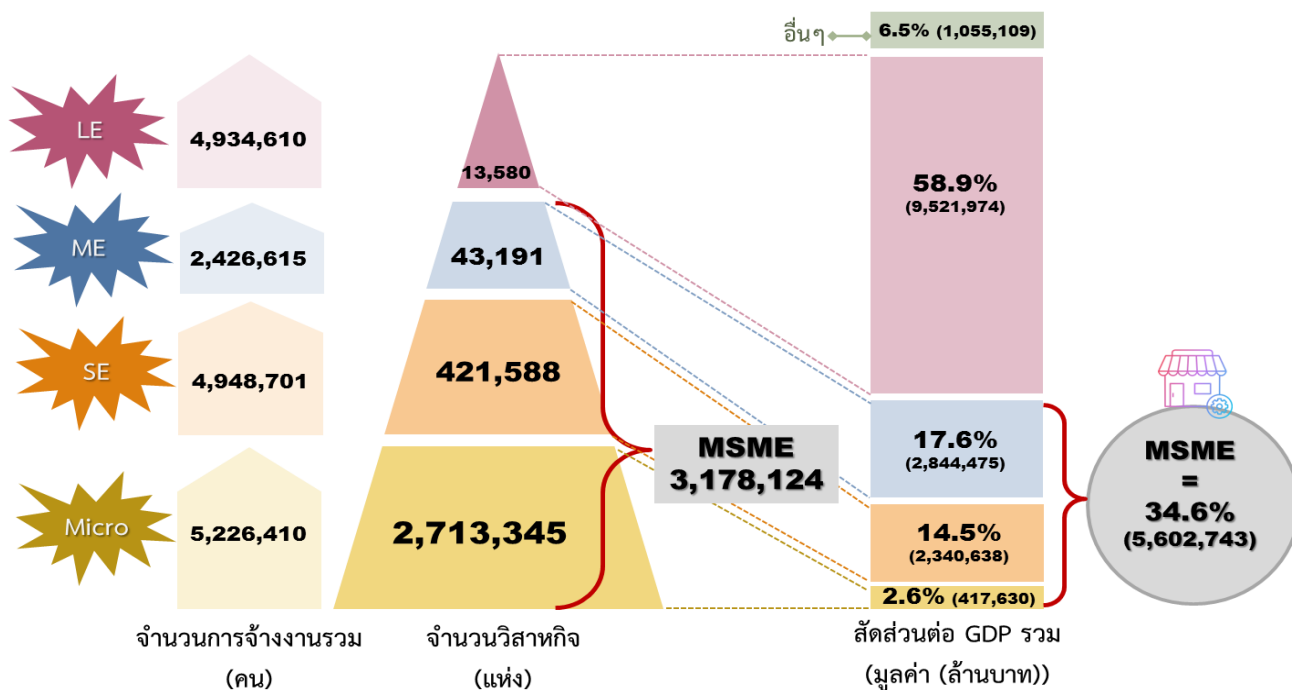
^{1/} รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่กู้ยืมเงิน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์และธุรกิจประกันสินเชื่อ
ที่มา : สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2565

2.4 ผลผลิตภัณฑั่มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (GDP MSME) ปรับตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้กำหนดนิยามของ “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” ใหม่อย่างเป็นทางการ ตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563 และประกาศสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เรื่องการกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย วันที่ 21 มกราคม 2563 โดยเน้นการใช้จำนวนการจ้างงานและรายได้ เพื่อจัดขนาดของผู้ประกอบการ รวมทั้งได้เพิ่มกลุ่มวิสาหกิจรายย่อย (Micro) ด้วย นอกจากนี้ยังใช้รายได้เป็นเกณฑ์แทนมูลค่าสินทรัพย์ถาวร เพื่อให้สะท้อนขนาดตามความเป็นจริงของ MSME ได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงได้ปรับเปลี่ยนข้อมูลจากเดิมที่ใช้ GDP SME ตามนิยามเดิม เป็น GDP MSME ตามนิยามใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามการปรับเปลี่ยนของ สสว.

ในปี 2564 ผลผลิตภัณฑั่มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีมูลค่ารวม 5,602,743 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.6 ต่อผลผลิตภัณฑั่มวลรวมในประเทศ (GDP) ของประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 34.2 ต่อ GDP หรือขยายตัวร้อยละ 4.9 เมื่อพิจารณาด้านอัตราการขยายตัวของ GDP ประเทศ เปรียบเทียบกับ GDP MSME พบว่า มีการปรับตัวในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเศรษฐกิจของ MSME จะพึ่งพาอุปสงค์ภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยบทบาทต่อเศรษฐกิจของ MSME จะมีความสัมพันธ์กับการเติบโตของภาคการค้า ภาคการบริการ และรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้วิสาหกิจขนาดย่อม (Micro Enterprises) มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจในระดับชุมชนและท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์กับรายได้ของภาคการเกษตร และเมื่อพิจารณามูลค่าเศรษฐกิจแยกตามขนาดของวิสาหกิจในปี 2564 พบว่า วิสาหกิจขนาดย่อม (Micro Enterprises) สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ 417,630 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 ของผลผลิตภัณฑั่มวลรวมของประเทศ (GDP) ในขณะที่วิสาหกิจขนาดย่อม (Small Enterprises) สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ 2,340,638 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.5 ของ GDP และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) สร้างมูลค่าเพิ่มได้ 2,844,475 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.6 ของ GDP ดังนั้น มูลค่าเศรษฐกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) โดยรวมจึงอยู่ที่ 5,602,743 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.6 ของ GDP ถึงแม้จะเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า แต่ยังคงน้อยกว่ามูลค่าเพิ่มที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่ (Large Enterprises) ที่มีจำนวนเพียง 13,580 แห่ง แต่มีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มอยู่ที่ร้อยละ 58.9 ของ GDP หรือ 9,521,974 ล้านบาท เปรียบเทียบกับจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) ที่มีจำนวนถึง 3,178,124 แห่ง ทำให้เห็นว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ยังคงมีบทบาทต่อการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศมากกว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาก

แผนภาพที่ 2.7 โครงสร้างวิสาหกิจของประเทศไทย ปี 2564 (ตามนิยามใหม่)

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

หมายเหตุ : อื่นๆ คือการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ส่งผลให้วิสาหกิจทุกขนาดต่างได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก แต่จากการผ่อนคลายมาตรการการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประกอบกับนโยบายการเปิดประเทศ ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศฟื้นตัวและส่งผลดีต่อ MSME ด้วย โดยในปี 2564 พบว่า MSME มีแนวโน้มฟื้นตัวในเกือบทุกสาขาธุรกิจ อันเป็นผลมาจากมาตรการเงินเยียวยาและมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ อาทิ โครงการคนละครึ่ง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการฟื้นตัวของภาคธุรกิจโดยเฉพาะในธุรกิจรายย่อย โครงการเราเที่ยวด้วยกัน พร้อมทั้งการคลายมาตรการล็อกดาวน์ (Lockdown) และนโยบายการเปิดรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่งผลให้ธุรกิจบริการ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบันเทิง เป็นต้น ค่อยๆ ปรับตัวดีขึ้น โดยอัตราการขยายตัวในสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหารปรับตัวเพิ่มขึ้นเพิ่มจากที่เคยหดตัวร้อยละ 35.9 ในปี 2563 เป็นหดตัวร้อยละ 14.4 ในปี 2564 แต่ได้ปรับตัวดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 ที่ลดลงถึงร้อยละ 35.9 และเป็นผลสำคัญมาจากการปรับตัวของภาคธุรกิจส่วนใหญ่ที่ได้มีการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้ดีขึ้นในปี 2564 เมื่อเปรียบเทียบกับการแพร่ระบาดในช่วงแรกคือปี 2563 สำหรับสาขาธุรกิจที่สามารถขยายตัวได้ดีในปี 2564 อาทิ สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยขยายตัวร้อยละ 39.7 สาขากิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ขยายตัวร้อยละ 36.3 และสาขาการขนส่งและการขายปลีกขยายตัวร้อยละ 7.1 ปรับตัวดีขึ้นจากที่ลดลงร้อยละ 2.4 ในปี 2563 เนื่องจากธุรกิจค้าปลีกและค้าส่งเติบโตต่อเนื่องโดยเฉพาะการค้าในรูปแบบออนไลน์

2.5 ภาคการคลัง : การจัดเก็บรายได้ของภาครัฐ และการเข้าสู่ระบบภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2.5.1 การจัดเก็บรายได้สุทธิของรัฐบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ในปี 2564 การจัดเก็บรายได้สุทธิของรัฐบาล เพิ่มขึ้นเป็น 2,404,077 ล้านบาท จากที่จัดเก็บได้ 2,307,717 ล้านบาทในปี 2563 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.18 โดยเป็นผลสำคัญมาจากการจัดเก็บรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกรมสรรพากรและกรมศุลกากร โดยกรมสรรพากรจัดเก็บได้ 1,933,679 ล้านบาทในปี 2564 เพิ่มขึ้นจาก 1,794,291 ล้านบาทในปี 2563 และกรมศุลกากรจัดเก็บได้ 103,626 ล้านบาทในปี 2564 เพิ่มขึ้นจาก 92,846 ล้านบาทในปี 2563 ขณะที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บได้ 520,793 ล้านบาทในปี 2564 ลดลงจากที่จัดเก็บได้ 536,287 ล้านบาทในปี 2563 ซึ่งเป็นผลมาจากรายได้จากภาษีน้ำมันฯ ลดลงจาก 216,751 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 200,935 ล้านบาทในปี 2564 หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 7.30 สำหรับหน่วยงานอื่นๆ พบว่า รัฐวิสาหกิจสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นจาก 147,185 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 177,891 ล้านบาทในปี 2564 หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20.86 และเมื่อพิจารณารายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่า ในปี 2564 มีสัดส่วนร้อยละ 14.86 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.76 ในปี 2563 แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้สัดส่วนการจัดเก็บรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0 ณ สิ้นแผนฯ

ตารางที่ 2.5 ผลการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ปี 2560 - 2564

หน่วย : ล้านบาท

	2560	2561	2562	2563	2564
กรมสรรพากร	1,797,367	1,957,220	1,990,139	1,794,291	1,933,679
กรมสรรพสามิต	547,993	594,101	611,732	536,287	520,793
กรมศุลกากร	107,606	108,839	105,999	92,846	103,626
รวม 3 กรม	2,452,966	2,660,160	2,707,870	2,423,424	2,558,098
หน่วยงานอื่น	342,084	376,697	351,800	346,698	330,241
1. ส่วนราชการอื่น	170,702	184,081	164,882	191,954	145,624
2. กรมธนารักษ์	10,912	13,456	10,885	7,559	6,726
3. รัฐวิสาหกิจ	160,470	179,160	176,032	147,185	177,891
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	2,795,050	3,036,858	3,059,668	2,770,123	2,888,341
หัก ^{1/}	331,876	334,191	372,071	360,362	369,103
รายได้สุทธิ (Net)	2,463,174	2,702,665	2,687,598	2,409,759	2,519,235
จัดสรรให้ อปท. ตาม พรบ.กำหนดแผนฯ	108,115	116,658	110,161	102,042	115,160
รายได้สุทธิหลังหักการจัดสรรแล้ว	2,355,060	2,586,007	2,577,437	2,307,717	2,404,077
GDP (at current market price)	15,488,664	16,373,343	16,892,411	15,636,891	16,178,719
สัดส่วนรายได้สุทธิหลังจัดสรรต่อ GDP (ร้อยละ)	15.21	15.79	15.26	14.76	14.86

ที่มา : กระทรวงการคลัง และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

^{1/} รายการหัก : (1) ค่าน้ำของกรมสรรพากร (2) อาคารถอนคืนกรมศุลกากร (3) จัดสรรรายได้จาก VAT ให้ อบจ. และ

(4) เงินกันขดเคยการส่งออก

2.5.2 การเข้าสู่ระบบภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น เป็นไปตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ในปี 2564 มีผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.90 และ ภ.ง.ด.91 ทั่วประเทศ) จำนวน 11,208,951 ราย หรือจำนวนแบบ 10,922,741 ฉบับ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวนผู้ยื่นแบบ 10,434,193 ราย หรือมีจำนวนแบบ 11,362,517 ฉบับ สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด.50 ทั่วประเทศ) ในปี 2564 มีจำนวน 602,145 ราย หรือมีจำนวนแบบ 610,183 ฉบับ⁸ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีจำนวน 581,502 ราย หรือมีจำนวนแบบ 586,735 ฉบับ ทำให้จำนวนการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีของประชาชนและผู้ประกอบการในปี 2564 รวมเป็น 11,208,54 ราย เพิ่มขึ้นจาก 11,015,695 รายในปี 2563 ซึ่งเป็นการยื่นแบบภาษีทั้งแบบกระดาษและผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ กรมสรรพากรได้ทำการปรับปรุงระบบยื่นแบบและชำระภาษีทางอิเล็กทรอนิกส์แบบใหม่ (New e-Filing) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษีในการยื่นแบบและการชำระภาษีออนไลน์ พร้อมทั้งเพื่อเพิ่มความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการขยายเวลาการยื่นแบบและชำระภาษี เพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้มีสภาพคล่องมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการปรับตัวดีขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนและผู้ประกอบการมีการฟื้นตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2.6 ภาคการเงิน : ประชาชนไทยมีการปรับเปลี่ยนการทำธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

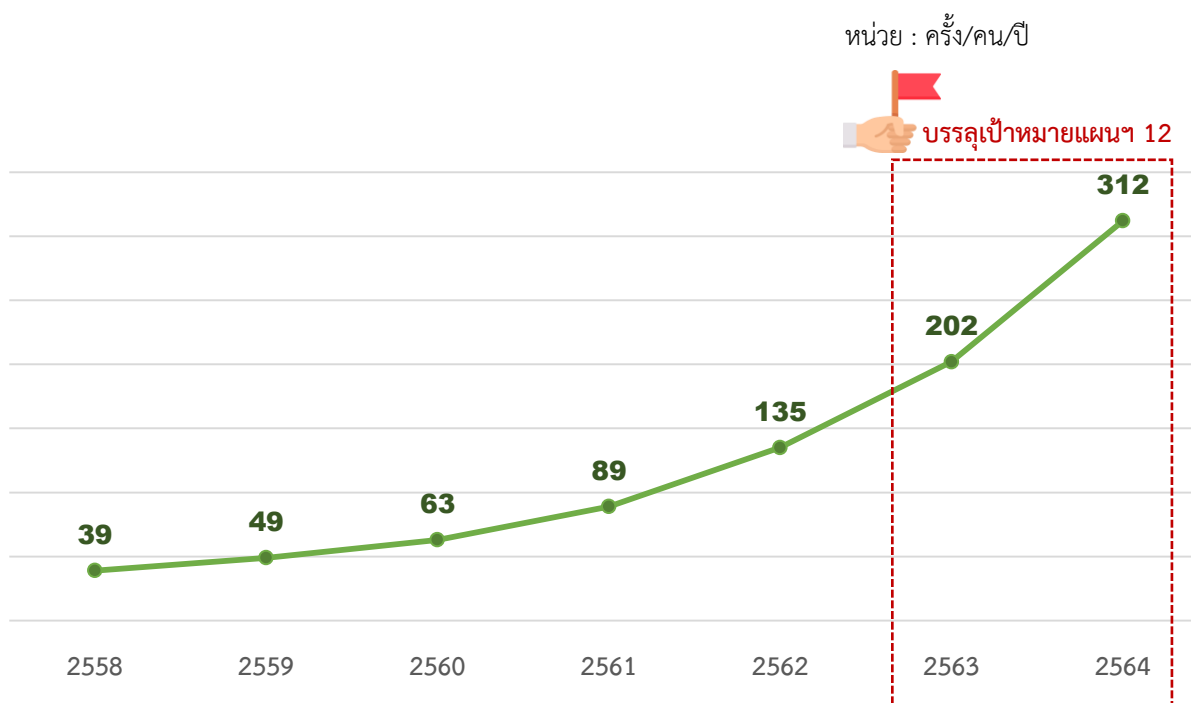
คนไทยมีการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น 200 ครั้ง/ปี/คน โดยการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ได้เพิ่มขึ้นจาก 135 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2562 และ 202 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2563 เป็น 312 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2564 เป็นผลสำคัญมาจากพฤติกรรมการชำระเงินที่เปลี่ยนแปลงไปของประชาชน โดยใช้รูปแบบดิจิทัลมากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกสบายและรวดเร็ว พร้อมทั้งไม่มีค่าธรรมเนียม นอกจากนี้ ปัจจัยเร่งสำคัญที่ส่งผลให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการทำธุรกรรมผ่านสาขาและเครื่อง ATM/CDM ไปเป็นทำธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น โดยในปี 2564 มีธุรกรรมการชำระเงินผ่าน Mobile Banking ถึง 16,041,378,000 รายการ หรือมีมูลค่า 57,263 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 9,588,722,000 รายการ หรือมูลค่า 40,200 พันล้านบาท ในปี 2563⁹ เป็นผลสำคัญมาจากการใช้ QR payment ในการสแกนจ่ายผ่าน Mobile Banking ซึ่งมีความสะดวกในการทำธุรกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะร้านค้าที่นิยมนำ QR code เพื่อเพิ่มทางเลือกการชำระเงินให้แก่ลูกค้าให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น โดยในส่วนของภาครัฐ ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” เพื่อรองรับมาตรการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นโครงการคนละครึ่ง และโครงการเราเที่ยวด้วยกัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ

⁸ แหล่งข้อมูล : กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง

⁹ แหล่งข้อมูล : ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2565

จากการระบาดของโรคโควิด 19 และเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ อีกด้วย อาทิ การลงทุน และกระเป๋าสุขภาพ โดยพบว่ามีการใช้งานของประชาชนสูงถึง 30 ล้านคน และมีการใช้งานที่กระจายในวงกว้างไปทั่วประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนคนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการชำระเงินด้วยช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

แผนภาพที่ 2.8 ปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของคนไทย
ปี 2558 – 2564

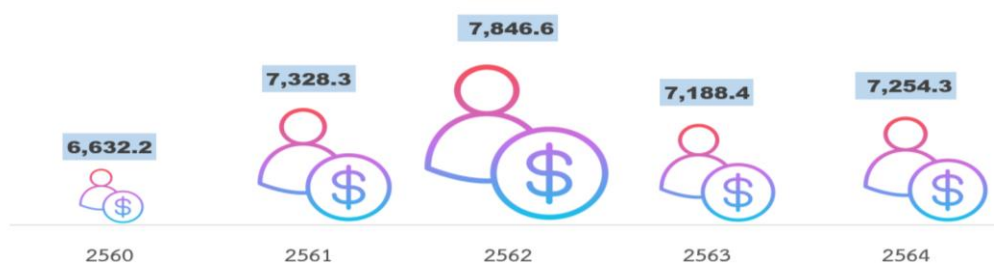
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

03 รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น ขณะที่ความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ ยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข

3.1 รายได้ต่อหัวของประชากรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 ซึ่งเป็นปีที่ 5 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP-per-capita) อยู่ที่ 7,254.3 ดอลลาร์ สรอ. เพิ่มขึ้นจาก 7,188.4 ดอลลาร์ สรอ. ในปี 2563 และเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับปี 2559 ซึ่งเป็นปีที่ 5 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่อยู่ที่ 6,103.9 ดอลลาร์ สรอ. ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเป็นไปตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ปรับตัวดีขึ้น

แผนภาพที่ 2.9 รายได้ต่อหัวของประชากรไทย ปี 2560 – 2564

หน่วย : ดอลลาร์ สรอ.

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

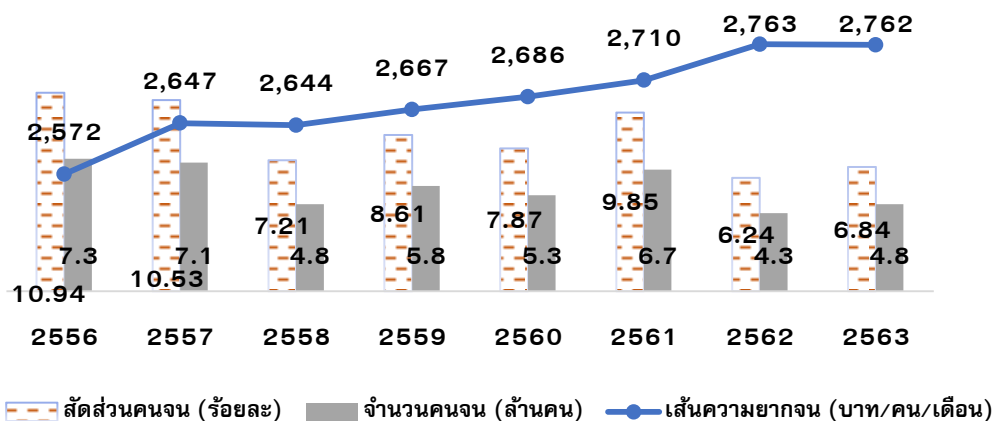
3.2 คนไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น สะท้อนจากสัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ 7.87 (ที่เส้นความยากจน 2,686 บาท/คน/เดือน) ลดลงเป็นร้อยละ 6.24 (ที่เส้นความยากจน 2,763 บาท/คน/เดือน) ในปี 2562 แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในช่วงมาตรการล็อกดาวน์ที่การจ้างงานลดลง กระทั่งต่อรายได้ของครัวเรือน ทำให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 6.84 (ที่เส้นความยากจน 2,762 บาท/คน/เดือน) ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนยังเป็นไปตามกรอบของเป้าหมายที่กำหนดให้สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเป็นร้อยละ 6.5 ณ สิ้นแผนฯ

เมื่อพิจารณาตามสัดส่วนคนจนตามระดับความรุนแรง พบว่า คนจนมาก¹⁰ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากที่สุดจากร้อยละ 1.84 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 2.31 ในปี 2563 รองลงมาคือ คนจนน้อย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.40 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 4.52 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นว่า ในช่วงสถานการณ์วิกฤตโรคโควิด 19 ยิ่งตอกย้ำให้ครัวเรือนที่เปราะบางต้องเผชิญความยากลำบากยิ่งขึ้น ซึ่งภาครัฐได้ออกมาตรการการช่วยเหลือเยียวยา

¹⁰ คนจน คือ ผู้มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจน
 คนเกือบจน คือ ผู้มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคสูงกว่าเส้นความยากจนไม่เกินร้อยละ 20
 คนจนน้อย คือ ผู้มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนไม่เกินร้อยละ 20
 คนจนมาก คือ ผู้มีระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคต่ำกว่าเส้นความยากจนเกินร้อยละ 20

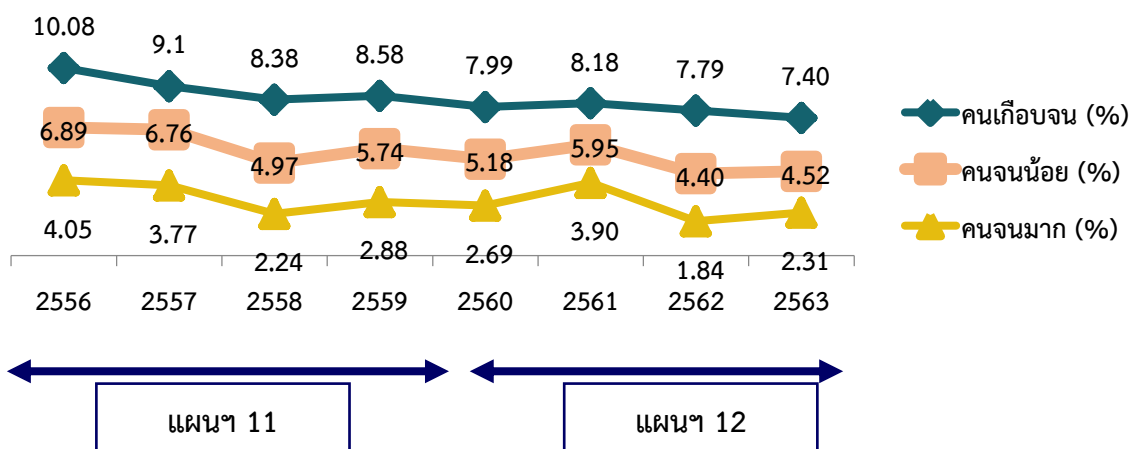
ประชาชนภายใต้ พ.ร.ก. เงินกู้ฯ ได้แก่ โครงการเราไม่ทิ้งกัน (ช่วยเหลือเงินชดเชยรายได้กลุ่มอาชีพอิสระ เกษตรกร และผู้ประกันตนมาตรา 39 และมาตรา 40 คนละ 5,000 บาท รวม 3 เดือน) การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็กแรกเกิด 0-6 ปี ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนชรา ผู้ที่มีบัตรคนพิการ คนละ 1,000 บาท รวม 3 เดือน รวมถึงกลุ่มผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 13.6 ล้านคน ซึ่งมาตรการดังกล่าว ช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้จ่ายและช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นไม่มากนักเมื่อเทียบกับผลกระทบจากวิกฤตที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แม้จะมีแนวโน้มความรุนแรงลดลง แต่เชื่อไวรัสยังคงระบาดและมีแนวโน้มการกลายพันธุ์อยู่ ซึ่งจะกระทบต่อสถานการณ์ความยากจนได้ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเพื่อปรับมาตรการให้เหมาะสมได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

แผนภาพที่ 2.10 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพที่ 2.11 สัดส่วนคนจนจำแนกเป็น คนเกือบจน คนจนน้อย และคนจนมาก

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

3.3 ประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (Bottom 40) มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,982 บาท/คน/เดือน ในปี 2556 เป็น 3,921 บาท/คน/เดือน ในปี 2564 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วงปี 2564 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า อัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.7 ต่อปี ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี ทั้งนี้ ประชากรที่มีรายได้ต่ำส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ (Economically Inactive) และมีความเปราะบางสูง หากมีปัจจัยที่รุนแรงมากระทบ ดังนั้น ภาครัฐต้องสนับสนุนการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้แก่ประชากรกลุ่มนี้ โดยการเพิ่มโอกาสในการหารายได้ ส่งเสริมการมีงานทำด้วยการพัฒนาทักษะแรงงานและจัดหาแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีนโยบาย/มาตรการเยียวยา เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในหลายรูปแบบ

ตารางที่ 2.6 กลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (บาท/คน/เดือน)

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	2556	2558	2560	2562	2564
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จนที่สุด)	959	1,483	1,760	2,050	2,102
กลุ่ม 10% ที่ 2	2,813	3,130	3,091	3,361	3,574
กลุ่ม 10% ที่ 3	3,656	3,960	3,970	4,263	4,519
กลุ่ม 10% ที่ 4	4,511	4,865	4,878	5,203	5,486
กลุ่ม 10% ที่ 5	5,507	5,903	5,975	6,308	6,624
กลุ่ม 10% ที่ 6	6,715	7,171	7,303	7,727	8,002
กลุ่ม 10% ที่ 7	8,295	8,748	8,985	9,477	9,825
กลุ่ม 10% ที่ 8	10,565	10,944	11,334	11,792	12,229
กลุ่ม 10% ที่ 9	14,284	14,780	15,292	15,556	16,302
กลุ่ม 10% ที่ 10 (รวยที่สุด)	33,284	32,818	34,126	32,497	34,463
รวม	9,059	9,380	9,671	9,823	10,313
รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากร 40% ที่มีรายได้ต่ำสุด (อัตราการเปลี่ยนแปลง : ร้อยละ)	2,982 (6.2)	3,360 (6.3)	3,425 (1.0)	3,719 (4.3)	3,921 (2.7)

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช

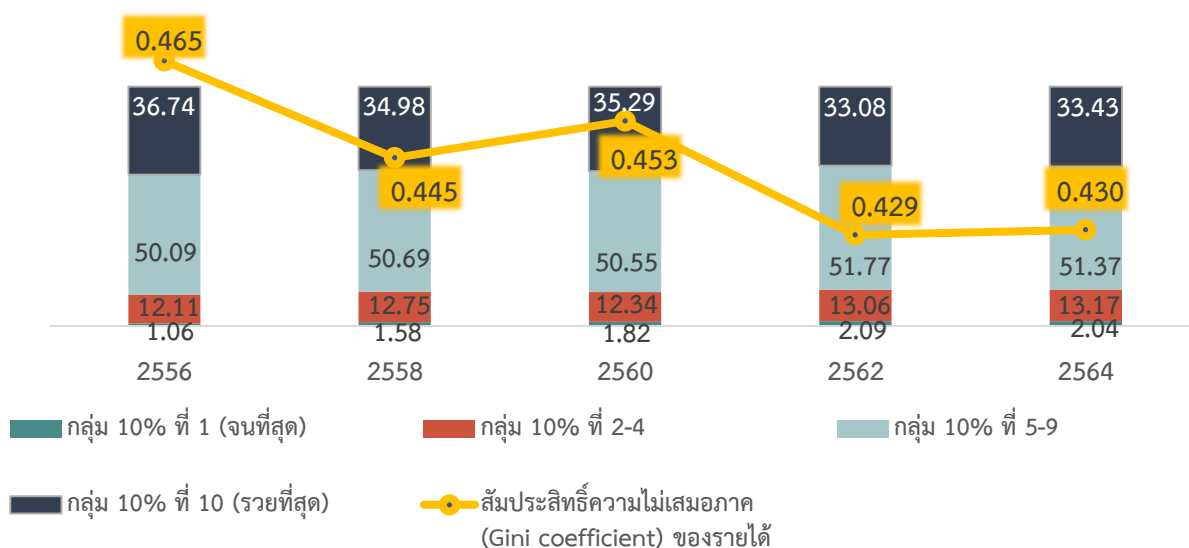
หมายเหตุ : รายได้ หมายถึง รายได้ประจำ ที่ไม่รวมรายรับอื่นๆ (เช่น เงินทุนการศึกษา มรดก พินัยกรรม ของขวัญ ประกันสุขภาพ ประกันภัยและประกันชีวิต/ประกันสังคม เงินถูกสลาก เงินรางวัล ค่านายหน้าและเงินได้จากการพนัน เป็นต้น)

3.4 ความเหลื่อมล้ำยังเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ และวิกฤตโรคโควิด 19 ตอกย้ำให้ความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องให้ความสำคัญ และมีหลายมิติ อาทิ มิติรายได้ ความมั่งคั่ง การศึกษา และการเข้าถึงทรัพยากรหรือบริการของภาครัฐ ไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวชี้วัดเพียงตัวเดียว โดยความเหลื่อมล้ำของคนไทยเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กที่พ่อแม่มีความรู้ น้อยหรือมีฐานะยากจน มักจะมีสุขภาพหรือสุขภาวะที่ด้อยกว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะดี เช่น มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ตั้งแต่แรกเกิด และเมื่อเติบโตมาขึ้นมา ก็มักจะขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข และทรัพยากรในการดำรงชีวิต ซึ่งเห็นได้จากจำนวนเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะมีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาน้อยกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี นอกจากนี้ ยังรวมถึงโอกาสในการทำงานที่แตกต่างกันด้วย

3.4.1 ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ปรับตัวดีขึ้น เป็นผลมาจากภาครัฐมีนโยบายและมาตรการช่วยเหลือคนจนมาโดยตลอด อาทิ เรียนฟรี 15 ปี การจัดตั้งระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า การปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกรหรือธุรกิจรายเล็ก นโยบายค่าจ้างขั้นต่ำ ระบบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมทั้งมาตรการช่วยเหลือด้านต่างๆ ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครัวเรือนยากจนในระยะสั้น ส่งผลให้ความแตกต่างของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายได้สูงที่สุดต่อรายได้ของประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดมีแนวโน้มลดลงจาก 2.50 เท่า ในปี 2560 เหลือ 2.20 เท่า ในปี 2564 แสดงให้เห็นว่า ประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดนั้น มีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้ช่องว่างสัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นสัญญาณที่ดีต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ประกอบกับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini Coefficient) มีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีค่าลดลงจาก 0.453 ในปี 2560 เป็น 0.430 ในปี 2564 และเมื่อพิจารณา**ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่าย** พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายจ่าย (Gini Coefficient) มีแนวโน้มดีขึ้นเช่นเดียวกัน โดยมีค่าลดลงจาก 0.364 ในปี 2560 เป็น 0.350 ในปี 2564 เนื่องจากช่องว่างรายจ่ายของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายสูงที่สุดต่อรายจ่ายของกลุ่มประชากรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายต่ำสุด ลดลงต่อเนื่องจากปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่ 9.35 เท่า เหลือ 8.63 เท่า ในปี 2564 แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ช่องว่างรายจ่ายกลับมาเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2562 ที่ผ่านมาที่อยู่ที 8.41 เท่า

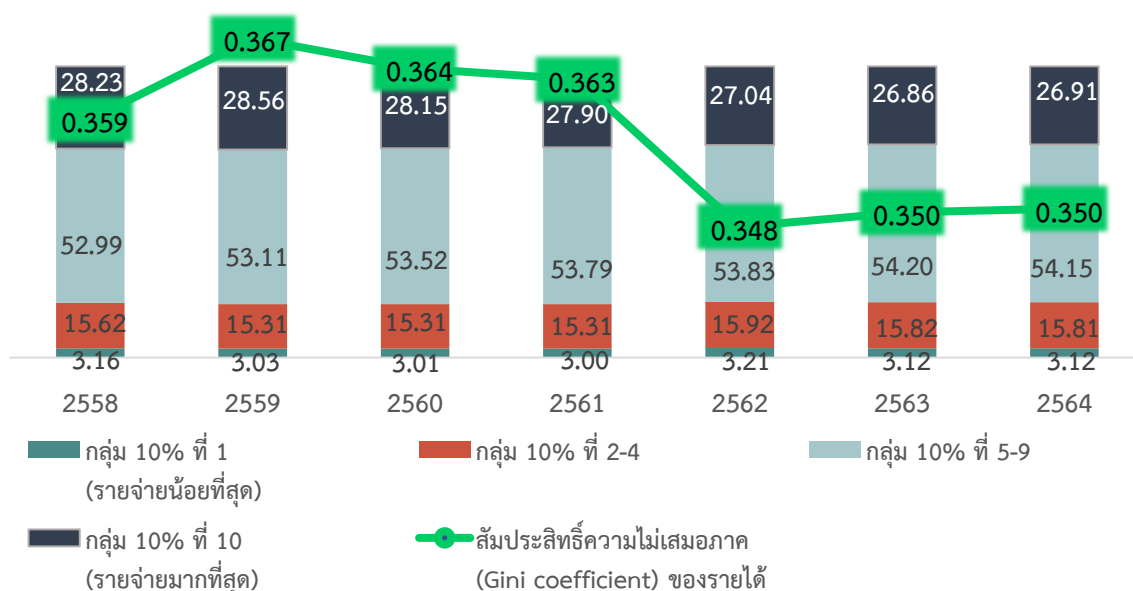
อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และรายจ่ายที่ปรับตัวดีขึ้นนั้น อาจไม่ได้เกิดจากศักยภาพในการหารายได้ของแรงงานที่เพิ่มขึ้น แต่เป็นผลมาจากเงินโอน ทั้งที่เป็นนโยบายของภาครัฐที่ให้เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ และเงินที่ผู้ที่เข้ามาทำงานในเมืองโอนเงินไปยังชนบทหรือภูมิภาคของตน

แผนภาพที่ 2.12 สัดส่วนรายได้ของประชากร 10 กลุ่มรายได้ (decile by income) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายได้

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพที่ 2.13 สัดส่วนรายได้ของประชากร 10 กลุ่มรายจ่าย (decile by expenditure) และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายจ่าย

ที่มา : ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

3.4.2 ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งของไทยยังคงเป็นปัจจัยฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ สัดส่วนการถือครองสินทรัพย์ทางการเงินของกลุ่มครัวเรือนร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดลดลงตลอดช่วง 7 ปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2559) พบว่า ลดลงจากร้อยละ 12.05 เหลือร้อยละ 8.9 ในปี 2562 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ ถือครองสินทรัพย์ทางการเงินในสัดส่วนที่น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น บัญชีเงินฝาก สลากออมสิน สลาก ธกส. พันธบัตร หุ้นกู้ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตช้าลงและวิกฤตการณ์ต่างๆ ที่เข้ามากระทบ เช่น วิกฤตทางการเงินโลก ความไม่แน่นอนทางการเมืองในประเทศ และสภาพคล่องทางการเงินลดลง เป็นต้น จากข้อมูลการวิจัยของ Credit Suisse Global Wealth Data Book พบว่า ประชากรที่รวยที่สุดร้อยละ 10 ของไทยถือครองทรัพย์สินมากกว่าร้อยละ 77 ของคนทั้งประเทศ และประชากรที่รวยที่สุดร้อยละ 1 มีความมั่งคั่งเฉลี่ย 33 ล้านบาทต่อคน ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรที่จนที่สุดร้อยละ 20 ถึง 2,500 เท่า

3.4.3 ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แม้ว่าสัดส่วนเด็กและเยาวชนไทยจะเข้าถึงการศึกษาในระบบเพิ่มขึ้น แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาในระบบที่แตกต่างกัน ซึ่งในปี 2563 กลุ่มนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย ตามนิยามของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงาน เด็กอยู่ในธุรกิจทางเพศ เด็กถูกทอดทิ้ง ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนกว่า 3.4 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 99.31 ของจำนวนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาทั้งหมด

ตารางที่ 2.7 จำนวนนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประเภทนักเรียน และระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2563

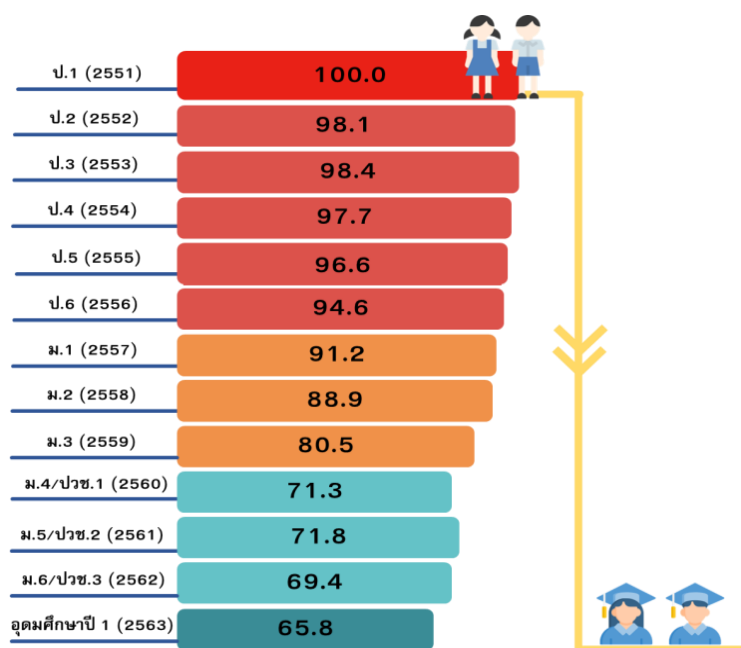
	ปีการศึกษา 2563				
	รวม	ก่อน ประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย
รวม	3,465,740	464,060	1,912,147	810,167	279,366
1. เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน	83	7	53	19	4
2. เด็กอยู่ในธุรกิจทางเพศ	24	4	8	7	5
3. เด็กถูกทอดทิ้ง	2,615	199	1,157	869	390
4. เด็กในสถานพินิจ	228	7	106	98	17
5. เด็กเร่ร่อน	213	48	119	38	8
6. ผลกระทบจากโรคเอดส์	78	5	40	22	11
7. ชนกลุ่มน้อย	4,419	495	2,165	1,179	580
8. เด็กที่ถูกทำร้าย	246	46	96	74	30
9. เด็กยากจน	3,441,773	461,235	1,900,112	804,163	276,263
10. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด	165	25	43	70	27
11. กำพร้า	9,014	900	5,237	1,778	1,099
12. ทำงานรับผิดชอบตนเองและครอบครัว	1,859	87	188	764	820
13. อื่นๆ	-	1,002	2,823	1,086	112

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนี้ อัตราการคงอยู่ของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 ปีการศึกษา 2551 ถึงระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 คงเหลือร้อยละ 65.80 โดยพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4/ปวช.1) ที่เลื่อนชั้นจากมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) มีการตกหล่นออกจากระบบมากที่สุด ซึ่งมีอัตราการคงอยู่ร้อยละ 71.30 โดยสาเหตุมาจากฐานะทางครอบครัวที่ยากจน ส่งผลให้เด็กขาดโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น ภาครัฐต้องเร่งแก้ปัญหาอย่างจริงจังให้ตรงตามความจำเป็นและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงควรสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันครอบครัว และวางแผนการจัดการแก้ปัญหาเพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และคงอยู่ในระดับศึกษา

แผนภาพที่ 2.14 อัตราการคงอยู่ของนักเรียนตั้งแต่เริ่มจาก ป.1 ปีการศึกษา 2551
ถึงระดับอุดมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย 2563 กระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อพิจารณาอัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrolment Rate) พบว่า ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอัตราเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 57.80 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 60.60 ในปี 2563 ขณะที่ในระดับปริญญาตรี (รวม ปวส.) ลดลงร้อยละ 29.1 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 28.40 ในปี 2563 ซึ่งหากจำแนกตามระดับรายจ่ายของประชากร พบว่า ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปริญญาตรี มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิเพิ่มขึ้นตามกลุ่มประชากรที่มีระดับรายจ่ายที่มากขึ้น ซึ่งประชากรที่มีรายจ่ายน้อยที่สุดที่เรียนต่อระดับปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 7.7 ขณะที่กลุ่มประชากรที่มีรายจ่ายมากที่สุด ที่เรียนต่อระดับปริญญาตรี มีร้อยละ 65.50 ซึ่งแตกต่างกันมากถึง 8.5 เท่า นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครัวเรือนยากจนที่สุดร้อยละ 10 ของประเทศ มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 5 และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของประชากรกลุ่มนี้ คิดเป็นสัดส่วนของรายได้ พบว่า สูงกว่าสัดส่วนของประชากรที่รวยที่สุดในประเทศถึง 4 เท่า แม้ว่า ภาครัฐมีนโยบายเรียนฟรี 15 ปี แต่การสนับสนุนงบประมาณให้กับโรงเรียนยังไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรม ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นของกลุ่มเด็กยากจน

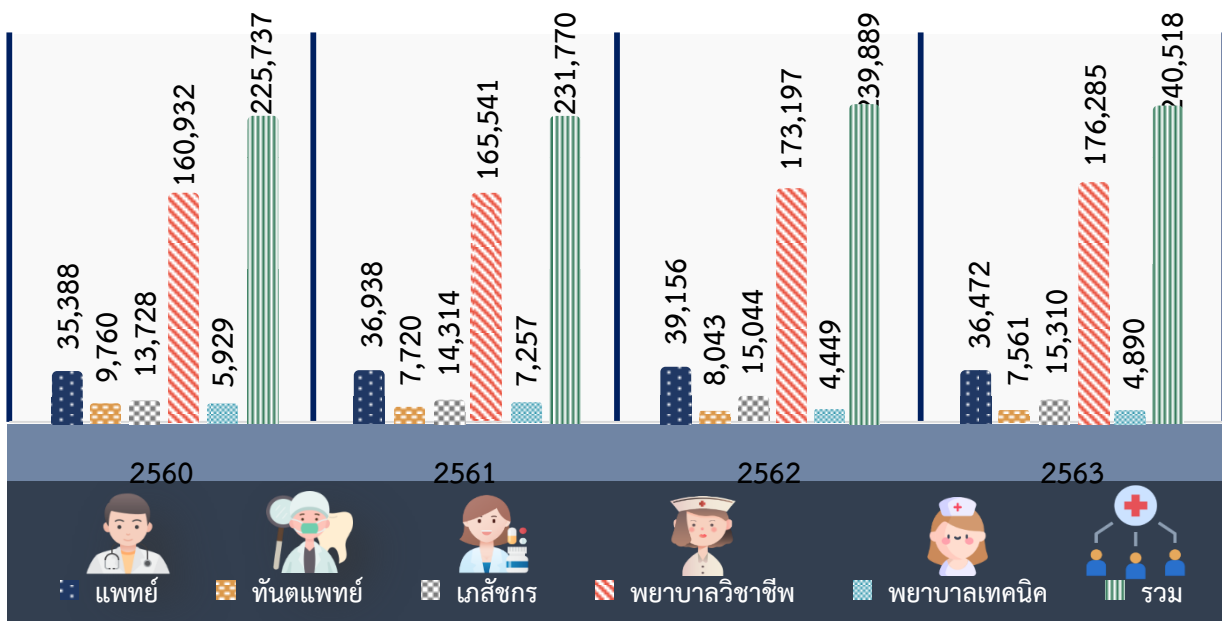
นอกจากนี้ จากวิกฤตโรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้น เด็กนักเรียนต้องเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น จึงส่งผลกระทบต่อ นักเรียนที่มีฐานะยากจนจำนวนมากที่ขาดแคลนอุปกรณ์เหล่านี้ เกิดช่องว่างในการรับสิทธิขั้นพื้นฐานมากขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนโดยตรง

3.4.4 การพัฒนาระบบสาธารณสุขในภาพรวมของประเทศดีขึ้น โดยสัดส่วนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหาการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ในภาคต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ที่ผ่านมามนไทยสามารถเข้าถึงสวัสดิการสาธารณสุขได้ครอบคลุมมากขึ้น และมีสุขภาพดีขึ้น อายุขัยเฉลี่ยเพศชายเมื่อแรกเกิดเพิ่มขึ้นจาก 72.0 ปี ในปี 2560 เป็น 73.5 ในปี 2564 และเพศหญิงเพิ่มจาก 78.8 ปีในปี 2560 เป็น 80.5 ปี ในปี 2564 เนื่องมาจากประเทศไทยได้จัดตั้งระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าเมื่อปี 2544 ทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังคงมีปัญหาการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขเชิงพื้นที่ โดยบุคลากรและครุภัณฑ์ทางการแพทย์ยังคงกระจุกตัวในกรุงเทพฯ หรือเมืองหลัก อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน ในจังหวัดห่างไกลหรือพื้นที่ชนบทสูงกว่าในจังหวัดขนาดใหญ่หรือพื้นที่เมือง แม้ว่าบุคลากรทางการแพทย์ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จากจำนวน 225,737 คน เป็นจำนวน 240,518 คนในปี 2563 อย่างไรก็ตาม ปัญหาการขาดแคลนกำลังคนด้านสุขภาพยังต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนา แม้ว่าจำนวนแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการกับประชาชนได้อย่างทั่วถึง และกำลังคนบางสายวิชาชีพกลับมีจำนวนลดลง โดยเฉพาะทันตแพทย์ ปัจจุบันภาครัฐได้ดำเนินโครงการผลิตทันตแพทย์ร่วมกับคณะทันตแพทย์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อเพิ่มกำลังคนจากปัญหาการขาดแคลนทันตแพทย์ ขณะเดียวกันภาครัฐยังคงดำเนินโครงการการกระจายทันตแพทย์สู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยการให้นักศึกษาทันตแพทย์ที่จบใหม่ทั้งหมดทำสัญญาเข้ารับราชการและชดใช้ทุนรัฐบาลอย่างน้อย 3 ปี เนื่องจากปัจจุบันทันตแพทย์จำนวนมากเลือกทำงานในกรุงเทพฯ หรือเขตเมืองนอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ภาครัฐได้จัดทำคำขอตำแหน่งข้าราชการจัดตั้งใหม่แก่พยาบาลวิชาชีพจำนวน 13,607 อัตรา เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ระบบสาธารณสุขในสถานการณ์ฉุกเฉินและเพียงพอต่อการบริการในอนาคต

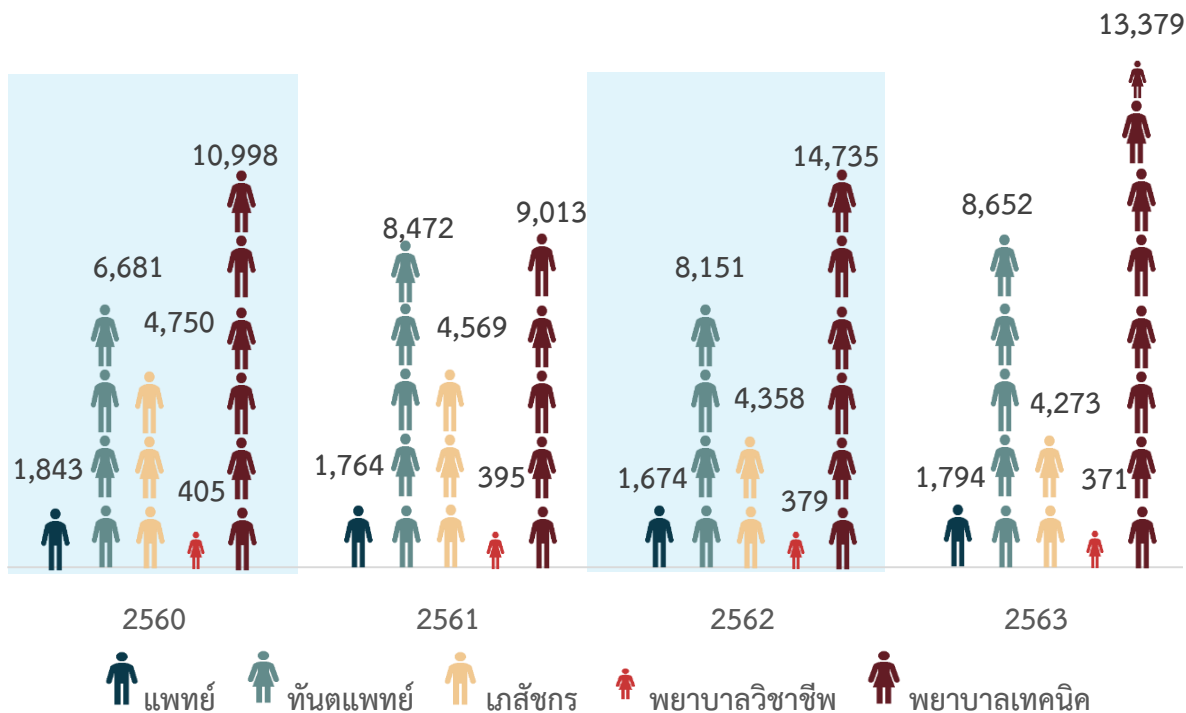
การดำเนินนโยบายของภาครัฐดังกล่าว ส่งผลให้จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คนมีแนวโน้มดีขึ้น โดยจำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน ลดลงจาก 1,843 คนในปี 2560 เหลือ 1,794 คนในปี 2563 จำนวนประชากรต่อเภสัชกร 1 คน ลดลงจาก 4,750 ในปี 2560 เหลือ 4,273 คน ในปี 2563 และจำนวนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ลดลงจาก 405 คนในปี 2560 เหลือ 371 คนในปี 2563 อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของแพทย์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวง และลดน้อยลงในพื้นที่ห่างไกล โดย ในปี 2563 พบว่า กรุงเทพมหานคร มีจำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 548 คน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 2,951 คน ซึ่งแตกต่างกันมากถึง 5.38 เท่า สะท้อนว่าในกรุงเทพฯ ประชากรได้รับการดูแลจากแพทย์ทั่วถึงมากที่สุดเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่น ดังนั้น การบริหารจัดการการกระจายตัวของบุคลากรทางการแพทย์ให้ทั่วถึง เพื่อลดช่องว่างด้านการบริการสาธารณสุขระหว่างภูมิภาค จึงเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาตัวระบบสาธารณสุขของไทยให้เข้มแข็งต่อไป

แผนภาพที่ 2.15 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ (ทั่วประเทศ)

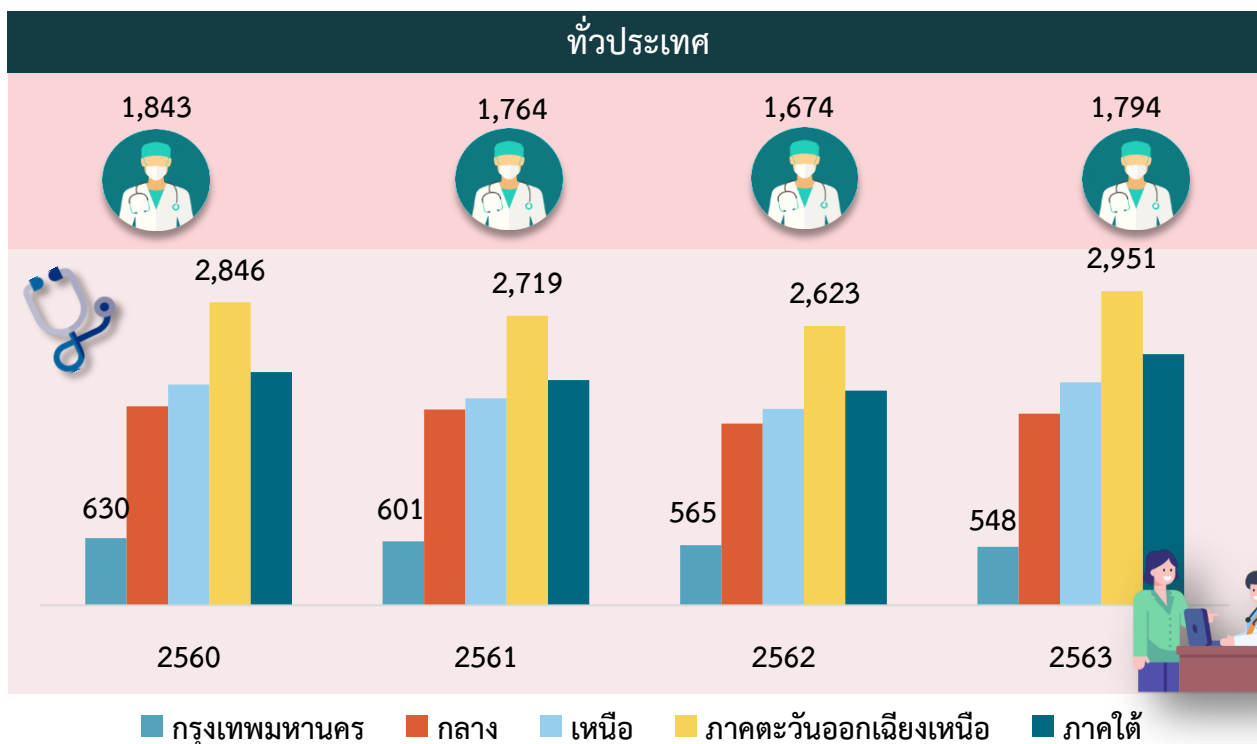
ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพที่ 2.16 จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพที่ 2.17 จำนวนประชากรต่อบุคลากรทางการแพทย์ 1 คน

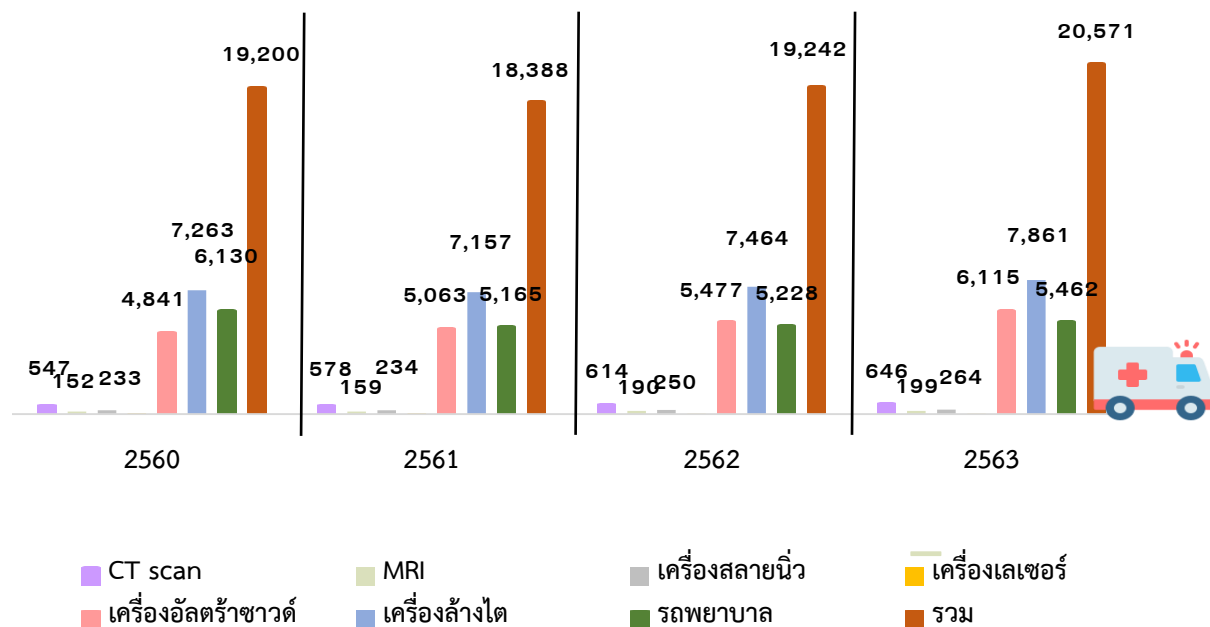

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากปัญหาการกระจุกตัวของบุคลากรทางการแพทย์ในกรุงเทพฯ และเมืองหลักแล้ว ยังพบว่าทรัพยากรทางการแพทย์ทั้งครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สำคัญและเตียงผู้ป่วยยังไม่กระจายไปสู่ทุกภูมิภาคอย่างทั่วถึง แม้ว่าในปี 2563 จำนวนครุภัณฑ์ทางการแพทย์โดยรวม ได้แก่ เครื่อง CT scan เครื่อง MRI เครื่องสลายนิ่ว เครื่องเลเซอร์ เครื่องอัลตราซาวด์ เครื่องล้างไต และรถพยาบาล มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 19,200 เครื่อง ในปี 2560 เป็น 20,571 เครื่อง ในปี 2563 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการกระจายครุภัณฑ์ในเชิงพื้นที่พบว่า ในปี 2563 ครุภัณฑ์ทางการแพทย์กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการกระจุกตัวของครุภัณฑ์ทางการแพทย์น้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น เครื่อง CT scan 1 เครื่อง ใช้รองรับการให้บริการแก่ประชากรในกรุงเทพฯ จำนวน 40,016 คน ขณะที่รองรับการให้บริการประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนกว่า 143,025 คน เป็นต้น เช่นเดียวกับจำนวนเตียงสำหรับผู้ป่วย พบว่า ในกรุงเทพมหานครมีจำนวนเตียงรองรับการให้บริการแก่ผู้ป่วยในอัตรา 183 คนต่อเตียง ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนเตียงรองรับการให้บริการผู้ป่วย 506 คนต่อเตียง ซึ่งสะท้อนว่าเตียงสำหรับผู้ป่วยกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงมากกว่าในต่างจังหวัดเกือบสามเท่า แสดงให้เห็นว่า แม้การบริการด้านสาธารณสุขของประเทศไทยจะดีขึ้น มีบุคลากรที่มีคุณภาพและเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัยมากขึ้น แต่ยังมีปัญหาการกระจายทรัพยากรทางการแพทย์ที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อความไม่เพียงพอในการเข้ารับบริการของประชากรในบางพื้นที่ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญของไทย

แผนภาพที่ 2.18 จำนวนครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สำคัญ (ทั่วประเทศ)

หน่วย : เครื่อง

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

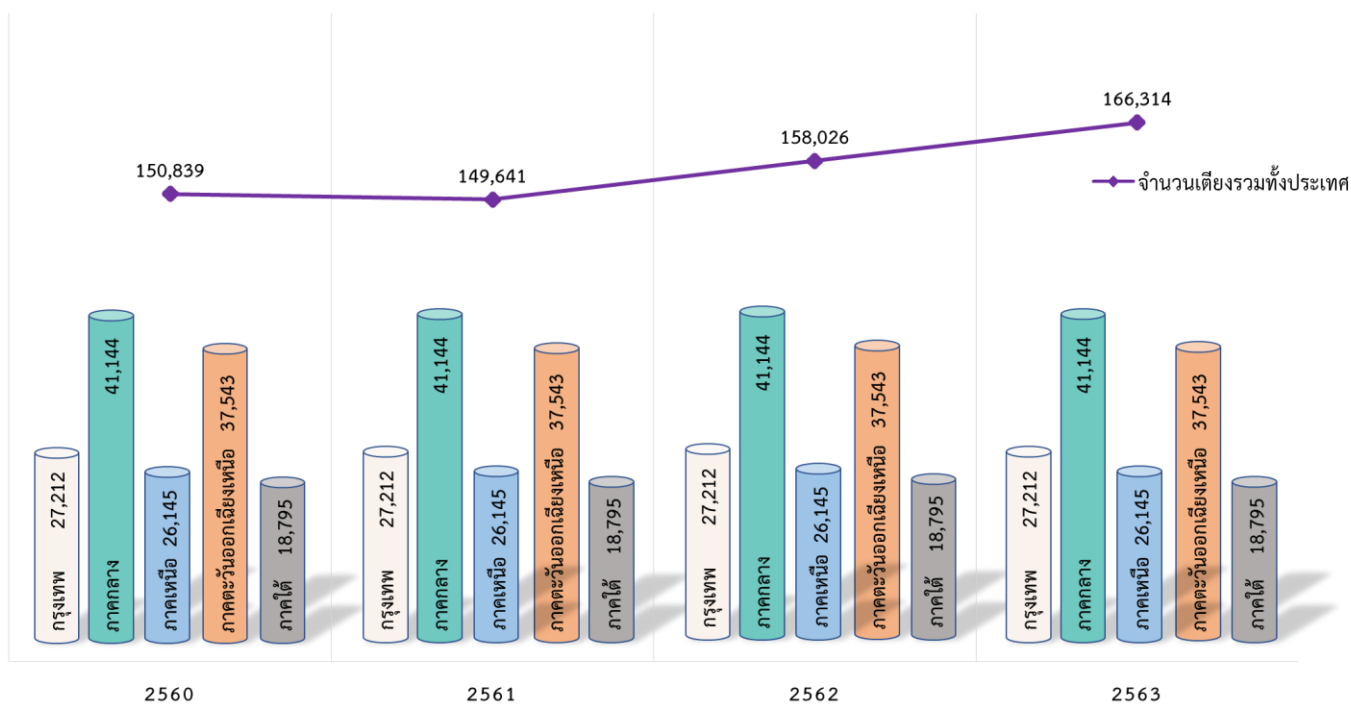
ตารางที่ 2.8 ครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่สำคัญต่อจำนวนประชากร ในปี 2563 (คนต่อเครื่อง)

ภาค	CT SCAN	MRI	เครื่อง สลายนิว	เครื่อง อัลตรา ซาวด์	เครื่อง ล้างไต	รถพยาบาล
กรุงเทพ มหานคร	1 : 40,016	1 : 83,671	1 : 84,958	1 : 4,321	1 : 3,631	1 : 9,440
ภาคกลาง	1 : 95,460	1 : 404,568	1 : 229,620	1 : 11,366	1 : 7,874	1 : 12,512
ภาคเหนือ	1 : 120,914	1 : 429,917	1 : 252,342	1 : 12,232	1 : 8,232	1 : 10,505
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1 : 143,025	1 : 607,855	1 : 455,891	1 : 12,819	1 : 11,210	1 : 13,491
ภาคใต้	1 : 116,253	1 : 336,303	1 : 303,758	1 : 13,727	1 : 11,484	1 : 11,890

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

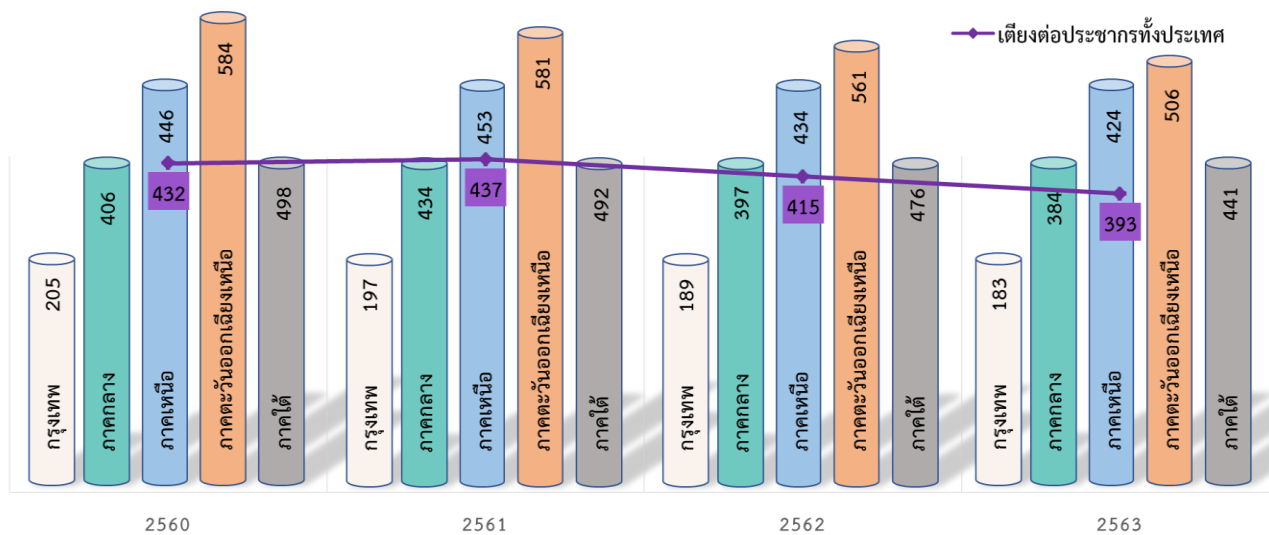
แผนภาพที่ 2.19 จำนวนเตียงผู้ป่วย

หน่วย : เตียง

ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพที่ 2.20 ประชากรต่อเตียง 1 เตียง

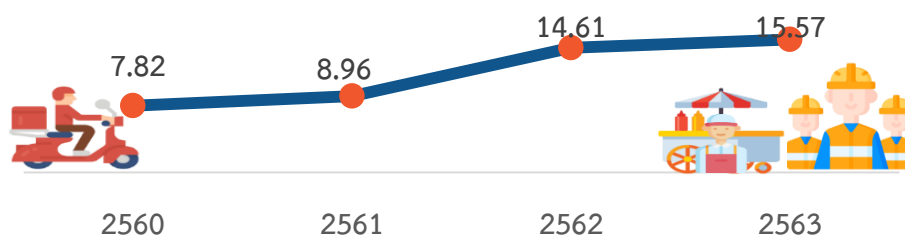
ที่มา : รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

3.4.5 ระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางมีการพัฒนาดีขึ้น

ระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อรองรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางเป็นประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญและเร่งจัดการระบบให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยได้รับสิทธิพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรม โดยการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า การให้ความช่วยเหลือและการให้บริการของภาครัฐจากกองทุนยุติธรรมแก่ประชาชน **ยากจนเพิ่มมากขึ้น** ตั้งแต่ช่วงปี 2558 มีประชากรยากจนได้รับอนุมัติความช่วยเหลือจำนวน 2,089 ราย และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเป็นจำนวน 2,794 ราย ในปี 2562 โดยในปี 2563 ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนจำนวน 5,184 ราย เป็นจำนวนเงิน 170 ล้านบาท แบ่งเป็น การช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี ร้อยละ 69.83 การขอลปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ร้อยละ 44.00 การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ร้อยละ 4.45 และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ร้อยละ 64.71

นอกจากนี้ **ภาครัฐยังมีนโยบายส่งเสริมการออมในกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)**¹¹ ซึ่งเป็นกองทุนที่มุ่งส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่ไม่มีสวัสดิการอื่นใดรองรับมีการออมโดยสมัครใจ โดยในปี 2563 พบว่า สมาชิกสะสมของ กอช. มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2562 กว่า 60,000 คน โดยมีจำนวน 2,396,543 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรและอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นผลจากการส่งเสริมการออมอย่างต่อเนื่องและปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น โดยเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวจากร้อยละ 7.82 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 15.57 และในปี 2563 การออมก็ยังคงเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 2.21 สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคม (ผู้ประกันตนตามมาตรา 40) และที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติ ต่อกำลังแรงงาน (%)

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม กองทุนการออมแห่งชาติ และ การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยกองทุนการออมแห่งชาติ
หมายเหตุ : *ตัวเลขประมาณจากการคำนวณเอง รอดตัวเลขจาก กอช.

¹¹ กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกและเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญให้แก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ โดยผู้มีสิทธิเป็นสมาชิก กอช. สัญชาติไทย - อายุ 15 - 60 ปี 2) ไม่อยู่ในกองทุนตามกฎหมายอื่นที่ได้รับเงินสมทบจากรัฐหรือนายจ้าง 3) ไม่อยู่ในระบบบำนาญรัฐบาลหรือเอกชน เช่น นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร พ่อค้า แม่ค้า มอเตอร์ไซด์รับจ้าง คนขับแท็กซี่ พ่อบ้าน แม่บ้าน บุคคลไร้จ้างทั่วไป 4) เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทางเลือก 1 และสิทธิประโยชน์ของสมาชิก กอช. คือ การส่งเงินสะสมของสมาชิกจะต้องสะสมไม่น้อยกว่า 50 บาท แต่เมื่อรวมกันแล้วไม่เกินกว่า 13,200 บาทต่อปี เมื่อสมาชิกส่งเงินสะสมรัฐบาลจะจ่ายเงินสมทบให้ภายในสิ้นเดือนถัดไป

04 ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น และสามารถพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาตามเป้าหมาย

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนา (Gross domestic Expenditure on R&D: GERD) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แต่การพัฒนาในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2560-2564) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และสภาพถดถอยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง รวมทั้งส่งผลต่อการลงทุนด้านการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ด้วย โดยภาคเอกชนซึ่งเป็นกลไกสำคัญในขับเคลื่อนเศรษฐกิจนวัตกรรมของประเทศส่วนใหญ่จำเป็นต้องปรับลดค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาลงเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่ถดถอยลงจากวิกฤตโควิด 19 สอดคล้องกับการคาดการณ์ของสำนักงานสภาพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ที่ระบุว่า ในปี 2563 ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยจะลดลงและมีผลต่อเนื่องไปถึงปี 2565 เมื่อพ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด 19

4.1 ประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.1.1 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยเพิ่มขึ้น จากการที่ภาครัฐเพิ่มสัดส่วนลงทุนเพิ่มขึ้นด้าน วทน. เกือบร้อยละ 10

ผลการสำรวจของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานสภาพัฒนาการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) พบว่า ในปี 2563 (รอบสำรวจปี 2564) พบว่าการลงทุนวิจัยและพัฒนา (Gross domestic Expenditure on R&D: GERD) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 0.62 ต่อ GDP (มูลค่าการลงทุน 13,672,851 ล้านบาท) ในปี 2558 เป็นร้อยละ 1.14 ต่อ GDP (มูลค่าการลงทุน 193,072 ล้านบาท) ในปี 2562 และเพิ่มเป็นร้อยละ 1.33 ต่อ GDP (มูลค่าการลงทุน 208,010 ล้านบาท) ในปี 2563 ซึ่งมีแนวโน้มเป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งกำหนดไว้ที่ร้อยละ 1.5 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ อันเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาจึงได้เพิ่มสัดส่วนการลงทุนมากขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงเกือบร้อยละ 10 เป็นจำนวนเงิน 66,304 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32 ต่อการลงทุนด้าน R&D ทั้งหมด ส่วนภาคเอกชนลงทุน จำนวน 141,705 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 68 ต่อการลงทุนด้าน R&D ทั้งหมด ส่งผลให้ในปี 2564 ไทยมีการลงทุนด้าน R&D สูงเป็นอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกพบว่า สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้าน R&D ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ห่างจากประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ใช้เศรษฐกิจนวัตกรรมขับเคลื่อนประเทศ อาทิ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และไต้หวัน

ตารางที่ 2.9 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ GDP ปี 2558 – 2563

หน่วย : ล้านบาท

ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย (Gross expenditures on R&D: GERD)	2558	2559	2560	2561	2562	2563
ภาคเอกชน	59,442	82,701	123,942	143,016	149,244	141,706
ร้อยละต่อค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด %	(70)	(73)	(80)	(78)	(77)	(68)
ภาคอื่นๆ ได้แก่ รัฐบาล อุดมศึกษา หน่วยงานไม่คำกำไร รัฐวิสาหกิจ	25,229	30,826	31,201	39,341	43,828	66,304
ร้อยละต่อค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด %	(30)	(27)	(20)	(22)	(23)	(32)
รวมค่าใช้จ่าย R&D ทั้งหมด	84,671	113,527	155,143	181,657	193,072	208,010
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	13,672,851	14,533,465	15,451,959	16,365,574	16,879,027	15,703,000
ค่าใช้จ่าย R&D ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ (ร้อยละ)	0.62	0.78	1.00	1.11	1.14	1.33

ที่มา: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: ข้อมูล GDP

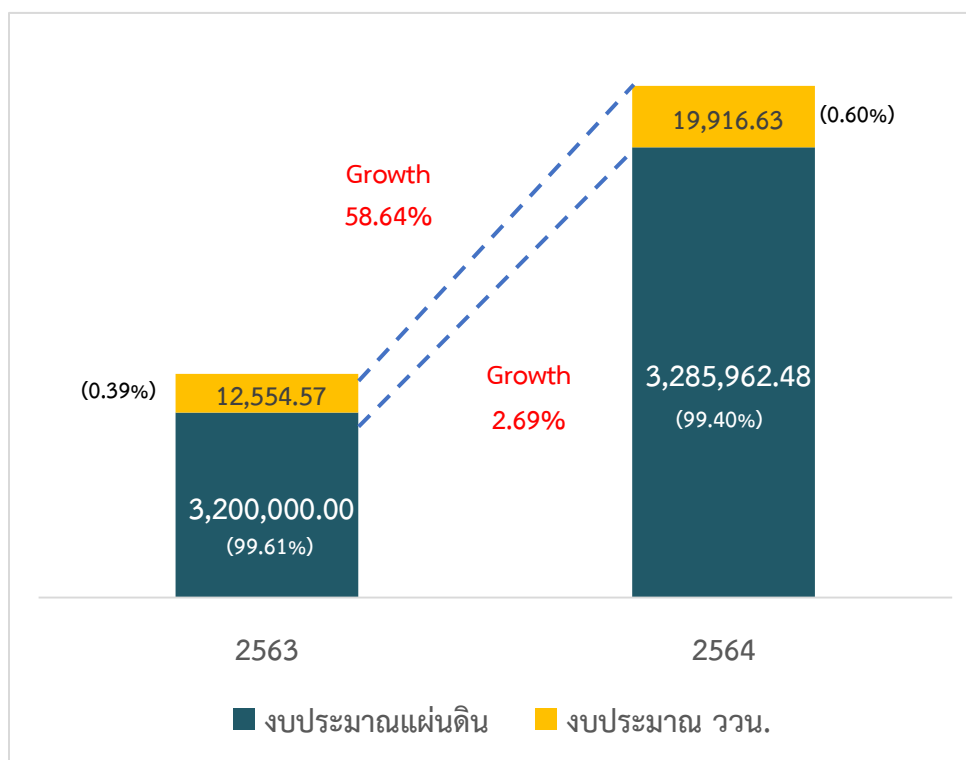
แม้ว่าที่ผ่านมาสัดส่วน GERD ต่อ GDP มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ประเทศไทยยังมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากข้อมูลของ UNESCO ในปี 2561¹² ที่พบว่า กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับบน เช่นเดียวกับประเทศไทยและประเทศที่มีรายได้ระดับสูงมีสัดส่วนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 1.41 และ 2.34 ตามลำดับ

ภาครัฐมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี 2564 งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) มีจำนวนถึง 19,916.6305 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 59 จากปี 2563 (12,554.57 ล้านบาท) แต่เมื่อพิจารณาเทียบกับงบประมาณรวมทั้งหมดของภาครัฐในปี 2564 (จำนวน 3,285,962.48 ล้านบาท) ที่มีการเพิ่มขึ้นอย่างมากจากปี 2563 งบประมาณด้าน วทน. ในปี 2564 ก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.60 เท่านั้น แต่ก็ยังเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าปี 2563 ที่งบประมาณด้าน วทน. มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.39 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กว่าร้อยละ 57 ของงบประมาณด้าน วทน. หรือจำนวน 11,258.0000 ล้านบาท เป็นงบประมาณสำหรับทุนสนับสนุนงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Fund) ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบมุ่งเป้า ที่เน้นการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (Applied Research) ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 43

¹²“ทุน วิจัยนวัตกรรม ถอนพิษเศรษฐกิจหลังโควิด-19 | วาระที่ดีอาร์ไอ” สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สืบค้นได้ที่ <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/990034>

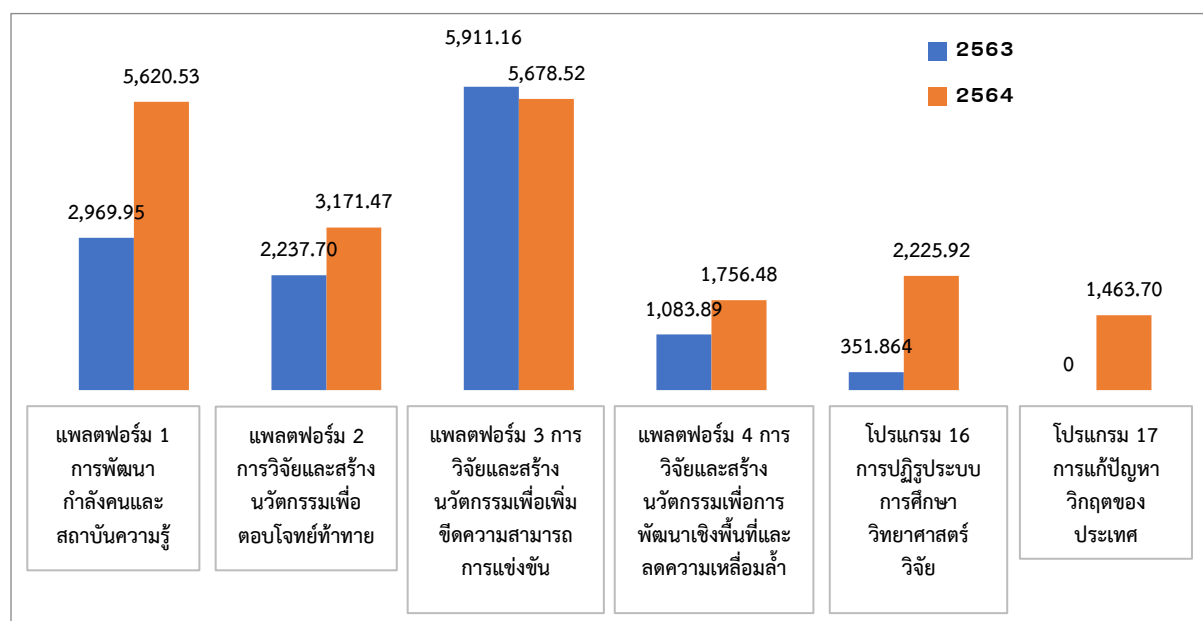
หรือจำนวน 8,658.6305 ล้านบาท เป็นงบประมาณสำหรับทุนสนับสนุนงานพื้นฐาน (Fundamental Fund) แบ่งออกเป็น Basic Research Fund จำนวน 3,200.0000 ล้านบาท และ Function-based Research Fund จำนวน 5,458.6305 ล้านบาท และเมื่อจำแนกตามแพลตฟอร์ม พบว่า แพลตฟอร์ม 3 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน ได้รับการจัดสรรมากที่สุด จำนวน 5,678.5200 ล้านบาท (ร้อยละ 29) รองลงมาแพลตฟอร์ม 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ 5,620.5338 ล้านบาท (ร้อยละ 28) แพลตฟอร์ม 2 การวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม 3,171.4731 (ร้อยละ 16) และแพลตฟอร์ม 4 การวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ (ร้อยละ 9) ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2.22 สัดส่วนงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมต่องบประมาณภาครัฐ ปี 2563 - 2564

- ที่มา : 1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
2. กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.)

แผนภาพที่ 2.23 งบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
จำแนกตามแพลตฟอร์ม ปี 2563-2564

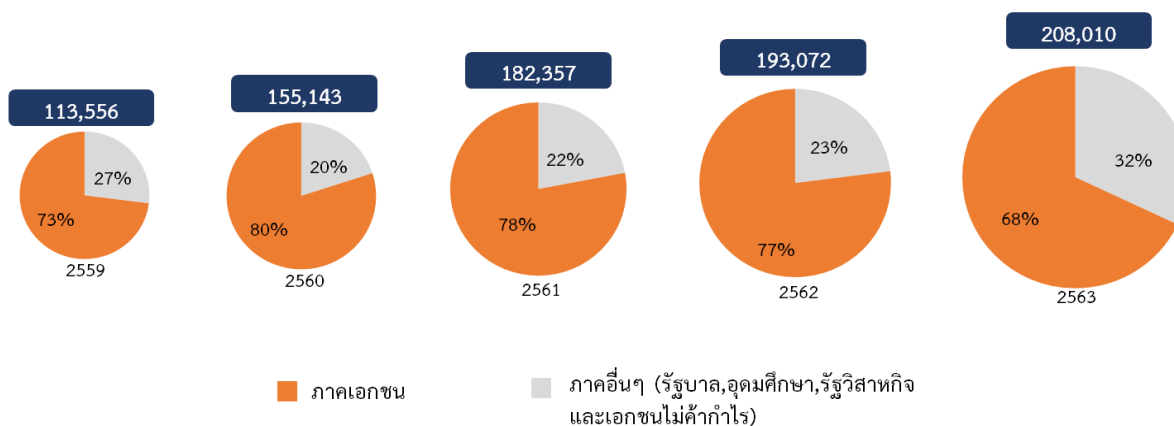
ที่มา : 1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
2. กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กสว.)

4.1.2 สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนปรับตัวลดลง เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ “Innovation Driven Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” ที่จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีทิศทางที่สอดคล้องกับประเทศที่ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่มากจากภาคเอกชนราวร้อยละ 60 สำหรับประเทศไทยสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาภาคเอกชนต่อภาครัฐในระยะที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องที่ระดับ 70:30 ตามกรอบเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยสัดส่วนการลงทุน R&D ภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มจาก 78:22 ในปี 2561 (มูลค่าการลงทุน 182,357 ล้านบาท) เป็นร้อยละ 77:23 ในปี 2562 (มูลค่าการลงทุน 193,072 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.14 ของ GDP) ก่อนปรับตัวลดลงเป็นร้อยละ 68:32 ในปี 2563 (มูลค่าการลงทุน 208,010 ล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ 1.33 ต่อ GDP เนื่องจากได้รับผลกระทบจากวิกฤตโรคโควิด 19 ประกอบกับในปีก่อนหน้าผู้ประกอบการบางรายมีการลงทุนเรื่องเครื่องมือเครื่องจักรไปแล้ว ในปี 2563 จึงเน้นการลงทุนในการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรับมือและปรับตัวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้สามารถแข่งขันเชิงธุรกิจต่อไปได้ โดยยังมีการจ้างผู้พัฒนาที่มีทักษะสูงเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และลดค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นๆ ดังนั้น หลังผ่านพ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ภาครัฐอาจต้องมีมาตรการหรือกลไกช่วยกระตุ้นและส่งเสริมภาคเอกชนให้ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 2.24 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาคอื่นๆ

ของประเทศไทย ปี 2559-2563

ที่มา : สำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.)

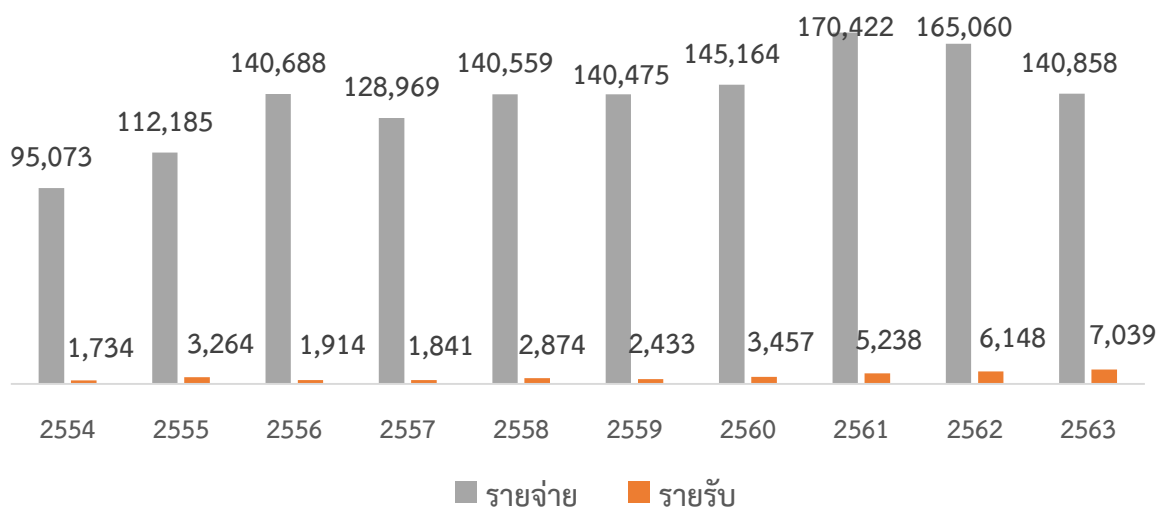
4.1.3 บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายเร็วกว่าที่กำหนด แต่ ยังห่างไกลประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอันดับต้นๆ ที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม โดยบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเทียบเท่าเต็มเวลา (Full-time Equivalent: FTE) ต่อประชากร 10,000 คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 25 คนต่อประชากร 10,000 คน/ปี ได้ก่อนระยะเวลาที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยเพิ่มจาก 159,500 คน/ปี หรือคิดเป็นสัดส่วน 24 คนต่อประชากร 10,000 คน/ปี ในปี 2561 เป็น 166,788 คน/ปี คิดเป็นสัดส่วน 25 คนต่อประชากร 10,000 คน/ปี (เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.17) ในปี 2562 และเพิ่มเป็น 168,419 คน หรือคิดเป็นสัดส่วน 25 คนต่อประชากร 10,000 คน ในปี 2563 ซึ่งมีสัดส่วนคนที่ โดยแบ่งเป็นบุคลากรในภาคเอกชน 119,264 คน และในภาครัฐ 49,155 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบ FTE ของภาคเอกชนต่อภาครัฐ อยู่ที่ร้อยละ 71:29

แม้ว่าจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเทียบเท่าเต็มเวลาเพิ่มขึ้นและบรรลุเป้าหมายเร็วกว่าที่กำหนดตามเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในปี 2565 แต่เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนต่อประชากรจะมีแนวโน้มคงที่ เนื่องจากไม่ได้เพิ่มขึ้นแบบมีนัยสำคัญ และภาคเอกชนยังคงให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาแม้ว่าเม็ดเงินการลงทุนวิจัยและพัฒนาจะลดลงในปี 2563 แต่ยังคงรักษาระดับการจ้างผู้พัฒนาที่เป็นบุคลากรที่มีทักษะสูง ทำให้จากผลสำรวจมีบุคลากรวิจัยอยู่ในภาคเอกชนสูงกว่าภาครัฐ และทำให้สัดส่วนต่อประชากรคงที่ รวมทั้งยังห่างไกลประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอันดับต้นๆ ที่ขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม อาทิ ไต้หวัน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ ถึงประมาณ 5 เท่า ขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยที่ไม่ได้ทำงานด้านวิทยาศาสตร์ถึงร้อยละ 39 (ผู้สำเร็จการศึกษา วทน. สะสมรวม 4.49 ล้านคน ในปี 2563) และอีกร้อยละ 2 ว่างาน ซึ่งอาจส่งผลให้ประเทศประสบภาวะขาดแคลนบุคลากรด้าน วทน. ที่มีคุณภาพ และเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจนวัตกรรมของประเทศได้

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญความท้าทายอีกมากในการพัฒนาสู่ประเทศที่มีเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยเห็นได้จากการขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มขาดดุลเพิ่มขึ้น โดยในปี 2563 พบว่า ประเทศไทยขาดดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีเป็นจำนวน 240,562 ล้านบาท โดยมีรายจ่ายทางเทคโนโลยี จำนวนทั้งสิ้น 400,966 ล้านบาท และรายรับทางเทคโนโลยี 160,404 ล้านบาท แต่เป็นจำนวนเงินที่ลดลงจากปีก่อนหน้า คิดเป็นร้อยละ 7.53 (ปี 2562 รายจ่ายทางเทคโนโลยี 450,673 ล้านบาท) การขาดดุลการชำระเงินสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีความสามารถในการผลิตความรู้และเทคโนโลยีค่อนข้างจำกัด และมีสถานะเป็นผู้ซื้อหรือรับเทคโนโลยีมากกว่าเป็นผู้ผลิตหรือผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี ประเด็นสำคัญของไทยในการพัฒนาสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมจึงเป็นประเด็นเรื่อง ความสามารถในการดูดซับองค์ความรู้จากประเทศผู้ผลิตเทคโนโลยี (Knowledge Absorptive Capacity) เพื่อให้คนไทยมีองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพียงพอ รู้เท่าทันกับโลกที่มีการแข่งขันสูงภายใต้บริบททางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

แผนภาพที่ 2.25 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีค่าร้อยละและค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

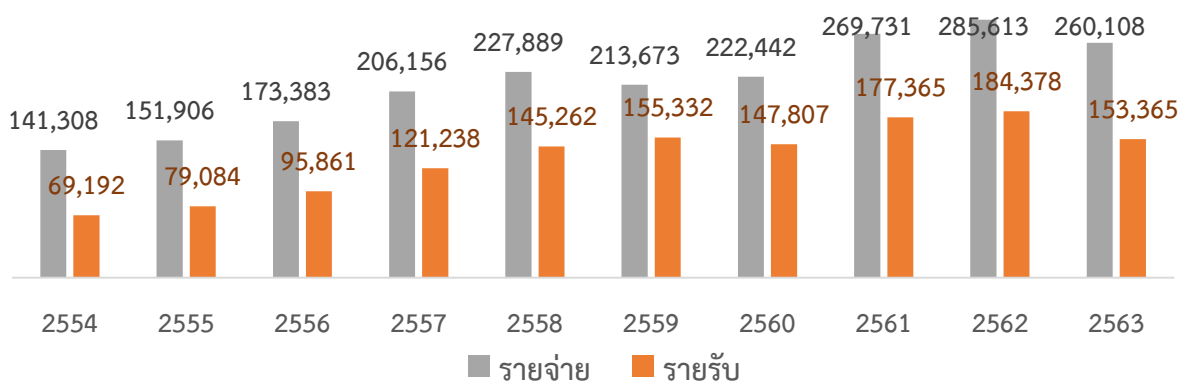
จำแนกตามประเภทของรายรับและรายจ่าย ปี 2554 – 2563

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย
ประมวลผลโดย : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

แผนภาพที่ 2.26 ดุลการชำระเงินทางเทคโนโลยีค่าธรรมเนียมความรู้เทคนิค

จำแนกตามประเภทของรายรับและรายจ่าย ปี 2554 – 2563

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประมวลผลโดย : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

4.2 การเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดไปสู่การเป็นเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม คือ ผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศของนักวิจัยไทย ซึ่งพบว่า ระหว่างปี 2559 – 2563 ประเทศไทยมีการตีพิมพ์บทความวิชาการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ร้อยละ 10.74 ต่อปี และการตีพิมพ์บทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงมีสัดส่วนสูงกว่าด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นอย่างมากอยู่ที่ 90:10 โดยในปี 2563 มีจำนวนบทความตีพิมพ์ทางวิชาการทั้งสิ้น 12,629 บทความ เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.34 เป็นบทความตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 11,395 บทความ คิดเป็นร้อยละ 90.23 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.53) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อาทิ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย ไต้หวัน และจีน ประเทศไทยยังมีจำนวนผลงานตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา (แบบ FTE) 1 คนค่อนข้างน้อยเพียง 0.068 คน ซึ่งบทความด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีถูกอ้างอิงเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าจำนวน 1.22 ครั้ง/บทความ (ปี 2562 จำนวนอ้างอิง 1.14 ครั้ง/บทความ) และมีจำนวนครั้งที่ถูกอ้างอิงสูงกว่าจำนวนบทความด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

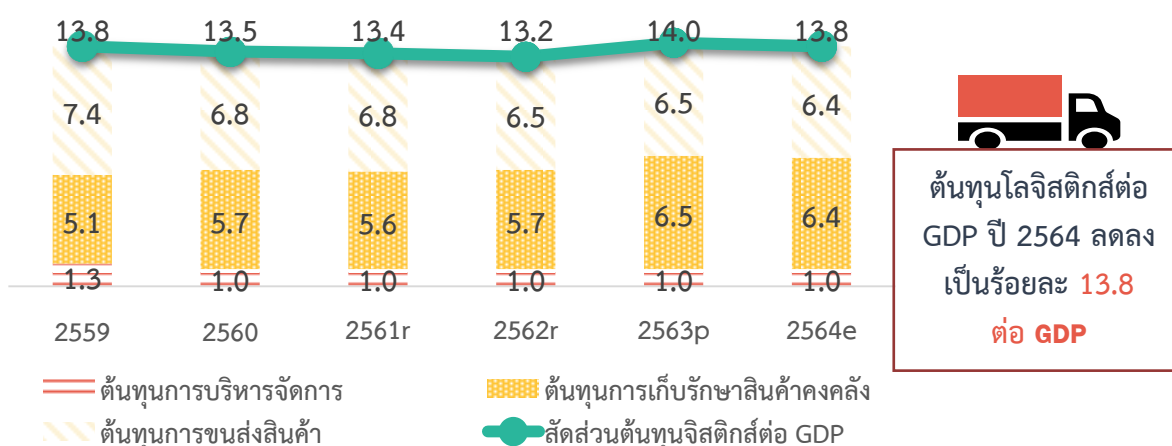
05

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงที่มีมาตรการจำกัดการเดินทาง

5.1 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP ลดลง

ในปี 2564 ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 2,238.8 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.8 ต่อ GDP ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงเป็นร้อยละ 12 ทั้งนี้ ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามการฟื้นตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจภายในประเทศจากการผ่อนคลายมาตรการโควิด 19 และแรงขับเคลื่อนจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ประกอบกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลให้การส่งออกกลับมาขยายตัว

แผนภาพที่ 2.27 สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ ต่อ GDP ณ ราคาประจำปี

ที่มา : รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2563 สศช.

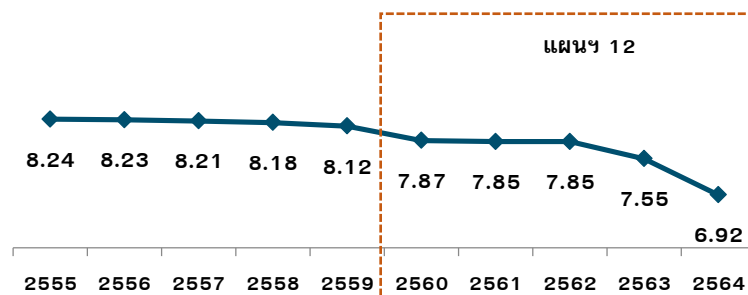
5.2 การใช้พลังงานของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจเป็นผลระยะสั้นที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์โรคโควิด-19 เท่านั้น

5.2.1 สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2564 ประเทศไทยมีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายรวม 72,161 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งลดลงจากปี 2563 ที่อยู่ที่ 77,340 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ หรือลดลงร้อยละ 6.69 และเป็นการลดลงมากที่สุดเมื่อเทียบกับหลายปีที่ผ่านมาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Energy Intensity) พบว่า ในปี 2564 มีอัตราอยู่ที่ 6.92 พันตันเทียบเท่า

น้ำมันดิบต่อพันล้านบาท ลดลงจาก 7.87 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาทในปี 2560 ซึ่งเป็นค่าที่บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ลดลงเป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท

แผนภาพที่ 2.28 การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อ GDP

หน่วย: พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ / พันล้านบาท

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

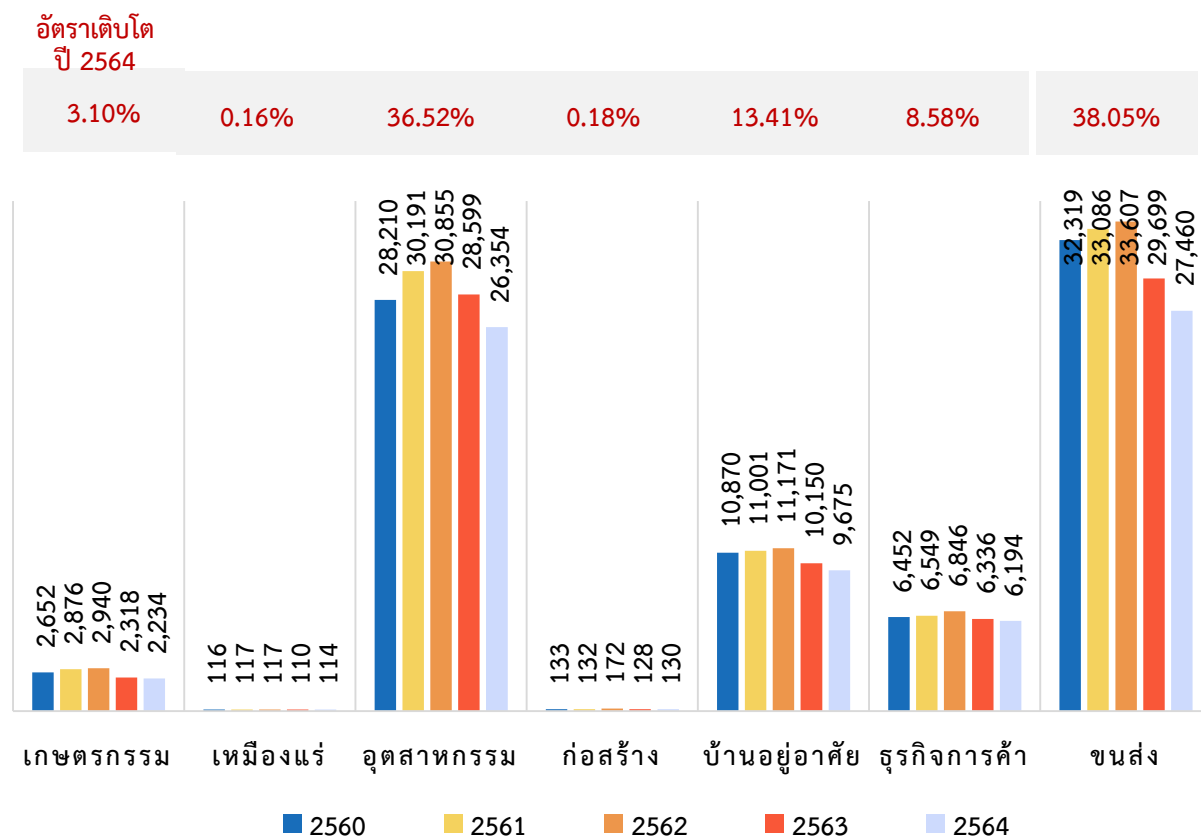
เมื่อพิจารณาการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในรายสาขา (แผนภาพที่ 2.29) พบว่าในปี 2564 ทุกสาขาเศรษฐกิจ มีอัตราการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลงจากปี 2563 (แผนภาพที่ 2.29) โดยสาขาที่มีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายสูงสุด คือ สาขาขนส่ง (ร้อยละ 38.05) รองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 36.52) และบ้านที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 13.41) ทั้งนี้ สาขาที่มีสัดส่วนการใช้พลังงานสูงทั้ง 3 สาขาดังกล่าว มีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลงสูงด้วย กล่าวคือ สาขาอุตสาหกรรมลดลงสูงสุด ร้อยละ 7.85 สาขาขนส่งลดลงร้อยละ 7.54 และบ้านที่อยู่อาศัยลดลง ร้อยละ 4.68

แม้ว่าสัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในภาพรวมของปี 2564 ที่ลดลงดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการใช้พลังงานในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี 2564 อัตราการเติบโตของการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายในทุกสาขาเศรษฐกิจเริ่มมีการปรับตัวสูงขึ้นจากที่ลดลงอย่างมากในปี 2563 (แผนภาพที่ 2.30) ทั้งนี้ เป็นผลสำคัญมาจากในช่วงปี 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดได้ผ่อนคลายลง ทำให้รัฐบาลเริ่มผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดโดยสถานประกอบการโดยเฉพาะในภาคบริการ สามารถเปิดดำเนินการได้มากขึ้น ส่งผลให้การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของสาขาเศรษฐกิจต่างๆ เริ่มกลับมาเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงปี 2564 ดังกล่าว อาจไม่สามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากเกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องติดตามผลประสิทธิภาพการใช้พลังงานในระยะต่อไปหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 คลี่คลายและเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

แผนภาพที่ 2.29 การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ

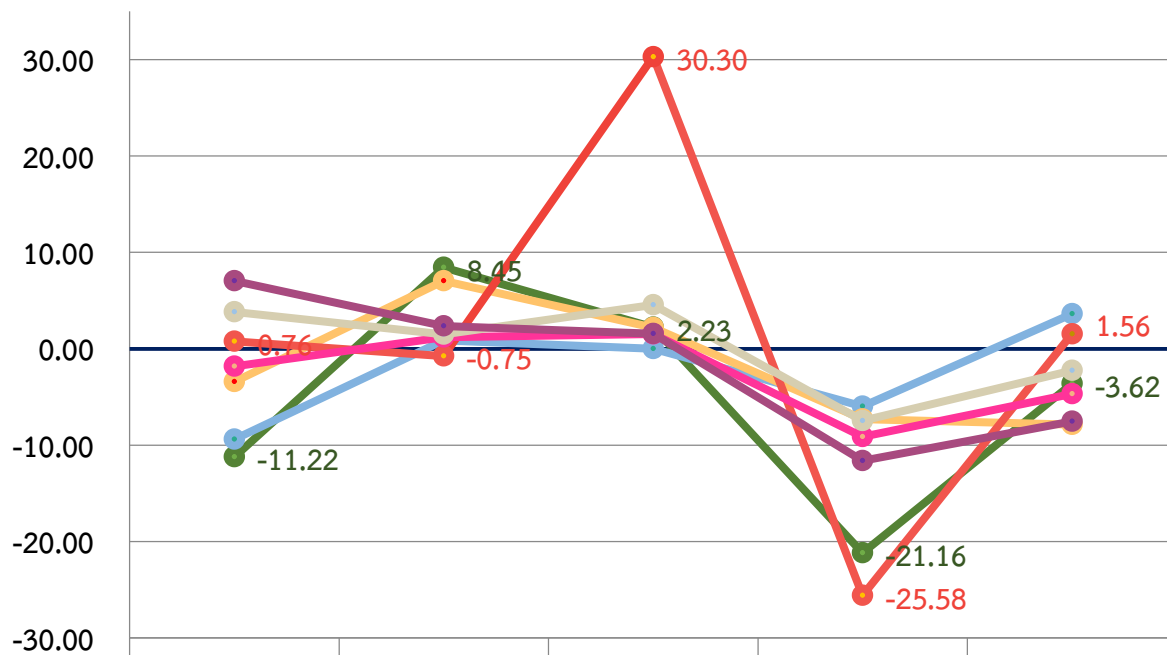
หน่วย: พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

แผนภาพที่ 2.30 อัตราการเติบโตของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย จำแนกตามสาขาเศรษฐกิจ

หน่วย : ร้อยละ

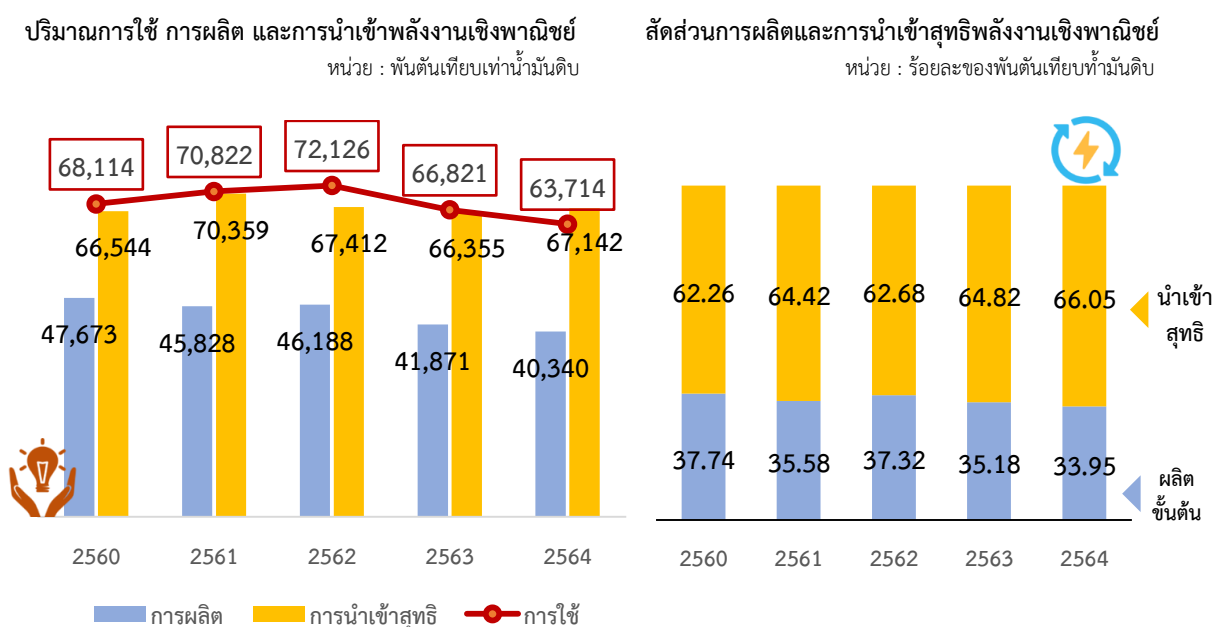
	2560	2561	2562	2563	2564
เกษตรกรรม	-11.22	8.45	2.23	-21.16	-3.62
เหมืองแร่	-9.38	0.86	0.00	-5.98	3.64
อุตสาหกรรมการผลิต	-3.41	7.02	2.20	-7.31	-7.85
การก่อสร้าง	0.76	-0.75	30.30	-25.58	1.56
บ้านอยู่อาศัย	-1.82	1.21	1.55	-9.14	-4.68
ธุรกิจการค้า	3.81	1.50	4.54	-7.45	-2.24
การขนส่ง	7.05	2.37	1.57	-11.63	-7.54

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

5.2.2 การพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศยังคงสูง

ในปี 2564 แม้ว่าการใช้พลังงานของประเทศไทยจะลดลง อันเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์¹³ ลดลงจาก 66,821 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ในปี 2563 เป็น 63,714 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ หรือลดลงร้อยละ 4.65 แต่การนำเข้าพลังงานเชิงพาณิชย์สุทธิ¹⁴ กลับเพิ่มขึ้น และเมื่อเทียบกับการผลิตพลังงานเชิงพาณิชย์ของไทย การนำเข้าพลังงานก็ยังมีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 66.05 ในปี 2564 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 64.82 ในปี 2563 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานสูง (แผนภาพที่ 2.31)

แผนภาพที่ 2.31 การใช้ การผลิต การนำเข้าสุทธิ พลังงานเชิงพาณิชย์

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

หมายเหตุ: ปริมาณการผลิต เป็นปริมาณการผลิตพลังงานขั้นต้น ส่วนปริมาณการใช้ เป็นการใช้งพลังงานขั้นสุดท้าย

¹³ พลังงานเชิงพาณิชย์ (Commercial Energy) คือ พลังงานที่ต้องอาศัยกลไกของตลาดในการส่งผ่านหรือกระจายพลังงานไปยังผู้ใช้เป็นพลังงานที่ต้องอาศัยการซื้อขายผ่านระบบของตลาด และยังเป็นพลังงานประเภทที่มีการใช้มากที่สุดในโลก ซึ่งข้อมูลของกรมพัฒนาพลังงานทดแทน ครอบคลุม น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ คอนเดนเสท ผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป ไฟฟ้าจากพลังน้ำ และถ่านหิน/ลิกไนต์

¹⁴ การนำเข้าสุทธิ คือ การนำเข้าหักด้วยการส่งออก

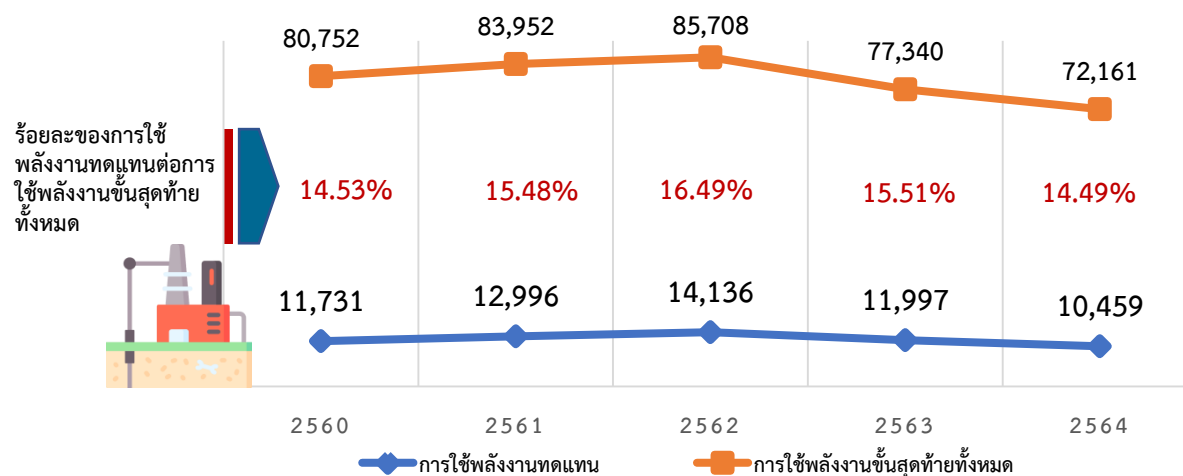
5.2.3 การใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายมีแนวโน้มลดลง

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเองในด้านพลังงานมากขึ้น โดยดำเนินการผ่านมาตรการและโครงการต่างๆ ทั้งการจัดการพลังงาน การร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในระดับรัฐบาลเพื่อร่วมพัฒนาแหล่งพลังงาน วางแผนพัฒนาไฟฟ้าให้มีการกระจายชนิดของเชื้อเพลิงที่ใช้ เพื่อลดความเสี่ยงด้านการจัดหา ความผันผวนทางด้านราคา และลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะโครงการผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก และโครงการผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก รวมทั้งศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาพลังงานทางเลือกอื่นๆ มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามปริมาณการใช้พลังงานทดแทนยังคงอยู่ในระดับ 10,000-14,000 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบมาตลอดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดย ในปี 2564 ประเทศไทยมีการใช้พลังงานทดแทน 10,459 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 6.70 ซึ่งเป็นไปตามการลดลงของปริมาณการใช้พลังงานโดยรวมของประเทศที่ลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

เมื่อเทียบกับการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย การใช้พลังงานทดแทนมีสัดส่วนร้อยละ 14.49 ซึ่งยังมีสัดส่วนต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้มีการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเป็นร้อยละ 17.34

แผนภาพที่ 2.32 ปริมาณการใช้พลังงานทดแทนเทียบกับการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมด

หน่วย : พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

หมายเหตุ : พลังงานทดแทน ครอบคลุม พลังงานไฟฟ้าและพลังงานความร้อนที่เกิดจากพลังงานหมุนเวียน และเชื้อเพลิงชีวภาพ

06

การเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์มีแนวโน้มดีขึ้น โดยเด็กและเยาวชนไทยสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนออนไลน์ได้เพิ่มขึ้น และสังคมไทยมีการเตรียมความพร้อมสู่สังคมสูงวัย

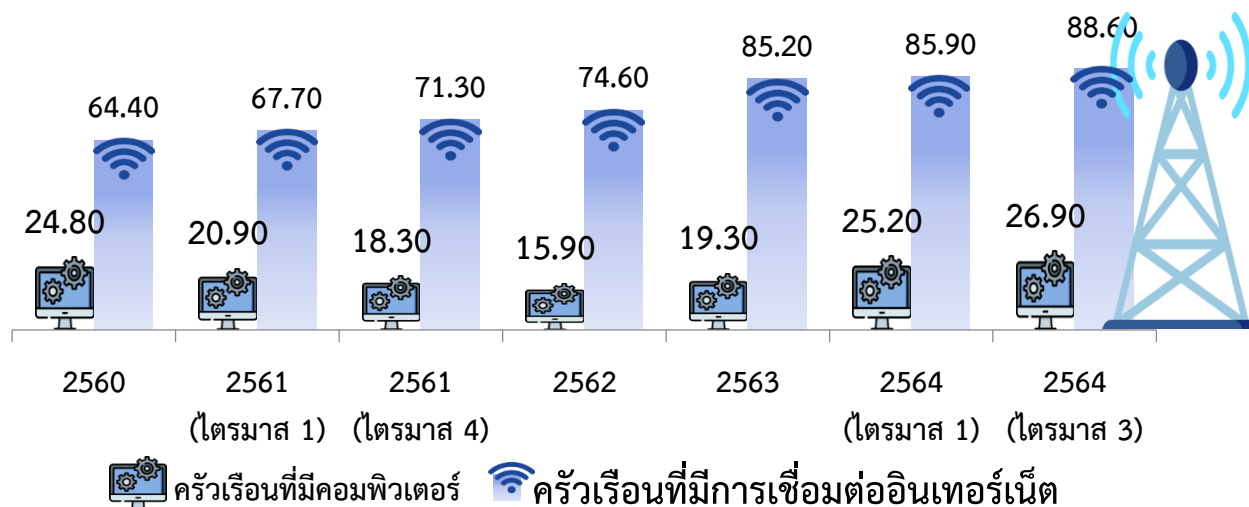
6.1 วิกฤตโรคโควิด 19 ส่งผลให้มีแนวทางการเรียนการสอนแบบใหม่ผ่านโลกออนไลน์ ขณะที่เด็กและเยาวชนบางส่วนมีการเรียนรู้ถดถอย

ในระยะแรกที่เกิดการระบาดของโรคโควิด 19 นั้น ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนทั้งของโลกและของไทยอย่างกว้างขวาง ในประเทศไทย ธุรกิจโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการบริการได้รับผลกระทบโดยตรง ทำให้หลายกิจการต้องปิดตัว รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการ อาทิ ธุรกิจด้านอาหาร โรงแรม สปา นอกจากนี้ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากต้องปิดทำการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อสกัดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงักในช่วงระยะหนึ่ง

การเกิดวิกฤตโรคโควิด 19 จึงเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่หลวงในทุกมิติ การพัฒนา โดยกระตุ้นให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้นและในอัตราเร่งที่เร็วขึ้น รวมทั้งการพัฒนาด้านการศึกษา ก็เช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบออนไลน์ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการพลิกโฉมระบบการศึกษาขนาดใหญ่ที่สามารถก้าวข้ามอุปสรรคทางวิธีคิด วิธีปฏิบัติ และข้อจำกัดทั้งปวงได้

ทั้งนี้ ในช่วงปีแรกของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้มีความต้องการอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตสูงขึ้น จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.9 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 25.8 ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2564 และจำนวนครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74.6 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 88.7 ในไตรมาสที่ 4 ของปี 2564 นอกจากนี้ ผลสำรวจเด็กและเยาวชนอายุ 6-24 ปี ในปี 2564 พบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 15.5 ล้านคน (ร้อยละ 97.1) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 86.3 ในปี 2562 สำหรับการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนพบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทั้งเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และมีเด็กและเยาวชนอายุ 15-24 ปี ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 95.8 ในปี 2563 เป็นร้อยละ 97.3 ในปี 2564 สะท้อนให้เห็นว่าช่องว่างของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและดิจิทัลระหว่างเมืองและชนบทมีแนวโน้มลดลง

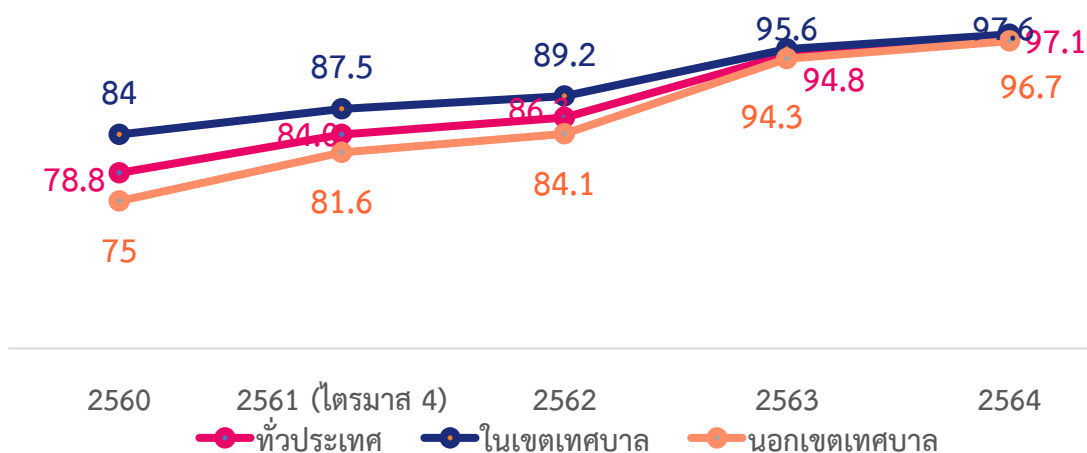
แผนภาพที่ 2.33 ครีวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

ที่มา : การใช้ ICT ของประชาชนในประเทศไทย ปี 2564 (ไตรมาส 3)

หมายเหตุ : คอมพิวเตอร์ คือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC/Desktop) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook/Laptop/Netbook) และคอมพิวเตอร์พกพาขนาดกลาง (Tablet)

แผนภาพที่ 2.34 ร้อยละของเด็กและเยาวชนอายุ 6 - 24 ปีที่ใช้อินเทอร์เน็ต
จำแนกตามเขตการปกครอง ปี 2560 - 2564

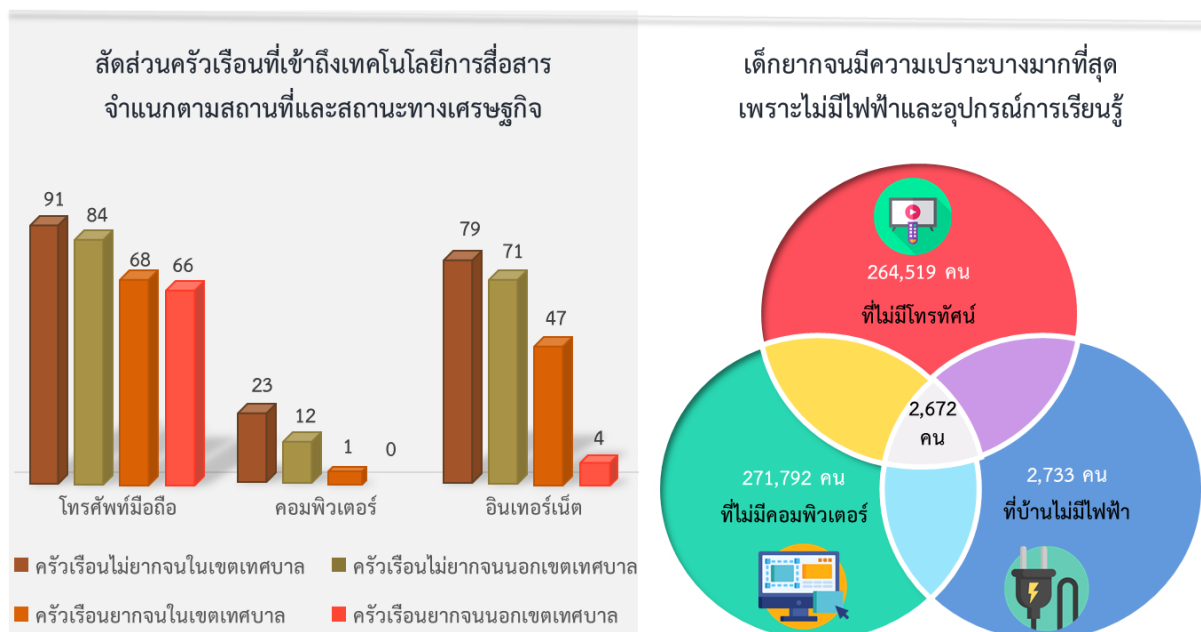

ที่มา : การใช้ ICT ของเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2564

การเรียนการสอนออนไลน์นอกจากจะส่งผลดีต่อระบบการศึกษาที่ทำให้มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและหลากหลายมากขึ้น สามารถเข้าถึงองค์ความรู้แทบทุกสาขาวิชาบนโลกอินเทอร์เน็ต และนักเรียนสามารถที่จะเลือกเรียนในวิชาที่อยากเรียนตามความสนใจได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางตรงข้ามการเรียนการสอนออนไลน์ก็ส่งผลลบต่อคุณภาพการศึกษาในทางอ้อมหลายๆ ประการ อาทิ

6.1.1 การเข้าถึงรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์และช่องทางการศึกษาทางไกลอื่นๆ นักเรียนจำเป็นต้องมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เช่น แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์) ทักษะการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการเรียน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน หรือครอบครัวที่อยู่ในชุมชนที่ห่างไกล เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้เป็นสินค้าที่มีราคาและค่าซ่อมบำรุงค่อนข้างสูง ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ในครอบครัวเหล่านี้ที่ได้รับผลกระทบด้านรายได้จากวิกฤติโรคโควิด 19 ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์การเรียนทางออนไลน์ที่จำเป็นได้ นอกจากนี้บางครอบครัวที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ แต่นักเรียนและ/หรือผู้ปกครองขาดทักษะความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ที่เพียงพอสำหรับการเรียนออนไลน์ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเล็กก็จะพบปัญหาในการเข้าถึงเช่นกัน จากรายงานการสำรวจการปิดสถานศึกษา ในปี 2564 ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียน 271,888 คน ดังนี้ นักเรียนที่ไม่มีโทรศัพท์สำหรับการเรียนทางไกล 264,519 คน ไม่มีคอมพิวเตอร์ในการเรียนออนไลน์ 271,792 คน และไม่มีไฟฟ้าใช้ 2,733 คน เด็กในพื้นที่จังหวัดตาก นครราชสีมา นครราชสีมา ปัตตานี และยะลา (สามจังหวัดชายแดนภาคใต้) ประสบปัญหาในการเข้าถึงไฟฟ้าและอุปกรณ์มากที่สุด

แผนภาพที่ 2.35 สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสาร จำแนกตามสถานที่และสถานะทางเศรษฐกิจ

ที่มา : รายงานผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการระบาด โรคโควิด 19 ต่อเด็กและเยาวชนในประเทศไทย องค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟ และธนาคารโลก

6.1.2 สภาพแวดล้อมไม่อำนวยต่อการศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์ หรือการเรียนทางไกลเป็นการเรียนรูปแบบใหม่ นักเรียนนักศึกษาอาจไม่สามารถปรับตัวได้ทันซึ่งจะผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ อาทิ การไม่มีสมาธิ การไม่ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนๆ และครูอาจารย์โดยตรง การทบทวนบทเรียนเป็นกลุ่ม (Group Study) นอกจากนี้ บางวิชาอาจไม่เหมาะสมที่จะจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์ อาทิ วิชาพลศึกษา วิชาลูกเสือ วิชาวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้เข้าใจบทเรียนได้ช้ากว่าการเรียนในห้องเรียน

6.1.3 การหลุดออกจากระบบการศึกษาของนักเรียนที่ด้อยโอกาส วิกฤตโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมาก บางครัวเรือนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบรุนแรง หลายครอบครัวมีรายได้น้อยลง หรือไม่มีรายได้เลย ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าเล่าเรียนและซื้ออุปกรณ์การเรียนให้บุตรหลานได้ และอาจทำให้นักเรียนนักศึกษาจำเป็นต้องออกจากระบบการศึกษา เพื่อหารายได้เสริมช่วยเหลือครอบครัวหรือส่งตัวเองเรียนต่อ ซึ่งอาจทำให้การศึกษาไม่ต่อเนื่อง

6.1.4 ไม่ได้รับสวัสดิการด้านอื่นๆ จากโรงเรียน เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง เนื่องจากบางโรงเรียนมีการสนับสนุนด้านอื่นๆ ให้กับนักเรียนด้อยโอกาสในหลายๆ ด้าน อาทิ อาหารกลางวัน การให้คำปรึกษา อุปกรณ์กีฬา การเรียนทางออนไลน์โดยไม่ต้องมาเรียนที่สถานศึกษาทำให้เด็กไม่ได้รับสวัสดิการส่วนนี้

ข้อจำกัดของการเรียนการสอนออนไลน์ หรือการเรียนทางไกล ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีการเรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) หรือมีประสิทธิภาพในการเรียนที่ลดลงเมื่อเทียบกับการเรียนในห้องเรียนตามปกติ

6.2 การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) เร็วกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ เนื่องจากเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่มีอัตราการเกิดลดลง ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนี้

6.2.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นความท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เมื่อโครงสร้างของประชากรมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้น ขณะที่วัยทำงานเท่าเดิมหรือลดลง อาจส่งผลให้ค่าแรงสูงขึ้นหรือเกิดการขาดแคลนแรงงาน และภาระพืงพืงที่สูงขึ้น ดังนี้

1) **โครงสร้างตลาดแรงงานได้รับผลกระทบจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลง** โดยเฉพาะกำลังแรงงานที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลง นอกจากนี้ การเกษียณอายุและการออกจากงานก่อนวัยเกษียณของแรงงานก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อจำนวนแรงงานที่ลดลง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือแรงงานจำนวนมากกำลังเข้าสู่วัยสูงอายุ และแรงงานรุ่นใหม่ที่มีสัดส่วนน้อยกว่าเริ่มหางาน และหารายได้สนับสนุนเงินออมในครัวเรือนที่เกษียณอายุแล้ว แรงงานไทยจะ

เริ่มออกจากตลาดแรงงานตั้งแต่อายุ 45 ปี เฉลี่ยปีละประมาณ 3 แสนคน โดยแรงงานผู้หญิงที่มีทักษะไม่สูง หรือกลุ่มที่จบการศึกษาน้อยกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มที่จะออกจากตลาดแรงงานมากที่สุด เพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัว อาทิ เด็ก คนป่วย ผู้สูงอายุ¹⁵ สถานการณ์ดังกล่าวอาจทำให้ออนาคตอาจเกิดการขาดแคลนแรงงาน และค่าแรงสูงขึ้น ในปัจจุบันได้มีการพยายามแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยการนำเอาเทคโนโลยี หรือ AI เข้ามาทดแทนแรงงานคนในบางสาขาอาชีพโดยเฉพาะสาขาที่ใช้แรงงานเข้มข้น หรืองานที่มีทักษะไม่สูง รวมทั้งมีการนำเข้าแรงงานที่ไม่มีทักษะจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น เพื่อทำงานที่ยากลำบากแต่ไม่ได้ใช้ทักษะมากนัก ซึ่งแรงงานไทยไม่นิยม สำหรับแรงงานไทยกลุ่มที่มีทักษะเดิมที่อาจไม่เหมาะสมกับงานหรือเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ควรมีการพัฒนาทักษะแรงงาน (Up-skilling) และเสริมทักษะใหม่ (Re-skilling) ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทาง ธุรกิจที่เกิดจากเทคโนโลยีพลิกโลก (Technology Disruption) เช่น ธุรกิจออนไลน์ ธุรกิจการขนส่งออนไลน์ เป็นต้น

2) โอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เกิดตลาดสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในหลายๆ ด้าน อาทิ งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงาน ผลิตภาพของแรงงาน ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพในอนาคต ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมสูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทย ตลอดจนการจัดการทรัพยากรของประเทศ กลุ่มผู้สูงอายุกลายเป็นประชากรที่มีอำนาจต่อรองในการซื้อสูงและมีศักยภาพในการบริโภค ดังนั้น การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจะสามารถเติบโตได้ดีในอนาคต ทั้งในตลาดในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาหารเพื่อสุขภาพ ความงามเพื่อการชะลอวัย นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้สูงอายุ การประกันสุขภาพและประกันชีวิต การให้บริการเดลิเวอรี การดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีธุรกิจหนึ่งที่น่าสนใจคือ ธุรกิจที่ปรึกษาวางแผนทางการเงินหลังเกษียณ ช่วยลดความเสี่ยงในการใช้เงินให้กับผู้สูงอายุ

3) งบประมาณด้านสวัสดิการผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ลดลง ขณะที่หนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้น

การที่ประเทศไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้น รัฐบาลจะต้องนำเงินภาษีของประชาชนมาใช้จ่ายด้านสวัสดิการให้ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น อาทิ สวัสดิการด้านการเงิน (เบี้ยยังชีพ บำเหน็จบำนาญข้าราชการ เงินกองทุนประกันสังคม) ขณะที่ประชากรวัยทำงานและเงินภาษีมีจำนวนลดลง ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลและคุณภาพการผลิตลดลง นอกจากนี้ ภาครัฐยังต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมากขึ้น และต้องเพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากครอบครัว เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล เงินเดือน และแหล่งรายได้อื่นๆ การเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ ผู้สูงอายุจะพึ่งพิงลูกหลานได้น้อยลง ทำให้หันมาพึ่งรัฐบาลมากขึ้น ภาครัฐจึงต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้น ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี

¹⁵ สายนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2561. สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย

2563 พบว่า 3 ใน 4 ของผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยมีโรคประจำตัวและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเป็นโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 75.7 โรคไขมันในเลือดสูงร้อยละ 40.2 และโรคเบาหวานร้อยละ 30.2 ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้หนี้สาธารณะที่เกิดจากสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ยิ่งในสถานการณ์ที่ประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรสูงอายุในระดับสูง ประกอบกับการรับมือกับวิกฤตโรคโควิด 19 ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการรักษาผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มการป่วยขึ้นวิกฤตหรือเสียชีวิตจากโรคโควิด 19 จึงสูงขึ้น ส่งผลให้หนี้สาธารณะยิ่งสูงขึ้นด้วย

6.2.2 ผลกระทบทางด้านสังคม

1) **ผู้สูงอายุอาจมีปัญหาด้านสุขภาพจิตใจ** ช่วงวัยเกษียณเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องใช้เวลาปรับตัวจากที่เคยทำงานทุกวันมาใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน กิจกรรมและการเข้าสังคมต่างๆ ที่เคยทำก็จะลดลง และภาวะที่เคยแข็งแรงช่วยเหลือตนเองได้ดีก็กลับต้องพึ่งพาลูกหลานมากขึ้น และยิ่งผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานต้องอยู่ตามลำพัง ก็จะทำให้เกิดความอ้างว้างมากขึ้น จากข้อมูลของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) พบว่า สัดส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยละ 10.8 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 12 ในปี 2564 ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นโรคซึมเศร้าของผู้สูงอายุ

2) **สุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุเสื่อมถอย** ปัจจุบัน ผู้สูงอายุมีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่มีแนวโน้มการมีภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases: NCDs) เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็ง หลอดเลือดหัวใจ ปอดอักเสบ เป็นต้น เพิ่มขึ้น และโดยมากเจ็บป่วยด้วยหลายๆ โรค ประกอบกับสภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่เหมาะสำหรับการอยู่อาศัย อาทิ ไม่มีราวจับที่บันได ส้วมเป็นแบบนั่งยอง มีห้องพักอยู่บนชั้น 2 ของบ้าน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมสาธารณะภายนอกที่อยู่อาศัย อาทิ ทางเดินเท้าทางเข้าอาคาร รถโดยสารสาธารณะยังไม่รองรับสำหรับการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการมีสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ

3) **การออมลดลง** เมื่อประชากรเข้าสู่วัยเกษียณจะมีรายได้ลดลง หรือไม่มีรายได้ ทำให้มีการออมลดลง หรือนำเงินออมออกมาใช้จ่าย ขณะที่ประชากรวัยแรงงานต้องรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้มีเงินออมน้อยลง เห็นได้จากการออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยของประชาชนลดลงจากร้อยละ 11.16 ในปี 2560 เหลือร้อยละ 10.02 ในปี 2563 ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการออมให้กับประชาชนทุกช่วงวัยเพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นความสำคัญของการออม

ตารางที่ 2.10 การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอย

หน่วย : ร้อยละ

	2560	2561	2562	2563
การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอย	11.16	10.24	10.04	10.02

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สศช.

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมีนัยยะสำคัญที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือและจัดสรรทรัพยากรในประเทศอย่างเหมาะสม ซึ่งในปี 2564 ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีผู้สูงอายุร้อยละ 20 การเตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและระบบต่างๆ เพื่อเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนา

07 การบริหารราชการแผ่นดินมีความก้าวหน้าในด้านการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล แต่การทุจริตประพฤติกมิชอบยังเป็นวิกฤตที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข

7.1 ภาครัฐเร่งปรับสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) สะท้อนจากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ แต่ศักยภาพด้านดิจิทัลของเจ้าหน้าที่รัฐยังต้องเร่งพัฒนา

สถาบันรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์มหาวิทยาลัยวาเซดะ (Waseda University Institute of e-Government) ร่วมกับ 10 มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก ในเครือข่ายขององค์กรวิชาชีพทางด้านบริหารด้านสารสนเทศ (International Academy of CIO: IAC) จัดทำรายงานการจัดอันดับรัฐบาลดิจิทัลนานาชาติ เพื่อประเมินระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลใน 65 ประเทศทั่วโลก และสะท้อนถึงแนวโน้มการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าดีขึ้นอย่างมาก พบว่า ในปี 2564 ประเทศไทยมีคะแนนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพิ่มขึ้นจาก 68.10 คะแนนในปี 2561 เป็น 79.65 คะแนน ซึ่งเป็นอันดับที่ 25 ของโลกและอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ (คะแนน 94.05 ในปี 2564) ตามด้วยมาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการพัฒนาด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจังในช่วงที่ผ่านมา ทั้งนี้ อันดับสูงสุด 5 อันดับแรกของโลกในปี 2564 ได้แก่ อันดับที่ 1 เดนมาร์ก 94.27 คะแนน อันดับที่ 2 สิงคโปร์ 94.05 คะแนน อันดับที่ 3 สหราชอาณาจักร 93.98 คะแนน อันดับที่ 4 สหรัฐอเมริกา 93.72 คะแนน และอันดับที่ 5 แคนาดา 90.98 คะแนน

แผนภาพที่ 2.36 การจัดอันดับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์วาเซดะ ปี 2564

ที่มา : มหาวิทยาลัยวาเซดะ

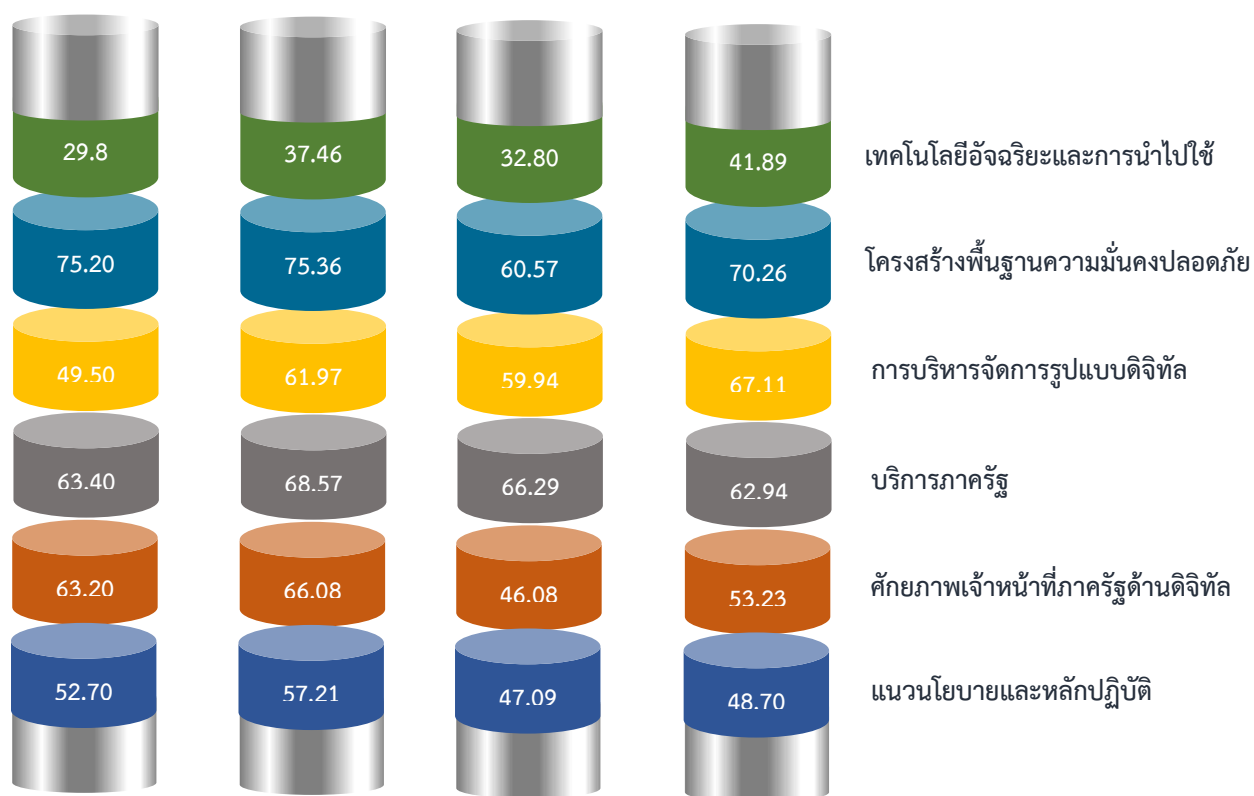
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการสำรวจระดับความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พบว่า **ความพร้อมด้านที่หน่วยงานภาครัฐระดับกรมมีสัดส่วนคะแนนสูงโดดเด่นตลอดช่วงปี 2561 - 2564 ได้แก่ ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (Secure and Efficient Infrastructure) เฉลี่ยร้อยละ 70** เมื่อเทียบกับความพร้อมด้านอื่น จากการที่หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น DATA Warehouse และ DATA Lake เป็นต้น รวมถึงการมีเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานด้านซอฟต์แวร์เน็ตเวิร์คเพียงพอและมีมาตรฐานในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และ**ความพร้อมด้านบริการภาครัฐ (Public Service) เฉลี่ยร้อยละ 65** เมื่อเทียบกับความพร้อมด้านอื่น **จากการใช้บริการดิจิทัลเพิ่มขึ้น (Promote for Using Digital Service)** ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่มีการใช้ช่องทางดิจิทัลในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูล ทั้งผ่านเว็บไซต์ (Website) เฟสบุ๊ก (Facebook) แอปพลิเคชันไลน์ (Line/Line Official) ขณะเดียวกัน มีการเปิดช่องทางให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการใช้บริการภาครัฐ (Public Participation) ได้ ทั้งการให้ข้อมูล (e-Information) กับหน่วยงานภาครัฐ ให้ความคิดเห็นด้านการบริการ (e-Consultation) รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางหรือนโยบายต่างๆ (e-Decision-making) มากขึ้น

ในขณะที่ตัวชี้วัดที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ **ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการนำไปใช้ (Digital Technology Practices)** ซึ่งหน่วยงานภาครัฐมีการนำเทคโนโลยีการเชื่อมต่อ/การสื่อสาร (Connectivity) มาประยุกต์ใช้เข้ากับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐได้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่ดี เช่น Mobile, IoT, QR Code เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม จะพบว่าเทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน

ยังไม่มีมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่น Big Data Block Chain และ Quantum Computing เพื่อรองรับการทำงานในหน่วยงานระดับกรมมากนัก

นอกจากนี้ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ด้านการบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัล (Smart Back Office) ซึ่งมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.50 ในปี 2561 เพิ่มเป็นร้อยละ 67.11 ในปี 2564 จากที่หน่วยงานมีการใช้ระบบดิจิทัลเพื่อใช้บริหารจัดการภายในทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและงานสารบรรณ รวมถึงมีการใช้ช่องทางสื่อสารภายในองค์กรผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลต่างๆ มากขึ้น สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่รัฐบาลประกาศให้มีมาตรการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งหรือที่บ้าน (Work from Home) ทำให้หน่วยงานพัฒนาและมีการใช้ช่องทางในการสื่อสารในรูปแบบดิจิทัล (Video Conference) มากขึ้น โดยพบว่าการสื่อสารหรือประชุมออนไลน์ผ่าน Microsoft Team มากที่สุด และมีการใช้แพลตฟอร์มสำหรับการแชร์เอกสารดิจิทัล (File Sharing) ผ่าน Google Suite มากที่สุด สะท้อนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีการพัฒนากระบวนการทำงาน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

แผนภาพที่ 2.37 ระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานระดับกรม ปี 2561 - 2564

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

7.2 การทุจริตประพตติมิชอบยังเป็นวิกฤตที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไข

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้ประกาศคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) หรือดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันพบว่า ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทยลดลงจาก 37 คะแนนในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาอยู่ที่ 35 คะแนนจาก 100 คะแนน ในปี 2564 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายในแผนฯ 12 ที่กำหนดให้ได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 50 โดยประเทศไทยมีอันดับลดลงอย่างต่อเนื่อง จากอันดับที่ 96 เป็นอันดับที่ 110 จากทั้งหมด 180 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 5 ของภูมิภาคอาเซียน ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 4 ในปี 2560 เนื่องจาก สถานการณ์การทุจริตประพตติมิชอบของไทยยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แม้จะมีความพยายามแก้ไขปัญหในรูปแบบต่างๆ โครงการมอบรางวัลองค์กรโปร่งใส (NACC Integrity Awards) ให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชนและนิติบุคคลอื่นๆ เพื่อเชิดชูองค์กรที่มีความรับผิดชอบจากการปฏิบัติการกิจ โดยยึดมั่นในหลักนิติธรรม ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน และมีการป้องกันการทุจริตต่างๆ และการจัดตั้งชมรม STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้ตระหนักถึงปัญหาการทุจริต และสร้างเครือข่ายภาคประชาชนกระตุ้นกระแสสังคมในการการร่วมกันต่อต้านการทุจริตโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อต้านการทุจริตและชี้เบาะแส ตลอดจนช่วยเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสร้างพลังของประชาชนให้เกิดจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมร่วมต้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และไม่ทนต่อบุคคลที่กระทำการทุจริต และโครงการเยาวชนไทยหัวใจสะอาดที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังการปราบปรามทุจริต พร้อมทั้งมีทัศนคติไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน และมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาประเด็นการติดสินบนเจ้าหน้าที่และการทุจริต (ตามผลการจัดทำโดย IMD) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนลดลงจาก 43 คะแนนในปี 2560 เหลือ 39 คะแนนในปี 2564 เนื่องจากปัญหาการติดสินบนเจ้าหน้าที่ที่ยังคงต้องมีการจัดการ เช่น สินบนในการลักลอบเปิดบ่อนการพนัน และแรงงานลักลอบเข้าประเทศผิดกฎหมาย เนื่องจากกระบวนการพิจารณาอนุมัติอนุญาตยังมีการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่มาก แม้ภาครัฐจะมีการใช้กระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสตรวจสอบได้แล้วก็ตาม นอกจากนี้ ระดับการรับรู้ว่าการทุจริตเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีคะแนนลดลงจาก 41 คะแนนในปี 2560 เหลือ 36 คะแนนในปี 2564 และเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ มีคะแนนลดลงจาก 40 ในปี 2560 เหลือ 35 ในปี 2564 เนื่องจากยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง ทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อำนาจและดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับประเด็นการทุจริตในภาครัฐของฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการเกี่ยวกับสินบน และการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับส่วนรวม พบว่า คะแนนเพิ่มขึ้นจาก 23 คะแนนในปี 2560 เป็น 26 คะแนนในปี 2564 จากการกลับมาจัดการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสทางการเมืองแก่ภาคประชาชนและเพิ่มบทบาทในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น จากผลคะแนนแสดงให้เห็นว่าการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยยังต้องแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการสร้างความโปร่งใสแก่การดำเนินงานภาครัฐ

ตารางที่ 2.11 ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) (คะแนน)

	2560	2561	2562	2563	2564
การติดสินบนและการทุจริตมีอยู่หรือไม่และมากน้อยเพียงใด	43	41	45	41	39
การปราบปรามการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด	37	40	37	37	37
ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ	37	37	37	37	37
การดำเนินการทางธุรกิจต้องเกี่ยวข้องกับการทุจริตมากน้อยเพียงใด	35	37	35	35	35
ระดับการรับรู้ว่าการทุจริตเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองมากน้อยเพียงใด	41	42	38	38	36
มีอำนาจหรือตำแหน่งทางการเมือง มีการทุจริตโดยใช้ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ และภาคการเมืองกับภาคธุรกิจมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด	32	32	32	32	35
ภาคธุรกิจต้องจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่างๆ มากน้อยเพียงใด	42	37	43	43	42
เจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบมากน้อยเพียงใด	40	35	38	38	32
การทุจริตในภาครัฐ ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติและตุลาการเกี่ยวกับสินบน การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับส่วนรวมมากน้อยเพียงใด	23	21	20	20	26

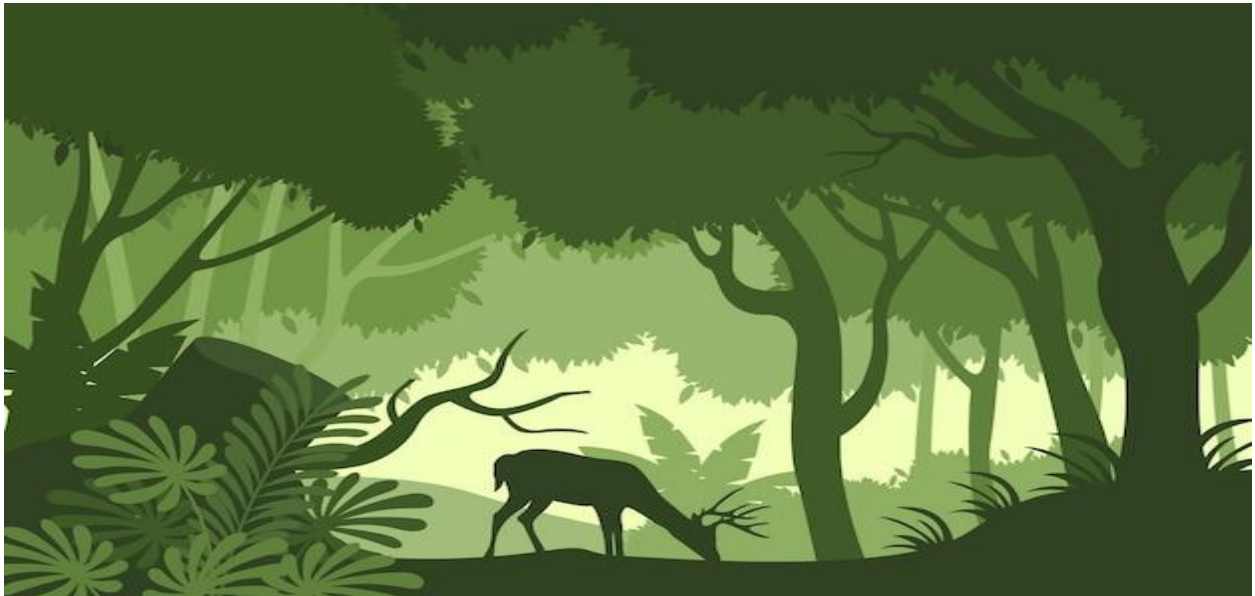
ที่มา : องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI)

นอกจากนี้ จากรายงานสถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พบว่า จำนวนการกล่าวหา ร้องเรียนภาครัฐ (ไม่นับเรื่องซ้ำ กรณียุติเรื่อง และเรื่องที่ไม่รับพิจารณาหรือไม่อยู่ในอำนาจของ ป.ป.ช.) ในปีงบประมาณ 2564 มีจำนวน 5,921 เรื่อง ลดลงจากปี 2563 จำนวน 6,060 เรื่อง และปี 2562 จำนวน 6,773 เรื่อง โดยประเภทคำกล่าวหา 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เช่น ละเลย เพิกเฉยต่อการปฏิบัติตามหน้าที่ (2) กระทำการเกินอำนาจหน้าที่โดยทุจริต และอนุมัติ/ไม่อนุมัติใบอนุญาตโดยมิชอบ และ (3) การยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินทางราชการ

อย่างไรก็ตาม ภาครัฐยังคงรณรงค์และดำเนินการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชนที่สามารถแจ้งเบาะแสเรื่อง

ร้องเรียนผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้งแจ้งหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นต้น และช่องทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ และออนไลน์ รวมทั้งเครือข่ายกับองค์กรภาคเอกชนที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหา เช่น องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) ที่ร่วมทำงานกับภาครัฐอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งเสริมการศึกษาและวิจัยค้นคว้า ส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และดำเนินงานเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

08 การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วง 5 ปีของแผนฯ 12 สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้มากขึ้น ส่วนคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และขยะติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โรคโควิด 19

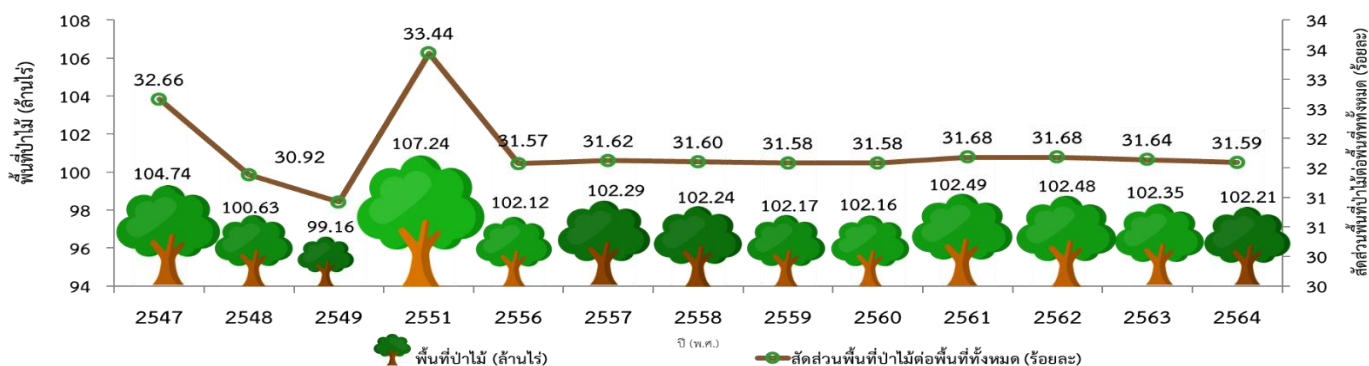
8.1 การดำเนินการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และป่าอนุรักษ์ของประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเข้าใกล้เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ในช่วง 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 31.59 ของพื้นที่ประเทศ หรือ 102,212,434.37 ไร่ ยังต่ำกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่กำหนดให้ประเทศไทยมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40

ของพื้นที่ประเทศ โดยพบว่า ภาคเหนือมีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุดถึงร้อยละ 63.66 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 59.05 ภาคใต้ร้อยละ 24.31 ภาคตะวันออกร้อยละ 21.91 ภาคกลางร้อยละ 21.51 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 14.98 และมีพื้นที่ป่าไม้ที่ปรากฏนอกขอบเขตการปกครองอีก จำนวน 90,902.76 ไร่ และมี 3 จังหวัดที่ไม่พบพื้นที่ป่าไม้ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และอ่างทอง

การสูญเสียพื้นที่ป่าในประเทศไทยเกิดจากหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งที่สำคัญเกิดจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อตัดไม้ไปใช้ประโยชน์ในครัวเรือน การลักลอบตัดไม้เพื่อนำไปขายเป็นสินค้า การบุกรุกพื้นที่เพื่อนำไปใช้สร้างที่พักอาศัยสำหรับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังเกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน (land use change) ที่เปลี่ยนจากพื้นที่ป่าไม้ไปเป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่าไม้ เช่น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างหรือเกิดจากปัญหาไฟป่า

แผนภาพที่ 2.38 เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2547 – 2564

หมายเหตุ: ในการคำนวณพื้นที่ป่าไม้จากภาพถ่ายดาวเทียม ปี พ.ศ. 2564 ได้นิยามพื้นที่ป่าไม้ คือ “พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่องขนาดไม่น้อยกว่า 3.125 ไร่ และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัส หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิตหลักของการดำเนินการไม่ใช่เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้ สวนยางพารา และสวนปาล์ม”

ที่มา: กรมป่าไม้

การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์สามารถดำเนินการได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเข้าใกล้เป้าหมาย ในปี 2564 มีสัดส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ 21.20 ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้มีพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25 ซึ่งจะต้องมีความพยายามเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าอีกประมาณ 7 ล้านไร่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และคงความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ระบบนิเวศในระยะยาว โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การจัดตั้งป่าชุมชน การฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ที่เสื่อมโทรม การปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ทำให้สถิติการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ลดลง รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังและดูแลทรัพยากรป่าไม้ โดยมีการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในการจัดการไฟป่าและหมอกควัน ทั้งหมด 49 แห่ง ในพื้นที่ 16 จังหวัดภาคเหนือ

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อมีมาตรการจำกัดการเดินทาง มาตรการปิดแหล่งท่องเที่ยว และพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไป ทำให้พื้นที่ป่าฟื้นตัวกลับมามีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เช่น อุทยานภูซาง จังหวัดพะเยา พบพืชพันธุ์ไม้หายากกลับมาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว สัตว์ป่าปรากฏตัวให้เห็นได้บ่อยครั้ง เช่น หมูป่า กระรอกบิน เสียงผา ผีเสื้อชนิดต่างๆ โลมา วาฬ ปลาฉลามหูดำ ออกมาว่ายน้ำเป็นฝูงใหญ่ ปลาพะยูนกินหญ้าทะเลที่เจริญงอกงามนับสิบตัว เต่ามะเฟืองขึ้นมาวางไข่บนชายหาดมากที่สุดในรอบ 20 ปี เหล่านี้ทำให้เห็นว่าการสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ 2.12 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ของประเทศไทย

หน่วย : ตร.กม. (ร้อยละ)

ประเภท	แผนฯ 11				แผนฯ 12				
	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
อุทยานแห่งชาติ	62,198.86	62,198.86	62,198.86	62,462.74	63,153.18	63,196.17	63,532.49	63,532.49	63,532.49
วนอุทยาน	1,210.99	1,455.82	1,455.82	1,455.82	1,133.78	1,153.13	1,143.06	1,051.94	1,053.27
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	36,929.37	36,929.37	36,929.37	37,027.78	37,269.36	37,377.12	37,377.12	37,377.12	37,377.11
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า	4,306.57	4,306.57	4,306.57	5,056.46	5,644.85	5,736.39	6,070.48	6,513.76	7,703.87
สวนพฤกษศาสตร์	46.38	47.69	47.69	47.69	50.02	49.44	49.44	49.27	50.02
สวนรุกขชาติ	41.52	39.23	39.08	39.16	39.16	40.67	40.67	34.35	35.00
รวม	104,733.69	104,977.54	104,977.39	106,089.65	107,290.35	107,552.92	108,213.26	108,558.93	109,751.77
	(20.23)	(20.28)	(20.28)	(20.50)	(20.73)	(20.78)	(20.90)	(20.97)	(21.20)

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

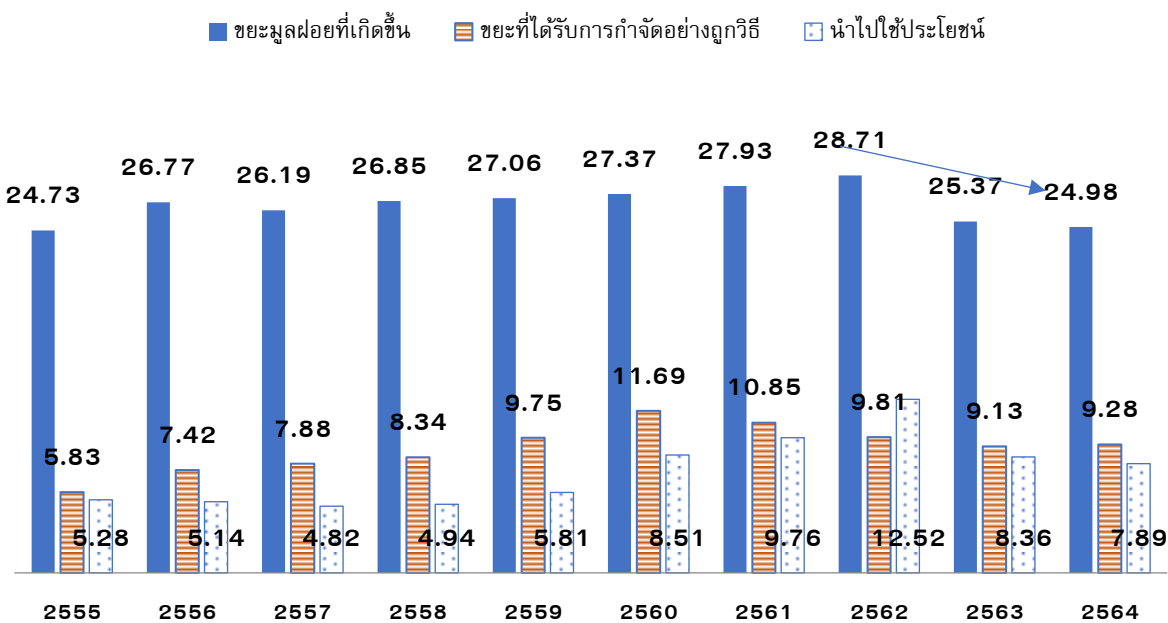
หมายเหตุ : 1. ในวงเล็บหมายถึง ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศทั้งหมด

2. ข้อมูลพื้นที่ประเทศไทยในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ใช้สำหรับการคำนวณร้อยละพื้นที่ป่าไม้รายจังหวัดเท่ากับ 517,645.92 ตารางกิโลเมตร หรือ 323,528,699.65 ไร่ อ้างอิงจากสำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563

8.2 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนลดลง แต่ขยะติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ในช่วงปี 2563 - 2564 ซึ่งเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เป็นที่น่าสังเกตว่า ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนลดลงจากช่วงก่อนการแพร่ระบาดมาก โดยในปี 2564 มีขยะ ประมาณ 24.98 ล้านตัน ลดลงจากปี 2563 ที่มีขยะ 25.37 ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ 1 และยิ่งเมื่อเทียบกับในช่วงก่อนสถานการณ์วิกฤตโควิด 19 ในปี 2562 ที่มีปริมาณขยะ 28.71 ล้านตัน ก็ยิ่งเห็นได้ชัดเจนถึงปริมาณที่ลดลงอย่างมาก ทั้งนี้ ประสิทธิภาพในการจัดการขยะโดยรวมดีขึ้นเล็กน้อย โดยปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่สามารถจัดการอย่างถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้ 17.17 ล้านตัน (คิดเป็นร้อยละ 68.73) ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน 24.98 ล้านตัน ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ร้อยละ 32 (7.89 ล้านตัน) ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ร้อยละ 37 (9.28 ล้านตัน) ที่เหลือถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องร้อยละ 31 (ประมาณ 7.81 ล้านตัน)

แผนภาพที่ 2.39 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและขยะที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี (ล้านตัน)

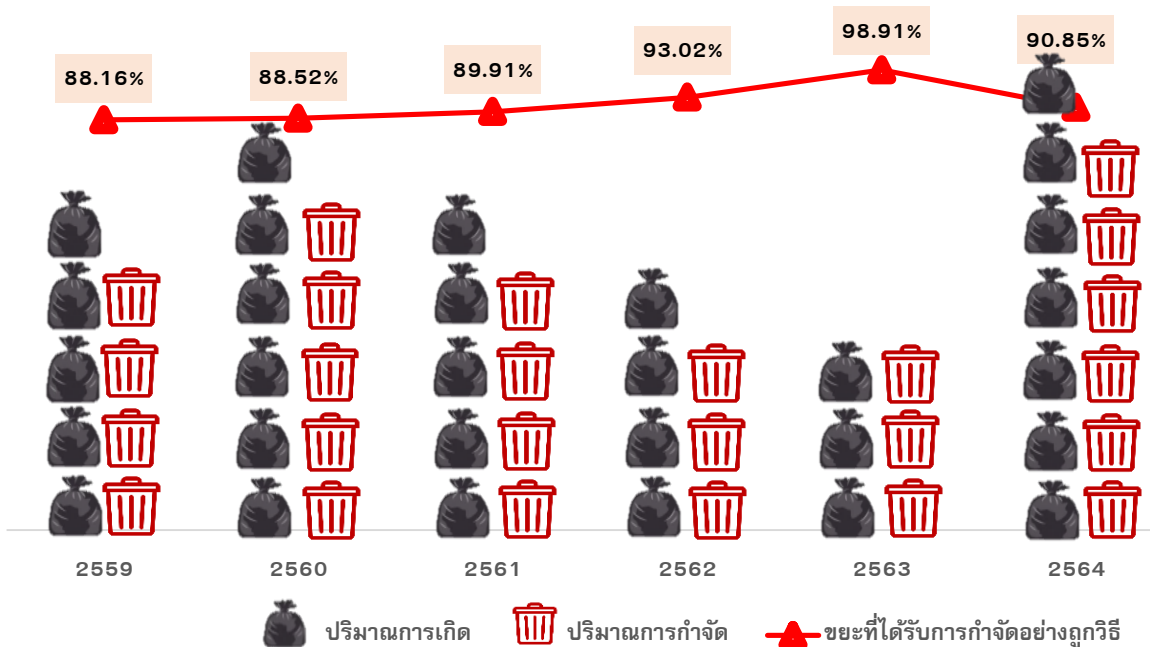
ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

8.3 ขยะมูลฝอยติดเชื้อเพิ่มขึ้น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 แต่มีการกำจัดอย่างถูกต้องดีขึ้น

แม้ว่าในปี 2563 และ 2564 ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนโดยรวมจะลดลง เนื่องจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งในปี 2563 ขยะมูลฝอยติดเชื้อมีปริมาณ 47,962 ตัน ลดลงจากช่วงก่อนเกิดวิกฤตโควิด 19 ในปี 2562 ที่มีปริมาณ 53,173 ตัน หรือร้อยละ 9.80 อย่างไรก็ตาม

เป็นที่น่าสังเกตว่าในปี 2564 ขยะมูลฝอยติดเชื้อกลับเพิ่มปริมาณมากขึ้นกว่าในปี 2563 โดยในปี 2564 มีปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อ 90,009.23 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ถึงร้อยละ 87 ซึ่งขยะมูลฝอยติดเชื้อเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากโรงพยาบาล คลินิก สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในปี 2564 ที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างมาก จึงส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อเพิ่มขึ้นอีกทั้งขยะจากหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้ว บรรจุภัณฑ์ประเภทต่างๆ เช่น พลาสติกบรรจุอาหาร ขวดน้ำดื่ม กระดาษชำระที่ปนเปื้อนสารคัดหลั่งน้ำมูก น้ำลายของผู้ป่วยแยกกักตัวที่บ้าน (Home Isolation) ศูนย์แยกกักในชุมชน (Community Isolation) โรงพยาบาลสนาม รวมถึงชุดตรวจโควิด 19 แบบตรวจหาแอนติเจนด้วยตนเอง (COVID-19 Antigen Self-test Test Kits) หรือชุดตรวจ ATK

แผนภาพที่ 2.40 ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นและได้รับการกำจัด (ตัน) ในปี 2559 – 2564

ที่มา : กรมอนามัย

อย่างไรก็ตาม ปี 2564 มีปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้องมีจำนวน 81,774.67 ตัน หรือร้อยละ 90.85 ในขณะที่เตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อทั้งประเทศทั้งหมด 17 แห่ง มีศักยภาพในการเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อ 110,595 ตัน/ปี หรือ 303 ตัน/วัน ปัจจุบันการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อในประเทศไทยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการกำจัดโดยการเผาในเตาเผา และมีการกำจัดโดยใช้วิธีทำลายเชื้อด้วยไอน้ำในบางพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ ณ แหล่งกำเนิด (Onsite Treatment) ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 อย่างไรก็ตาม ปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความสามารถในการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อน้อยกว่าปริมาณที่เกิดขึ้น หน่วยงานภาครัฐโดยกรมอนามัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันออกกฎระเบียบ ข้อบังคับเพื่อให้สถานประกอบการประเภทโรงงานกำจัดของเสียเฉพาะที่กำจัดโดยกระบวนการเผา

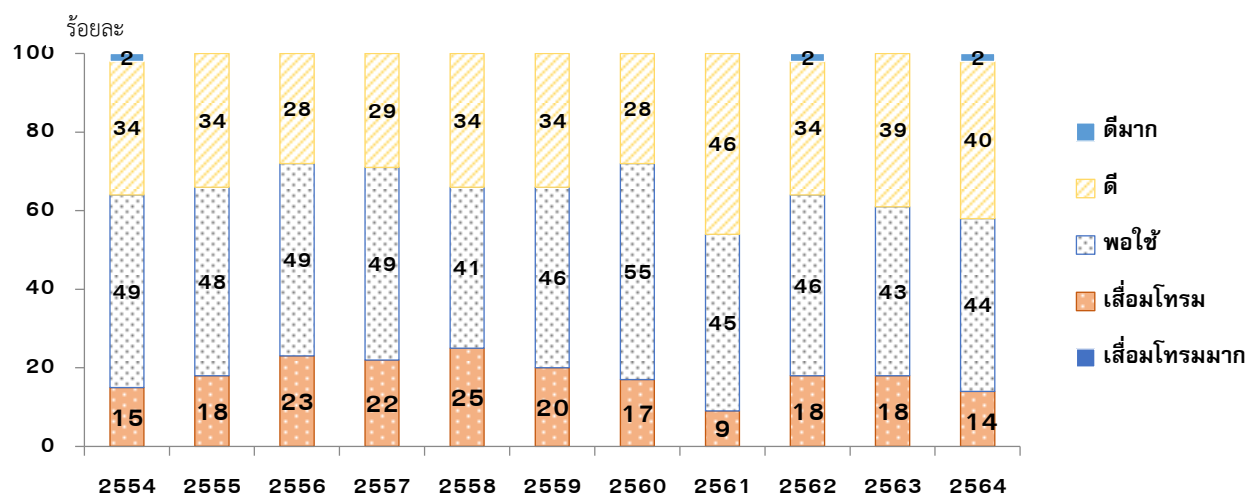
โรงงานที่ประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าจากขยะชุมชน และโรงงานที่ประกอบกิจการผลิตปูนซีเมนต์สามารถรับมูลฝอยติดเชื้อมาเป็นเชื้อเพลิงในเตาเผาของโรงงานได้เป็นการชั่วคราว เพื่อช่วยเพิ่มปริมาณการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

8.3 คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น

จากการสำรวจคุณภาพน้ำทั้งหมด 59 แหล่งน้ำสายหลัก และ 6 แหล่งน้ำนิ่ง โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index: WQI) พบว่า แหล่งน้ำผิวดินทั่วประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 44 รองลงมาอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 40 ส่วนเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงเป็นร้อยละ 14 และมีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 จะเห็นได้ว่า ปี 2564 คุณภาพน้ำดีขึ้นเล็กน้อย โดยมีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงจาก 12 เป็น 9 แหล่งน้ำ สำหรับแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี 5 อันดับแรก ได้แก่ ตาปิตอนบน หนองหาร เพชรบุรีตอนบน กุยบุรี และปราณบุรี นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม 5 อันดับแรก ได้แก่ เจ้าพระยาตอนล่าง ลำตะคองตอนล่าง ท่าจีนตอนล่าง แม่น้ำกวัง และลพบุรี

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560-2564) คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี ไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก สาเหตุของแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมส่วนใหญ่มีปัจจัยหลักมาจากการระบายน้ำทิ้งจากชุมชนเมือง พื้นที่เกษตรกรรม (นาข้าว) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการปศุสัตว์ที่ไม่มีระบบการจัดการของเสีย รวมทั้งการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่หนาแน่น กิจกรรมทางเรือท่องเที่ยว เป็นต้น แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้เกิดการชะลอตัวของภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และภาคเกษตรกรรม จึงทำให้น้ำเสียที่เกิดขึ้นมีจำนวนลดลง อีกทั้ง ภาครัฐได้มีแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำ การแก้ไขปัญหา น้ำเสียเชิงพื้นที่ สนับสนุนการบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด และการเพิ่มศักยภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เป็นการลดปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นให้น้อยลง และทำให้สถานการณ์น้ำผิวดินมีคุณภาพดีขึ้น

แผนภาพที่ 2.41 คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญทั่วประเทศ

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

8.4 สถานการณ์คุณภาพอากาศทั่วประเทศดีขึ้น โดยเฉพาะปัญหาหมอกควันภาคเหนือ และปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} จากหลายปัจจัย อาทิ แหล่งกำเนิดที่ทำให้ปริมาณฝุ่นลดลง และการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

สถานการณ์หมอกควันภาคเหนือดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา มีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM₁₀ ใน 9 จังหวัดภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 82.5 ดีขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า จำนวนวันที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐานลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 8 (103 วัน) จุดความร้อนสะสมลดลงร้อยละ 52 (61,776 จุด) ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ลดลงร้อยละ 13 (เฉลี่ย 40 มคก./ลบ.ม.) สาเหตุหลักมาจากการเผาในพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนมากประกอบกับสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้มีการลุกลามของไฟป่าอย่างรวดเร็ว โดยพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือมีพื้นที่เผาไหม้รวม 9.742 ล้านไร่ 5 จังหวัดที่มีพื้นที่เผาไหม้สูงสุด ได้แก่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เพชรบูรณ์ ตาก และนครสวรรค์ สำหรับปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้น จำนวนวันที่ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐานลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 9 (67 วัน)

คุณภาพอากาศทั่วประเทศในภาพรวมดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 9 (ค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 21 มคก./ลบ.ม.) ฝุ่นละออง PM₁₀ ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 7 (ค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศ 40 มคก./ลบ.ม.) ปัญหามลพิษหลักยังเกิดขึ้นในพื้นที่เดิม คือ ฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ภาคเหนือ และฝุ่นละออง PM₁₀ ในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี โดยจังหวัดที่มีคุณภาพอากาศดีที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส ยะลา สงขลา และสตูล ตามลำดับ ไม่มีจำนวนวันที่มลพิษทางอากาศเกินค่ามาตรฐาน ส่วนจังหวัดที่มีปัญหาคุณภาพอากาศมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ลำปาง เชียงราย สระบุรี ตาก และพิษณุโลก ตามลำดับ

การจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่ดีขึ้น ส่วนสำคัญเป็นผลมาจากการบริหารจัดการของศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.) ที่มีการรายงานสถานการณ์แบบ Real-time ผ่านเว็บไซต์ Air4Thai.com แอปพลิเคชัน Air4Thai และ Facebook “ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.)” โดยมีการพยากรณ์ฝุ่นละอองและแจ้งเตือนล่วงหน้า 7 วัน เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมรับมือสถานการณ์ รวมทั้งมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจจับรถควันดำ การดำเนินโครงการร่วมกับภาคเอกชนภายใต้โครงการบำรุงรักษารถ ควบคุมไม่ให้เกิดการเผาในที่โล่งในช่วงที่ฝุ่นละอองสูง และกิจกรรมการเดินทาง เป็นต้น

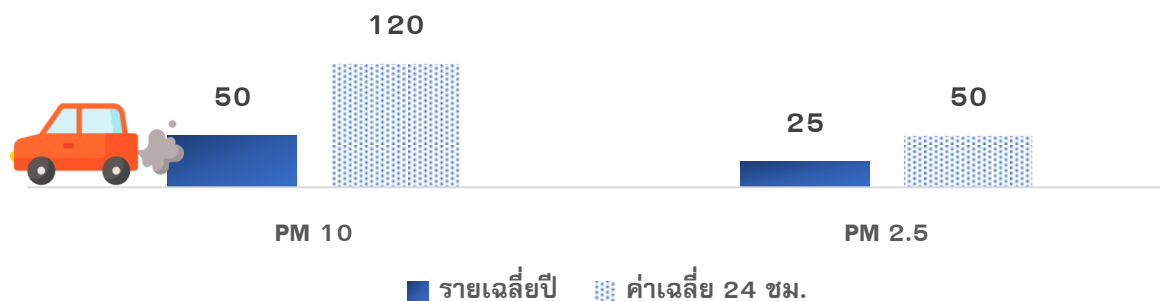
แผนภาพที่ 2.42 จำนวนวันที่ PM₁₀ และ PM_{2.5} อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ) ปี 2564

จำนวนวันที่ PM₁₀ และ PM_{2.5} อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ) ปี 2564

	PM ₁₀	PM _{2.5}
9 จังหวัดในภาคเหนือ	82.5	74.5
กรุงเทพฯ	92.1	82.5

ค่ามาตรฐาน

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.5 การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่งมีทิศทางที่ดีขึ้น
 ในปี 2564 การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) จากการใช้พลังงานของประเทศไทย ลดลงร้อยละ 0.6 อยู่ที่ 246.9 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ ลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเป็นการลดลงของภาคการผลิตไฟฟ้า ภาคขนส่ง และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ เป็นผลมาจากการดำเนินมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เข้มข้นมากขึ้น ประกอบกับจำนวนสถานีบริการและจำนวนรถ NGV ที่ลดลง ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเดินทางลดลง และส่งผลให้ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคคมนาคมขนส่ง ลดลงร้อยละ 7.4 จากปีก่อนหน้า อยู่ที่ระดับ 69.1 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเป็นการปล่อยก๊าซ CO₂ จากการใช้น้ำมันสำเร็จรูป 66.7 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ (ลดลงร้อยละ 6.9) และจากการใช้ก๊าซธรรมชาติในภาคขนส่ง (NGV) 2.4 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ (ลดลงร้อยละ 19.3)

ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมาของการพัฒนาประเทศไทยใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประเทศไทยได้เผชิญกับความท้าทายในหลายๆ ด้าน ทั้งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากปัจจัยเหล่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้ปรับแนวทางการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับความท้าทายต่างๆ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมที่เป็นไปตามกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปี ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจในปี 2564 เศรษฐกิจของไทยในภาพรวมขยายตัวร้อยละ 1.5 จากการปรับตัวดีขึ้นของความต้องการสินค้าและบริการภายในประเทศและต่างประเทศ ด้านสังคมพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น และสัดส่วนคดีอาญามีแนวโน้มลดลง ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของแผน นอกจากนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ในเชิงบวก พื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเข้าใกล้เป้าหมายของแผนฯ คุณภาพอากาศ และคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักทั่วประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนยังคงต้องเร่งแก้ไข ปัญหาขยะติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นจากหน้ากากอนามัย และชุดตรวจ ATK ที่ใช้แล้ว รวมทั้ง คนไทยมีการออมลดลงซึ่งส่งผลกระทบต่อการเกษียณในอนาคต ดังนั้น จึงควรเร่งรัดการดำเนินการในระยะที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สำหรับประเด็นที่ยังดำเนินการได้น้อยและห่างไกลจากเป้าหมายของแผน เพื่อนำไปใช้ประกอบการปรับปรุงการขับเคลื่อนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ต่อไป

תאופכח

ตารางที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12					
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	
1. คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม	1. ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปมีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรม								
	1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น	N/A	N/A	N/A	56.5	N/A	N/A		
	1.2 การตอบแทนผู้มีพระคุณ	N/A	N/A	N/A	83.2	N/A	N/A		
	1.3 การให้อภัย	N/A	N/A	N/A	65.7	N/A	N/A		
	1.4 การยอมรับผิด	N/A	N/A	N/A	69.8	N/A	N/A		
	2. สัดส่วนคดีอาญาต่อประชากรหนึ่งแสนคน	104.53	133.15	122.32	113.52	103.23	97.17	84.12 (ต.ค.64)	
2. คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น									
2.1 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ	3. เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85	91.69	91.26	95.90	96.59	97.61	97.78	97.33	
2.2 เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น	4. คะแนน IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	N/A	98.23	N/A	94.73	N/A	N/A		
	5. เด็กมีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานภาคการเมืองระดับท้องถิ่น	N/A	77.1	N/A	N/A	N/A	N/A		
2.3 วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและมีทักษะทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ	6. ผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30 ต่อปี	91,622	113,729	125,896	139,727	146,119	144,509	161,206	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง	48.49	24.13	10.70	10.99	4.57	-1.1	11.55	
	7. ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพและผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพิ่มขึ้น								
	- ผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (คน)	32,322	54,182	56,427	57,186	25,544	N/A		
	8. การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น	8.97	10.20	11.16	10.24	10.04	10.02		

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
2.4 ผู้สูงอายุวัยต้นมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ	9. การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้น	N/A	N/A	35.1	N/A	N/A	36.9	
3. คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง	10. ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500							
	- คณิตศาสตร์	415	N/A	N/A	419	N/A	N/A	
	- วิทยาศาสตร์	421	N/A	N/A	426	N/A	N/A	
	- การอ่าน	409	N/A	N/A	393	N/A	N/A	
	11. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้	31.67	30.71	29.80	29.82	15.09	11.69	
12. การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85	77.7	N/A	N/A	78.80	N/A	N/A		
13. แรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี	N/A	N/A	19,774	10,008	5,847	N/A		
4. คนไทยมีสุขภาพะที่ดีขึ้น	14. ประชากรอายุ 15 – 79 ปี มีภาวะน้ำหนักเกินลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	15. การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 18 คน ต่อประชากรแสนคน	9.50	12.74	13.22	12.55	12.84	10.98	
	16. ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	17. อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคนลดลง	6.47	6.35	6.03	6.32	6.64	7.37	
	18. การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15 – 19 ปี ลดลง	44.8	42.50	39.60	35.0	31.3	N/A	
	19. รายจ่ายสุขภาพทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	5.1	5.40	5.36	5.33	6.53	N/A	
	20. ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ 20	N/A	3.4	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
5. สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สี่มวลชน และภาคเอกชน	21. ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น	66.52	67.98	65.53	66.52	N/A	N/A	
	22. ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไปมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	22.40	N/A	N/A	N/A	
	23. ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น	-	-	-	15	116	35	69

ตารางที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาค่าความยากจน	1. รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี	3,353	N/A	3,408	N/A	3,721	N/A	
	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	6.2	N/A	0.8	N/A	4.6	N/A	
	2. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	0.445	N/A	0.453	N/A	0.430	N/A	
	3. การถือครองสินทรัพย์ทางการเงินของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดเพิ่มขึ้น	13.6	N/A	12.0	N/A	8.9	N/A	
	4. สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 6.5 ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ	7.21	8.61	7.87	9.85	6.24	6.84	
5. สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุดลดลง	5.1 กลุ่มครัวเรือน 10% ล่างรายได้ต่ำที่สุด (เท่า)	14.9	N/A	21.7	N/A	25.2	N/A	
	5.2 กลุ่มครัวเรือน 40% ล่างรายได้ต่ำที่สุด (เท่า)	9.8	N/A	12.8	N/A	12.8	N/A	
2. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ	6. อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (ที่ปรับปรุง) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับร้อยละ 90 โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ครอบครัวยากจนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและระหว่างพื้นที่							
	6.1 อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับประถมศึกษา จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ (%)							
	กลุ่มประชากร 10% ที่จนสุด	85.1	N/A	87.1	N/A	86.5	N/A	
	กลุ่มประชากร 10% ที่รวยสุด	92.0	N/A	91.8	N/A	84.0	N/A	
	รวมทั้งสิ้น	87.2	N/A	88.3	N/A	86.8	N/A	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
9. ความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลง								
9.1 อัตราแพทย์ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)								
- ทั่วประเทศ		2,035	2,065	1,843	1,771	1,674	1,794	
- กรุงเทพมหานคร		716	710	630	601	565	548	
		(0.35)	(0.34)	(0.34)	(0.34)	(0.34)	(0.31)	
- ภาคกลาง		1,939	1,969	1,869	1,839	1,705	1,798	
		(0.95)	(0.95)	(1.01)	(1.04)	(1.02)	(1.00)	
- ภาคเหนือ		2,342	2,417	2,074	1,944	1,843	2,094	
		(1.15)	(1.17)	(1.13)	(1.10)	(1.10)	(1.17)	
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		3,207	3,338	2,846	2,719	2,623	2,951	
		(1.58)	(1.62)	(1.54)	(1.54)	(1.57)	(1.65)	
- ภาคใต้		2,488	2,428	2,191	2,115	2,015	2,358	
		(1.22)	(1.18)	(1.19)	(1.19)	(1.20)	(1.31)	
9.2 อัตราทันตแพทย์ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)								
- ทั่วประเทศ		9,352	9,425	6,681	8,472	8,151	8,652	
- กรุงเทพมหานคร		5,458	5,667	2,340	5,381	5,278	5,104	
		(0.58)	(0.59)	(0.35)	(0.64)	(0.65)	(0.59)	
- ภาคกลาง		9,145	8,700	6,872	8,779	7,870	8,660	
		(0.98)	(0.92)	(1.03)	(1.04)	(0.97)	(1.00)	
- ภาคเหนือ		8,801	8,595	7,151	7,593	7,151	7,465	
		(0.94)	(0.91)	(1.07)	(0.90)	(0.88)	(0.86)	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12,732 (1.36)	13,547 (1.44)	10,628 (1.60)	10,941 (1.30)	11,163 (1.37)	11,609 (1.34)	
	- ภาคใต้	8,728 (0.93)	9,004 (0.96)	7,470 (1.12)	7,665 (0.90)	7,613 (0.93)	8,743 (1.01)	
	9.3 อัตราเฉลี่ย 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)							
	- ทั่วประเทศ	5,317 (0.52)	5,137 (0.49)	4,750 (0.46)	4,569 (0.46)	4,358 (0.43)	4,273 (0.43)	
	- กรุงเทพมหานคร	2,769 (0.88)	2,497 (0.88)	2,196 (9.35)	2,112 (0.93)	1,890 (0.92)	1,846 (0.93)	
	- ภาคกลาง	4,655 (0.88)	4,513 (0.88)	4,442 (9.35)	4,235 (0.93)	4,020 (0.92)	3,984 (0.93)	
	- ภาคเหนือ	5,623 (1.06)	5,532 (1.08)	5,050 (1.06)	4,870 (1.07)	4,637 (1.06)	4,533 (1.06)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7,599 (1.43)	7,494 (1.46)	6,835 (1.44)	6,472 (1.42)	6,395 (1.47)	6,217 (1.45)	
	- ภาคใต้	5,521 (1.04)	5,386 (1.05)	5,155 (1.09)	4,906 (1.07)	4,868 (1.12)	4,775 (1.12)	
	9.4 อัตราพยาบาลวิชาชีพ 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)							
	- ทั่วประเทศ	436 (0.47)	423 (0.46)	405 (0.42)	395 (0.43)	379 (0.42)	371 (0.40)	
	- กรุงเทพมหานคร	205 (0.47)	194 (0.46)	172 (0.42)	168 (0.43)	160 (0.42)	148 (0.40)	
	- ภาคกลาง	451 (1.03)	436 (1.03)	437 (1.08)	427 (1.08)	397 (1.05)	399 (1.08)	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
	- ภาคเหนือ	453 (1.04)	447 (1.06)	423 (1.04)	422 (1.07)	404 (1.07)	401 (1.08)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	603 (1.38)	587 (1.39)	559 (1.38)	533 (1.35)	520 (1.38)	510 (1.38)	
	- ภาคใต้	406 (0.93)	400 (0.95)	399 (0.99)	390 (0.99)	383 (1.01)	384 (1.03)	
	9.5 อัตราพยาบาลเทคนิค 1 คน ต่อ ประชากร (สัดส่วนประชากรระดับภาคต่อทั่วประเทศ)							
	- ทั่วประเทศ	9,716 (0.17)	10,399 (0.18)	10,998 (0.16)	9,013 (0.13)	14,735 (0.18)	13,379 (0.15)	
	- กรุงเทพมหานคร	1,671 (0.17)	1,848 (0.18)	1,711 (0.16)	1,173 (0.13)	2,591 (0.18)	2,005 (0.15)	
	- ภาคกลาง	16,083 (1.65)	17,927 (1.72)	27,078 (1.83)	26,628 (2.95)	21,585 (1.46)	20,646 (1.54)	
	- ภาคเหนือ	21,418 (2.20)	22,855 (2.20)	31,040 (2.82)	30,731 (3.41)	50,307 (3.41)	56,076 (4.19)	
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17,309 (1.78)	16,337 (1.57)	17,987 (1.64)	19,161 (2.13)	21,686 (1.47)	24,100 (1.80)	
	- ภาคใต้	19,545 (2.01)	20,542 (1.98)	23,403 (2.13)	26,992 (2.99)	34,596 (2.35)	47,558 (3.55)	
	10. การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ประชากรที่มีฐานะยากจนได้รับอนุมัติการช่วยเหลือสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรม (ราย)	2,089	1,820	2,795	3,209	2,794		
3. เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความ	11. สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น	86.6	N/A	83.9	N/A	82.0	N/A	
	12. ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค	84.67	97.76	N/A	N/A	N/A	N/A	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
เข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น	13. มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น รายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP (ล้านบาท)	109,639	125,231	153,467	190,851	237,725		

ที่มา : กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ตารางที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน								
1.1 เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพ ประชาชนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 (CVM)	3.1	3.4	4.2	4.2	2.2	-6.2	1.5
	2. รายได้ต่อหัวไม่ต่ำกว่า 8,200 ดอลลาร์ สรอ. ณ สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (ปี 2564) และรายได้สุทธิของรัฐบาลต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ต่ำกว่าร้อยละ 19.0	5,937.0	6,103.9	6,632.2	7,328.3	7,849.6	7,188.4	7,254.3
		16.29	16.69	15.21	15.79	15.26	14.76	14.86
1.2 การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง	3. อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี	29.3	9.5	-1.4	2.8	0.1	5.1	3.8
	4. อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.5 ต่อปี	-2.2	0.5	2.9	4.1	2.6	-8.2	3.3
1.3 พัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย	5. อัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4.0	-5.6	0.1	9.5	7.5	-3.3	-6.5	18.8
1.4 เพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ	6. ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี	2.11	2.04	2.91	1.80	1.67	-5.53	
	7. ผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ต่อปี	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
1.5 รักษาเสถียรภาพของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ	8. อัตราเงินเฟ้อระยะปานกลางอยู่ที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5	-0.9	0.2	0.7	1.1	0.7	-0.8	1.2
	9. หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ไม่เกินร้อยละ 55 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	43.69	40.59	41.14	41.75	41.17	52.03	59.61
	10. ดุลบัญชีเดินสะพัดไม่เกินร้อยละ 2 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	8.1	11.7	9.6	5.6	7.0	4.2	-2.1
1.6 เพิ่มการลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ	11. การลงทุนจากความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเฉลี่ยปีละ 47,000 ล้านบาท	N/A	315,212 ล้านบาท	146,114 ล้านบาท	103,306 ล้านบาท	242,419 ล้านบาท	18,961 ล้านบาท	14,671 ล้านบาท
1.7 ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น	12. จำนวนการยื่นแบบเพื่อชำระภาษีประชาชนและผู้ประกอบการที่เข้าข่ายต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น	10.83 ล้านราย	11.07 ล้านราย	10.70 ล้านราย	11.24 ล้านราย	11.55 ล้านราย	11.02 ล้านราย	11.21 ล้านราย

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1.8 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูงขึ้น	13. อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศโดย IMD เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่ม 1 ใน 25 ของประเทศแรกที่ได้รับการจัดอันดับทั้งหมด	30 (61 ประเทศ)	28 (61 ประเทศ)	27 (63 ประเทศ)	30 (63 ประเทศ)	25 (63 ประเทศ)	29 (63 ประเทศ)	28 (64 ประเทศ)
2. การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจรายสาขา								
2.1 เศรษฐกิจรายสาขาเติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นฐานในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ	14. อัตราการขยายตัวของภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ) ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3, 4.5 และ 6 ต่อปี ตามลำดับ - ภาคเกษตร - ภาคอุตสาหกรรม - ภาคบริการ (นอกเหนือจากบริการภาครัฐ)	-6.5 1.9 6.2	-1.2 2.2 5.4	4.8 2.1 5.7	6.1 2.9 5.0	-0.9 -0.1 4.1	-3.5 -5.9 -7.6	1.0 3.4 0.7
2.2 เกษตรกรมีรายได้เงินสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นและพื้นที่การทำเกษตรยั่งยืนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง	15. รายได้เงินสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือนในปี 2564	56,967	58,975	74,483	78,604	79,486	78,322	
	16. พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี 2564	N/A	N/A	1,080,343	1,021,119	1,132,249	1,146,176	1,766,269
2.3 พัฒนาพื้นที่ไปสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ	17. จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ จำนวน 15 พื้นที่	ขยายพื้นที่จัดทำแผนแม่บทใน 10 จังหวัด	คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย 18 พื้นที่จัดทำแผนปฏิบัติการใน 15 จังหวัด	- จัดตั้งศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ - มีระบบฐานข้อมูล - มีกลไกการพัฒนาในระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ - มีแผนแม่บท	มีการประเมินระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศของ 18 พื้นที่	มีพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศเป้าหมายจำนวน 15 จังหวัด 18 พื้นที่ มี 1 จังหวัดได้รับการประเมินในระดับที่ 4 อีก 16 พื้นที่ใน 14 จังหวัด ได้รับการประเมินใน	ผ่านระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศระดับ 4 จำนวน 2 จังหวัด 3 พื้นที่ ผ่านระดับเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศระดับ 3 จำนวน 2 จังหวัด 2 พื้นที่ ส่วน 13 พื้นที่ที่เหลือผ่านระดับ 2	1. กำหนดกรอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. กำหนดขั้นตอนการพัฒนา 3. กำหนดโครงสร้างการบริหารการพัฒนา 4. จัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ 5. ติดตาม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
				แผนปฏิบัติ การ และ ตัวชี้วัด		ระดับ 2		และ ประเมิน ผล
2.4 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น	18. รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า 3 ล้านล้านบาท	2.23	2.51	2.75	3.08	3.01	0.81	
	19. อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (The Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 30	35 (141 ประเทศ) 4.3 คะแนน	N/A	34 (136 ประเทศ) 4.4 คะแนน	N/A	31 (140 ประเทศ) 4.5 คะแนน	N/A	
2.5 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น	20. สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 45 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (นิยามใหม่)	31.8	32.8	34.0	34.5	35.1	34.2	34.6
2.6 เพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม	21. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น (IMD)	21	23	24	24	19	24	24
	22. คะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของโลก							
	- ค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินของประเทศไทย	61.0	61.0	N/A	66.2	N/A	71.0	N/A
	- ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทางการเงินของ OECD	62.9	N/A	N/A	N/A	N/A	60.5	N/A
	23. สัดส่วนการกู้เงินนอกระบบลดลง ¹							
- จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินนอกระบบอย่างเดียว (ร้อยละ)	4.9	N/A	5.8	N/A	4.7	N/A		
- จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินในระบบและนอกระบบ (ร้อยละ)	3.7	N/A	4.2	N/A	3.5	N/A		
24. เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น 200 ครั้ง/ปี/คน		39	49	63	89	135	202	312

หมายเหตุ : 1. คำนวณจากครัวเรือนที่มีหนี้

ตารางที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				2564
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
1. รักษา และฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจ และป่าชายเลน ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และจัดที่ดินทำกินให้ผู้อยากไร้โดยให้สิทธิร่วม	1. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ	31.60	31.58	31.58	31.68	31.68	31.64	31.59
	- พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ร้อยละ 25	20.44	20.66	20.89	21.88	21.35	20.97	21.20
	- พื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 15	0.008	0.015	0.017	8.28	8.29	0.007	10.09
	2. พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มจาก 1.53 ล้านไร่ เป็น 1.58 ล้านไร่	1.53	1.53	1.53	1.53	N/A	1.74	1.74
3. จำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์	-	-	13	13	N/A	676	361	
4. แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (โครงการ One Map) ที่แล้วเสร็จมีการประกาศใช้		N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	ยังไม่มีการประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าไม้ที่มีแนวเขตเดียวกัน (One Map)	กรม. เห็นชอบผลดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map)
	และจำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (จำนวนแปลงที่ดินที่ประชาชนได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย)	N/A	N/A	N/A	620,741 ไร่	994,726 ไร่	1,615,467 ไร่	4,334,231 ไร่
2. สร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุล ระหว่างความ	5. มีระบบประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน (ร้อยละ/จำนวนหมู่บ้าน)	93.40 (65,696)	-	94.83 (66,764)	-	N/A	N/A	N/A
	6. ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ 25 ลุ่มน้ำ มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมดุล			อยู่ระหว่างการจัดทำแผนบริหารจัดการ	กรม. เห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการ	ราชกิจจาฯ เผยแพร่ประกาศบังคับใช้	มีแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากร	มีแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากร

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				2564
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
ต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง				ทรัพยากรน้ำ	จัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี	แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี	น้ำ 20 ปี	น้ำ 20 ปี
	7. ประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	8. ประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	9. พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง (ล้านบาท)	1,595.74	821.74	2,895.93	542.07	N/A	451.12	1,650.27
	10. พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่ (ไร่)	225,621	247,475	195,259	274,824	238,897	71,792	149,222
	30,483,167	30,730,642	30,925,901	31,200,725	31,439,622	31,511,414	31,660,636	
3. สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และระบบนิเวศ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย พื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำสำคัญของประเทศ และแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน	11. สัดส่วนของขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75	49.46	56.54	73.80	73.60	77.78	68.94	68.73
	12. สัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30		5	10.51	13.10	16.12	18.48	22
	13. กากอุตสาหกรรมอันตรายทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการที่ถูกต้อง (ล้านตัน)		1.12	1.95	1.20	1.33	1.24	1.50
	14. คุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้น	34	34	28	46	34	39	40
	15. คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละจำนวนวันที่ PM ₁₀ ใน 9 จังหวัดภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน)	86.76	84.19	95.95	94.61	95.23	82.24	82.50
4. เพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ	16. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน หน่วย : ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ (อัตราการเปลี่ยนแปลง)	254.9	258.7 (1.5)	258.5 (-0.1)	263.4 (1.9)	250.4 (-4.9)	248.3 (-0.8)	246.9 (-0.6)
	และคมนาคมขนส่งลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ของการปล่อยในกรณีปกติ ภายในปี 2563	69.1	66.2	73.6	75.1	71.5	70.6	69.1

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				2564
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	
ภูมิอากาศ มีกลไกจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่างๆ หรือในพื้นที่หรือสาขาที่มีความเสี่ยงจะได้รับผลกระทบสูง	17. ต้นทุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วย (บาทต่อตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า) มีแนวโน้มลดลง	ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล						
	18. แผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรายสาขาที่จำเป็น	ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล						
	19. การจัดตั้งกลไกภายในประเทศเพื่อสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยีและการเสริมสร้างศักยภาพ	ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล						
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง	20. ระบบพยากรณ์และเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาคเกษตรและการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย	จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการพยากรณ์อากาศ (WAR ROOM) สำหรับเฝ้าระวังติดตามสภาวะอากาศตลอด 24 ชั่วโมง พัฒนาระบบติดตาม เตือนภัยมลพิษ และภัยพิบัติทางทะเลครอบคลุมพื้นที่ทั้งอ่าวไทยและอันดามัน ติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย - ดินถล่มในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา รวม 1,095 สถานี 4,046 หมู่บ้าน จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระยะ 5 ปี (2560-2564) และกำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายที่สอดคล้องกับการดำเนินงานตามกรอบเซนไดแล้วเสร็จ						
	21. สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ	จัดตั้งเครือข่ายระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยครอบคลุมทั้งระบบ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำไม่น้อยกว่า 55 ตำบล มีสเตอร์เตือนภัย 31,558 คน ในพื้นที่เสี่ยงดินโคลนถล่มจำนวน 6,445 หมู่บ้าน พื้นที่ 50 จังหวัด เครือข่ายแจ้งเตือนภัย จำนวน 5,813 คน ในพื้นที่ 76 จังหวัด						
	22. จำนวนผู้เสียชีวิต (ราย) และมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ¹ (ล้านบาท) ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซาก (ล้านบาท) ลดลง	202	168	196	81	N/A	62	103
	4.99	4.20	4.87	915.23	N/A	519.07	848.46	
	175.15	247.78	1,556.37	1,888.81	N/A	519.07	829.54	

หมายเหตุ : 1. จำนวนชนิดพันธุ์และประชากรของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในภาวะถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์ 671 ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered : CR) ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered : EN) และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable : VU) แหล่งข้อมูล : กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา

2. เนื่องจากข้อมูลมูลค่าความเสียหายอยู่ระหว่างการปรับปรุงทบทวนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อกำหนดค่านิยามและข้อมูลฐานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งสอดคล้องกับการรายงานตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ดังนั้น ข้อมูลมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ จึงเป็นการให้ข้อมูลเงินตรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2562

ตารางที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ (พิจารณาจากแผนงาน/โครงการสำคัญที่กระทรวง/หน่วยงานจัดส่งให้ สศช.และรายงานของ eMENSER)	1. จำนวนกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เพิ่มขึ้น			21	21	63		
	2. จำนวนกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพระราชดำริเพิ่มขึ้น			170	160	193		
2. สังคมมีความสมานฉันท์ ผู้เห็นต่างทางความคิดของคนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง	3. ดัชนีความไม่เสถียรภาพทางการเมืองลดลง (ดัชนีสันติภาพโลก : Global Peace Index) คะแนนเต็ม 5	3.3	3.3	3.1	3.0	3.0	2.5	2.38
	4. จำนวนผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งภายในประเทศลดลง (ดัชนีสันติภาพโลก) คะแนนเต็ม 5	2.6	2.6	2.5	2.5	2.5	2.09	2.1
	5. จำนวนกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาคความมั่นคงเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
3. ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น	6. ความเสียหายและจำนวนการก่อการร้ายที่มีมูลเหตุจากความไม่สงบลดลง							
	6.1 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ครั้ง)	304	344	174	153	120	51	
	6.2 งบประมาณแผ่นดินเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ล้านบาท)	25,744.3	30,886.6	12,692.0	13,255.7	12,729.01	10,641.91	9,322.04
	7. รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น (บาท)							
	7.1 ปีตตานี	17,513		19,496		22,904		
7.2 ยะลา	15,584		18,018		16,588			
7.3 นราธิวาส	19,890		17,180		17,717			

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น	8. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้น (ปี)							
	8.1 ปัตตานี	7.73	8.10	8.17	7.92	7.7	8.0	
	8.2 ยะลา	8.21	8.50	8.46	8.38	8.6	8.7	
	8.3 นราธิวาส	7.35	7.30	7.32	7.32	7.2	7.5	
	9. จำนวนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนทุกศาสนาร่วมดำเนินการเพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
4. ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มีตรประเทศและนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ	10. ดัชนีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น (ตัวชี้วัดย่อยของดัชนีสันติภาพโลก)	3.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
	11. จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามข้ามชาติลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	12. จำนวนเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลลดลง	75	3,270	958	574	N/A	N/A	
	13. จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง จำนวนผู้ติดสารเสพติด	32,797	41,740	205,957	272,249	384,589	777,640	
5. ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคาม ทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ	14. ระยะเวลาในการระดมสรรพกำลังเมื่อเกิดภัยคุกคาม	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	15. อันดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายต่ำกว่าอันดับที่ 20 ของโลก (ดัชนีความเสี่ยงของโลก: Global Risks)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	16. อันดับความเสี่ยงจากการโจมตีด้านไซเบอร์/ต่ำกว่าอันดับที่ 10 ของโลก (ดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลก : Global Cybersecurity Index)	15	N/A	22	35	N/A	44	
6. แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	17. จำนวนแผนงานด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ (แผนบูรณาการ สำนักงบประมาณ)		62	175	192	191		

หมายเหตุ : จำนวนเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายทางทะเลลดลง (ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ตารางที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพตุมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย :
5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ	1. อันดับประสิทธิภาพภาครัฐ จัดทำโดยสถาบันการจ้ดการนานาชาติ อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	27	23	20	22	20	23	20
	อันดับในอาเซียน		3	2	2	2	2	2
	2. อันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจ จัดทำโดยธนาคารโลก อยู่ในอันดับสองของอาเซียน เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12	46	46	46	26	27	21	N/A
	อันดับในอาเซียน		3	3	3	3	3	N/A
	3. สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐต้องบประมาณรายจ่ายประจำปีลดลง ¹	24.0	23.4	21.6	20.5	20.9	19.9	19.5
2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4. สัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทที่ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดเพิ่มขึ้น ²	0.47	1.55	1.68	1.89	2.27	2.79	3.52
	5. ขั้รโรงเรียนและคดีเกี่ยวกับการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
3. เพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น	6. ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริต Corruption Perceptions Index (CPI) (หรือดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน) สูงกว่าร้อยละ 50 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (อันดับที่/ จำนวนประเทศ)	38 (76/168)	35 (101/176)	37 (96/180)	36 (99/180)	36 (101/180)	36 (104/180)	35 (110/180)
4. ลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด	7. จำนวนคดีที่รัฐดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด ซึ่งต้องชดเชยความเสียหายลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

หมายเหตุ : 1. งบบุคลากร (สัดส่วนต้องบประมาณ) การจ้ดสรรงบประมาณตามงบรายจ่าย จากงบประมาณโดยสังเขป

2. ไม่รวม กทม. และเมืองพัทยา อปท. มีจำนวนทั้งสิ้น 7,850 แห่ง

ตารางที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12					
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในภาพรวม มีเป้าหมายเพื่อลดความเข้มการใช้พลังงาน (Energy Intensity: EI) และลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ	1. สัดส่วนการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงจาก 8.22 เป็น 7.70 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2564	8.92	8.12	7.89	7.87	7.85	7.49	6.92	
	2. สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ลดลงจากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยในส่วนของต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่ำกว่าร้อยละ 7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2564	14.0	13.9	13.5	13.4	13.2	14.0	13.8	
2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่ง เพื่อเพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางและทางน้ำ และเพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง รวมทั้งขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาคให้เพียงพอกับความต้องการ	3. สัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางรางต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.4 เป็นร้อยละ 4	1.90	1.39	1.43	1.43	1.24	1.22	1.40	
	และสัดส่วนปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำต่อปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12 เป็นร้อยละ 15 ในปี 2564	8.53	12.61	12.45	14.06	14.26	13.88	12.49	
	4. สัดส่วนของผู้ใช้ระบบรถไฟฟ้าต่อปริมาณการเดินทางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 15 ในปี 2564	2.77	5.11	3.3	3.27	3.26	2.19	2.10	
	5. ความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารโดยรวมของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานคร และท่าอากาศยานในภูมิภาค เพิ่มขึ้นเป็น 120 และ 55 ล้านคนต่อปี ตามลำดับ ในปี 2564			75	75	75	75	75	75
				60	63	63	64	64	66.3

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
3. การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ และการอำนวยความสะดวกทางการค้ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ระบบ National Single Window (NSW) สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล กระบวนการนำเข้าส่งออกและโลจิสติกส์ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้กระดาษได้อย่างสมบูรณ์ บุคลากรด้านโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาให้มีผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งการขนส่งสินค้าผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนสำคัญที่เชื่อมต่อกับโครงข่ายทางหลักมีประสิทธิภาพมากขึ้น	6. อันดับดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ (จัดอันดับทุก 2 ปี) และประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางการค้าดีขึ้น	-	45 (3.26 คะแนน)	-	32 (3.41 คะแนน)	-		
	7. จำนวนธุรกรรมการให้บริการการนำเข้าและส่งออกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นร้อยละ 100 ในปี 2564	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
	8. ปริมาณสินค้าที่ผ่านเข้า-ออก ณ ด่านการค้าชายแดนที่สำคัญเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี	1.18	1.20	N/A	N/A	N/A	N/A	
4. การพัฒนาด้านพลังงาน เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพาทักษะธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า	9. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.94 เป็นร้อยละ 17.34 ในปี 2564	12.94	13.82	14.49	15.48	16.49	15.51	14.49
	10. สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลงจากร้อยละ 65 เป็นร้อยละ 47 ในปี 2564	67.69	59.10	59.4	56.9	57.5	55.3	53.9
5. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และสร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลเพื่อรับมือภัยคุกคามทางออนไลน์	11. อันดับความพร้อมใช้ของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Network Readiness Index: NRI) ดีขึ้น	67	62	62	62	56	51	52
	12. จำนวนหมู่บ้านที่มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเข้าถึง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30 เป็นมากกว่าร้อยละ 85 ในปี 2564	30.0	40.9	73.79	73.79	99.99	100	100
	13. จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1,000 ราย ในปี 2564		เพิ่มขึ้น 628	เพิ่มขึ้น 1,183	เพิ่มขึ้น 1,076	ลดลง 465	เพิ่มขึ้น 1,006	เพิ่มขึ้น 1,006
	14. จำนวนหน่วยงานภาครัฐมีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47 เป็นมากกว่าร้อยละ 80 ในปี 2564	47	53	58	66	68	67.1	280 แห่ง*

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
6. การพัฒนาด้านสาธารณูปการ (น้ำประปา) เพื่อขยายกำลังการผลิตน้ำประปาและกระจายโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และบริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบส่งน้ำและระบบจำหน่ายน้ำ	15. จำนวนครัวเรือนในเขตนครหลวงได้รับการน้ำประปา ร้อยละ 100 ภายในปี 2561 และ	99.5	99.8	100	100	100	100	100
	จำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาลได้รับการน้ำประปาครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 ในปี 2564	4,057,644	4,126,172	4,286,252	4,445,246	4,605,248	4,785,472	4,957,179
	16. จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศได้รับการน้ำสะอาดร้อยละ 100 ในปี 2564			N/A	99.67	N/A	N/A	N/A
17. อัตราน้ำสูญเสียในระบบส่งและจำหน่ายน้ำในเขตนครหลวงน้อยกว่าร้อยละ 20 และในเขตภูมิภาค/เทศบาลน้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี 2564		23.4	28.5	31.75	31.75	29.83	31.25	33.09
		31.14	31.08	28.45	30.06	30.72	30.54	28.78

หมายเหตุ : 1. ข้อมูลสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ปี 2563 อยู่ระหว่างจัดทำ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือน กันยายน 2564
2. จำนวนครัวเรือนในเขตภูมิภาค/เทศบาล เป็นข้อมูลจาก กปภ. ไม่รวมการดำเนินการของ อปท

ตารางที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. เพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ	1. สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มร้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	0.62	0.78	1.0	1.11	1.14	1.33	N/A
	2. สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ เพิ่มเป็น 70 : 30	70:30	73:27	80:20	78:22	77:23	68:32	N/A
	มูลค่าการลงทุนรวม	84,671	113,527	155,143	181,657	193,072	208,010	N/A
	3. สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศ : งานวิจัยพื้นฐานเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ : ระบบโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และระบบมาตรฐาน เพิ่มเป็น 55 : 25 : 20	N/A	เริ่ม* กระบวนการ บูรณาการ	27 : 46 : 27	51.6 : 22.8 : 25.6	58.6 : 14.6 : 26.9	งบบูรณาการวิจัย และ นวัตกรรม -ยกเลิก-	งบบูรณาการวิจัย และ นวัตกรรม -ยกเลิก-
4. จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มเป็น 25 คนต่อประชากร 10,000 คน	13.6	17.0	21.0	24.0	25.0	25.0	N/A	
2. เพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน	5. อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ จัดโดย IMD อยู่ในลำดับ 1 ใน 30	47	47	48	42	38	39	38
	6. อันดับความสามารถการแข่งขันโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี จัดโดย IMD อยู่ในลำดับ 1 ใน 30	44	42	36	36	38	34	37
	7. ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีพร้อมใช้ที่ถูกลงไปใช้ในการสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ให้กับภาคการผลิตและบริการ และภาคธุรกิจ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของผลงานทั้งหมด	18.56 (17.56, 1.00)	25.49 (23.82, 2.12)	37.17 (31.42, 5.75)	41.18 (31.42, 9.76)	82.48	53.80	34.34
	8. มูลค่าการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายวิจัยและพัฒนา มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี	-73.61	-56.33	195.45	45.33	-71.85	93.91	N/A

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
	9. นวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 เท่าตัว	N/A	N/A	28 (22, 6)	58 (4, 54)	20	59	43

ตารางที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. ลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น	1. ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวระหว่างภาคลดลง (บาท)							
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	72,831	77,049	80,927	84,434	86,171	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคเหนือ	94,999	99,391	103,634	110,656	114,287	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคใต้	132,627	141,805	144,694	147,600	153,659	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันออก	428,842	459,728	485,616	502,492	502,471	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคตะวันตก	136,745	144,985	150,147	160,253	163,129	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวภาคกลาง	257,521	259,414	264,429	271,731	271,360	-	
	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวกรุงเทพและปริมณฑล	410,467	428,137	435,082	458,549	474,004	-	
	2. สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ระดับภาคลดลงค่าสัมประสิทธิ์ดังนี้ (ร้อยละ)	0.445	-	0.453	-	0.430	-	
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคเหนือ	0.388	-	0.417	-	-	-	
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคกลาง	0.396	-	0.403	-	-	-	
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.432	-	0.446	-	-	-	
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ภาคใต้	0.451	-	0.445	-	-	-	
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้กรุงเทพมหานคร	0.397	-	0.405	-	-	-	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
2. เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม	3. เมืองศูนย์กลางของจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาเป็นเมืองนำอยู่เพิ่มขึ้น	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
3. พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	4. ค่าเฉลี่ยสารอินทรีย์ระเหยง่ายในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักบริเวณมาบตาพุดไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่จ.ระยอง : มคก./ลบ.ม.) (มาตรฐานไม่เกิน 1.7 มคก./ลบ.ม)	2.4	2.3	2.6	2.76	1.8	2.6	
	5. ข้อร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบการในพื้นที่ลดลง	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
4. เพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน	6. มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 (ล้านบาท)	1,549.86	11,562.9 (+646.1%)	16,980.32 (+46.9%)	19,495.61 (+14.8%)	25,507.55 (+30.8%)	39,024.47 (+53.0%)	45,044.78 (+32.2%)
	7. สถานประกอบการที่จดทะเบียนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้น(ราย)	684	784	944	794	818	702	910

ตารางที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
1. เครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ	1. ความสำเร็จของไทยในการผลักดันให้เกิดโครงข่ายความเชื่อมโยงทางด้านโลจิสติกส์ที่ครอบคลุมทางบก ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ ภายในภูมิภาค เพื่ออำนวยความสะดวก ลดระยะเวลาและต้นทุนในการขนส่ง - อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในด้านภาพรวมของคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน (The Global Competitiveness Index : GCI) ของ WEF	71 (จาก 140 ประเทศ)	72 (จาก 138 ประเทศ)	67 (จาก 137 ประเทศ)	60 ¹ (จาก 140 ประเทศ)	71 (จาก 140 ประเทศ)		
	2. ความสำเร็จของการดำเนินงานภายใต้ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Cross Border Transport Agreement: CBTA) ณ ด่านชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (จำนวนใบอนุญาต)	-	-	500	500	500		
2. ระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น	3. ดัชนีย่อยความสามารถในการบริหารจัดการ ณ พรมแดนของประเทศไทย (อันดับการบริการด้านการค้าระหว่างประเทศ (Trading Across Borders))	94 (72.49)	92 (70.35)	56 (84.10)	57 (84.10)	59 (84.65)	62 (84.6)	
	4. มูลค่าสินค้าชั้นกลางที่ผ่านด่านชายแดนระหว่างประเทศ (พันล้านบาท) (สินค้าเข้าจำแนกตามภาคเศรษฐกิจ : ธพท.)	3,773	3,618	4,043	4,519	4,059	3,556	5,025
	5. มูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค							
	5.1 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับโลก (พันล้านบาท)	14,132	14,439	15,593	16,172	15,054	13,659	17,094
	5.2 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับอาเซียน 9 ประเทศ (ล้านบาท)	3,167	3,217	3,428	3,668	3,354	2,948	3,511
5.3 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในอนุภูมิภาค: มาเลเซีย เมียนมา สปป. ลาว และกัมพูชา (ล้านบาท)	1,393	1,354	1,397	1,536	1,451	1,216	1,471	

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
	5.4 มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงของไทยในภูมิภาคอาเซียน (พันล้านบาท)	21.31	170.12	148.92	159.55	96.47	354.76	166.93
	6. มูลค่าการบริการของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค							
3. ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาค อนุภูมิภาค อาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้	7. ปริมาณการขนส่งสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น (พันตัน)	123,423	123,159					
	- ปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการ (ปริมาณ ร้อยละ)	0.7	2.8	5.5	4.2	-5.2	-13.3	10.4
	- ปริมาณการนำเข้าสินค้าและบริการ (ปริมาณ, ร้อยละ)	0.0	-1.0	6.2	8.6	-5.8	-10.1	17.9
	8. มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค (พันล้านบาท)	1,006	1,013	1,081	1,125	1,337	1,319	1,715
	9. มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในประเทศในภูมิภาค							
	9.1 มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการ ไทยในประเทศในภูมิภาค (ยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (พันล้านดอลลาร์ สรอ.))	76.01	95,582	118.319	132.234	147.056	172.897	179.58
	9.2 มูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการ ไทยในประเทศในภูมิภาค (ยอดคงค้างเงินลงทุนโดยตรงของไทยในอาเซียน (พันล้านดอลลาร์ สรอ.))	21.44	28.92	34.14	39.12	44.68	59.43	59.55
	10. กฎหมายและระเบียบต่างๆ ได้รับการปรับปรุงให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์กลางการผลิตการลงทุน และบริการ							
4. ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในทุกระดับ	11. มูลค่าการให้ความช่วยเหลือของไทยในอนุภูมิภาคและภูมิภาค (ล้านบาท)	2,294.37	1,241.48	5,945.11	4,561	4,531		
	12. ความสำเร็จของโครงการพัฒนาร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาค							

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนฯ 11		แผนฯ 12				
		2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
	13. ความก้าวหน้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (สถานการณ์ SDGs ไทยจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Solutions Network)	-	61 (62.17 คะแนน)	55 (69.5 คะแนน)	59 (69.2 คะแนน)	40 (73.0 คะแนน)	43 (74.19 คะแนน)	44 (74.1 คะแนน)

หมายเหตุ : 1. ปี 2561 WEF ได้ปรับปรุงตัวชี้วัด องค์ประกอบย่อยและวิธีคำนวณดัชนี GCI เดิม ประกอบด้วย 3 กลุ่มดัชนี 12 เสาหลัก (รวมทั้งสิ้น 114 ตัวชี้วัดย่อย) เป็น GCI 4.0 ประกอบด้วย 4 กลุ่มดัชนี 12 เสาหลัก (รวมทั้งสิ้น 98 ตัวชี้วัดย่อย)

กองขับเคลื่อนและประเมินผลการพัฒนา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

0 2280 4085

0 2281 9705

www.nesdc.go.th